

Lagrådsremiss

Offentliga bidrag på lika villkor

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 26 februari 2009

Lars Leijonborg

Claes Mårtensson
(Utbildningsdepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

I lagrådsremissen föreslås att skollagens (1985:1100) bestämmelser om kommunernas bidrag till fristående skolor samt enskilt bedrivna förskolor, fritidshem och förskoleklasser förtydligas. Samtidigt föreslås att huvudmän för sådan enskilt bedriven verksamhet får överklaga en kommuns beslut om bidragets storlek hos allmän förvaltningsdomstol enligt förvaltningslagens regler.

De nya bestämmelserna i skollagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2009. De ska tillämpas första gången inför kalenderåret 2010.

Innehållsförteckning

1	Beslut.....	4
2	Lagtext.....	5
2.1	Förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1100).....	5
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (2009:000) om ändring i skollagen (1985:1100).....	17
3	Ärendet och dess beredning.....	19
4	Nuvarande bestämmelser.....	19
4.1	Förskola och fritidshem.....	20
4.2	Förskoleklass.....	20
4.3	Grundskola och obligatorisk särskola.....	21
4.4	Gymnasieskola.....	21
4.4.1	Individuella program.....	22
4.5	Gymnasiesärskola.....	22
4.6	Överklagande av kommunala bidragsbeslut.....	23
5	Principiella utgångspunkter.....	23
5.1	Skollagen.....	26
6	De kommunala bidragens beståndsdelar.....	26
6.1	Grunderna för beräkning av bidrag.....	26
6.2	Bidraget bör baseras på budget.....	29
6.3	Grundbelopp.....	30
6.3.1	Undervisning.....	32
6.3.2	Läromedel och utrustning.....	33
6.3.3	Elevvård och hälsovård.....	34
6.3.4	Måltider.....	35
6.3.5	Administration.....	36
6.3.6	Mervärdesskatt.....	37
6.3.7	Lokalkostnader.....	38
6.4	Tilläggsbelopp.....	40
6.4.1	Modersmålsundervisning.....	42
7	Tillämpning av bidragsreglerna.....	43
7.1	Ingen möjlighet att träffa överenskommelse om bidrag.....	43
7.2	Avgiftsbelagd verksamhet.....	44
7.3	Fastställande, redovisning och utbetalning av bidrag.....	45
7.4	Förklaring om rätt till bidrag för fristående gymnasieskolor.....	47
7.4.1	Den bidragsgrundande utbildningens omfattning.....	47
7.5	Riksprislistans tillämpning för fristående gymnasieskolor.....	48
7.5.1	Särskilt kostsamma utbildningar.....	49
8	Individuella program i gymnasieskolan.....	50
9	Gymnasiesärskolan.....	51
10	Skolpliktsavdrag.....	52
11	Skyldighet att meddela när en ny skola startar.....	54

12	Kommunernas redovisning och underlagen för bidragsbesluten ...	54
13	Överklagande	57
14	Begreppet särskola	58
15	Ikraftträdande och övergångsbestämmelser	59
16	Ekonomiska och andra konsekvenser	59
17	Författningskommentar	61
17.1	Förslaget till lag om ändring i skollagen (1985:1100).....	61
17.2	Förslaget till lag om ändring av lagen (2009:000) om ändring i skollagen	65
	Bilaga 1 Sammanfattning av betänkandet Bidrag på lika villkor (SOU 2008:8).....	66
	Bilaga 2 Författningsförslaget i betänkandet Bidrag på lika villkor (SOU 2008:8).....	70
	Bilaga 3 Förteckning över remissinstanser avseende betänkandet Bidrag på lika villkor (SOU 2008:8).....	87
	Bilaga 4 Förteckning över remissinstanser avseende remisspromemoria Offentliga bidrag på lika villkor (U2009/904/G).....	88

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1100) och lag om ändring i lagen (2009:000) om ändring i skollagen (1985:1100).

2 Lagtext

2.1 Förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1100)

Härigenom föreskrivs att 2 b kap. 10, 10 b och 12 §§, 9 kap. 6, 6 a, 8, 8 a, 8 c och 17 §§ samt 15 kap. 11 § skollagen (1985:1100)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 b kap.

10 §²

Kommunen kan lämna bidrag till utbildning som avses i 6 § och som inte bedrivs av en godkänd fristående skola, om avgifterna inte är oskäligt höga. Bidraget bör lämnas med ett belopp per barn som inte oskäligt avviker från kommunens kostnad per barn i motsvarande utbildning.

Kommunen kan lämna bidrag till utbildning som avses i 6 § och som inte bedrivs av en godkänd fristående skola, om avgifterna inte är oskäligt höga. Bidraget (*grundbelopp*) ska avse ersättning för

1. undervisning,
2. läromedel och utrustning,
3. måltider,
4. administration,
5. mervärdesskatt, och
6. lokalkostnader.

Därutöver ska kommunen lämna bidrag för barn som har ett omfattande behov av särskilt stöd (tilläggsbelopp). Kommunen är dock inte skyldig att lämna bidrag för det särskilda stödet, om betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.

Bidraget ska bestämmas efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till den egna förskoleklassen. Om avgifter i den kommunala och den enskilda verksamheten tas ut ska dessa beaktas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur kom-

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur kom-

¹ Lagen omtryckt 1997:1212.

² Senaste lydelse 2006:1447.

munens bidrag *skall* bestämmas i stället för det som anges i första stycket, om statsbidrag lämnas till kommunen för ett barn som har tagits emot i sådan utbildning som avses i första stycket.

munens bidrag *ska* bestämmas i stället för det som anges i första-tredje styckena, om statsbidrag lämnas till kommunen för ett barn som har tagits emot i sådan utbildning som avses i första stycket.

10 b §¹

Hemkommunen *skall* till en fristående skola som motsvarar grundskolan eller särskolan lämna bidrag för varje elev som deltar i utbildningen. Bidraget *skall bestämmas med hänsyn till skolans åtagande och elevens behov efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till den egna förskoleklassen.*

Hemkommunen *ska* till en fristående skola som motsvarar grundskolan eller särskolan lämna bidrag för varje elev som deltar i utbildningen.

Bidraget (*grundbelopp*) *ska avse ersättning för*

1. undervisning,
2. läromedel och utrustning,
3. måltider,
4. administration,
5. mervärdesskatt, och
6. lokalkostnader.

Därutöver ska kommunen lämna bidrag för elever som har ett omfattande behov av särskilt stöd (tilläggsbelopp).

Bidraget ska bestämmas efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till den egna förskoleklassen.

Kommunen är dock inte skyldig att lämna bidrag för den del av verksamheten som överstiger 15 timmar i veckan eller 525 timmar om året eller för elev som tas emot före höstterminen det år eleven fyller sex år. Har en elev ett omfattande behov av särskilt stöd, är kommunen inte skyldig att lämna bidrag för det särskilda stödet, om betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur kommunens bidrag *skall* bestämmas i stället för det som anges i första stycket, om statsbidrag lämnas till kommunen för en elev som har tagits emot i en fristående skola.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur kommunens bidrag *ska* bestämmas i stället för det som anges i första-tredje styckena, om statsbidrag lämnas till kommunen för en elev som har tagits emot i en fristående skola.

12 §²

Kommunens beslut i ärenden

Beslut av kommunen får

¹ Senaste lydelse 2006:1447.

² Senaste lydelse 2008:220.

om godkännande enligt 6 § första stycket och om återkallande av godkännande enligt 9 § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Statens skolinspektions beslut i ärenden om godkännande enligt 6 § andra stycket, om återkallande av godkännande enligt 9 § eller i ärenden om rätt till bidrag enligt 10 a § eller återkallande av sådan rätt enligt 10 e § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Kommunens respektive Skolinspektionens beslut om återkallande av godkännande enligt 9 § och domstols motsvarande beslut gäller omedelbart.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

9 kap.

6 §¹

En godkänd fristående skola som motsvarar grundskolan ska av Statens skolinspektion förklaras berättigad till sådant bidrag som avses i tredje stycket. Förklaring ska dock inte lämnas, om skolans verksamhet skulle innebära påtagliga negativa följder för skolväsendet i den kommun där skolan är belägen eller skolan tar ut avgifter i strid med 7 §.

För att en nystartad skola ska ha rätt till bidrag gäller att skolan har ansökt om att bli godkänd före den 1 april kalenderåret innan skolan startar. Motsvarande gäller, om en skola har godkänts för utbildning för vissa årskurser och ansöker om att bli godkänd för ytterligare årskurser.

För varje elev som genomgår

överklagas hos allmän förvaltningsdomstol i ärenden som gäller:

- godkännande enligt 6 § första stycket,*
- återkallande av godkännande enligt 9 §, eller*
- bidrag enligt 10 § andra och tredje styckena eller 10 b § andra och tredje styckena.*

Beslut av Statens skolinspektion får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol i ärenden som gäller:

- godkännande enligt 6 § andra stycket,*
- återkallande av godkännande enligt 9 §,*
- rätt till bidrag enligt 10 a § eller*
- återkallande av sådan rätt enligt 10 e §.*

Beslut om återkallande av godkännande enligt 9 § som fattats av en kommun, Skolinspektionen eller en domstol gäller omedelbart.

En godkänd fristående skola som motsvarar grundskolan ska av Statens skolinspektion förklaras berättigad till sådant bidrag som avses i tredje *och fjärde* styckena. Förklaring ska dock inte lämnas, om skolans verksamhet skulle innebära påtagliga negativa följder för skolväsendet i den kommun där skolan är belägen eller skolan tar ut avgifter i strid med 7 §.

För varje elev som genomgår *en*

¹ Senaste lydelse 2008:220.

utbildning motsvarande den som ges i grundskolan lämnas bidrag av hemkommunen. *Bidraget ska bestämmas med hänsyn till skolans åtagande och elevens behov efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till de egna grundskolorna.* Om en elev har ett omfattande behov av särskilt stöd, är kommunen inte skyldig att lämna bidrag för det särskilda stödet, om betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.

Det som sägs i första–tredje styckena gäller inte de fristående skolor för vilka regeringen har beslutat om statsbidrag genom *särskilda föreskrifter* eller *andra* särskilda beslut och inte heller skolor, för vilka huvudmannen skriftligen har avstått från medelstilleddning. Kommunens skyldighet enligt tredje stycket gäller inte, om statsbidrag lämnas för en utlandssvensk elevs utbildning. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur kommunens bidrag ska bestämmas i stället för det som anges i tredje stycket, om statsbidrag lämnas till kommunen för en elev som har tagits emot i en fristående skola.

utbildning motsvarande den som ges i grundskolan lämnas bidrag av hemkommunen. Bidraget (*grundbelopp*) ska avse ersättning för

1. undervisning,
2. läromedel och utrustning,
3. elevvård och hälsovård,
4. måltider,
5. administration,
6. mervärdesskatt, och
7. lokalkostnader.

Därutöver ska kommunen lämna bidrag för elever som har ett omfattande behov av särskilt stöd eller ska erbjudas modersmålsundervisning (tilläggsbelopp). Kommunen är dock inte skyldig att lämna bidrag för elever som är i behov av särskilt stöd, om betydande ekonomiska eller organisatoriska svårigheter uppstår för kommunen

Bidraget ska bestämmas efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till den egna grundskolan.

Det som sägs i första–femte styckena gäller inte de fristående skolor för vilka regeringen har beslutat om statsbidrag genom *förordning* eller särskilda beslut och inte heller skolor, för vilka huvudmannen skriftligen har avstått från medelstilleddning. Kommunens skyldighet enligt tredje *och fjärde* stycket gäller inte, om statsbidrag lämnas för en utlandssvensk elevs utbildning. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur kommunens bidrag ska bestämmas i stället för det som anges i tredje–femte styckena, om statsbidrag lämnas till kommunen för en elev som har tagits emot i en fristående skola.

6 a §¹

En godkänd fristående skola som motsvarar särskolan ska av Statens skolinspektion förklaras berättigad till sådant bidrag som avses i tredje *stycket*. Förklaring ska dock inte lämnas, om skolans verksamhet skulle innebära påtagliga negativa följder för skolväsendet i den kommun där skolan är belägen eller skolan tar ut avgifter i strid med 7 §.

För att en nystartad skola ska ha rätt till bidrag gäller att skolan har ansökt om att bli godkänd före den 1 april kalenderåret innan skolan startar. Motsvarande gäller, om en skola har godkänts för utbildning för vissa årskurser och ansöker om att bli godkänd för ytterligare årskurser.

För varje elev som genomgår utbildning motsvarande den som ges i särskolan lämnas bidrag av hemkommunen. *Bidraget ska bestämmas med hänsyn till skolans åtagande och elevens behov efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till de egna särskolorna. Om en elev har ett omfattande behov av särskilt stöd, är kommunen inte skyldig att lämna bidrag för det särskilda stödet, om betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.*

Det som sägs i första–*tredje* styckena gäller inte de fristående skolor för vilka huvudmannen

En godkänd fristående skola som motsvarar särskolan ska av Statens skolinspektion förklaras berättigad till sådant bidrag som avses i tredje *och fjärde* styckena. Förklaring ska dock inte lämnas, om skolans verksamhet skulle innebära påtagliga negativa följder för skolväsendet i den kommun där skolan är belägen eller skolan tar ut avgifter i strid med 7 §.

För varje elev som genomgår *en* utbildning motsvarande den som ges i särskolan lämnas bidrag av hemkommunen.

Bidraget (grundbelopp) ska avse ersättning för

1. undervisning,
2. läromedel och utrustning,
3. elevvård och hälsovård,
4. måltider,
5. administration,
6. mervärdesskatt, och
7. lokalkostnader.

Därutöver ska kommunen lämna bidrag för elever som har ett omfattande behov av särskilt stöd eller ska erbjudas modersmålsundervisning (tilläggsbelopp). Kommunen är dock inte skyldig att lämna bidrag för elever som är i behov av särskilt stöd, om betydande ekonomiska eller organisatoriska svårigheter uppstår för kommunen.

Bidraget ska bestämmas efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till den egna obligatoriska särskolan.

Det som sägs i första–*sjuätte* styckena gäller inte de fristående skolor för vilka huvudmannen

¹ Senaste lydelse 2008:220.

skriftligen har avstått från medelstildelning.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur kommunens bidrag ska bestämmas i stället för det som anges i *tredje stycket*, om statsbidrag lämnas till kommunen för en elev som har tagits emot i en fristående skola.

skriftligen har avstått från medelstildelning.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur kommunens bidrag ska bestämmas i stället för det som anges i *fjärdesjätte styckena*, om statsbidrag lämnas till kommunen för en elev som har tagits emot i en fristående skola.

8 §¹

Om en fristående skola lämnar utbildning som ger kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som gymnasieskolan ska förmedla på nationella eller specialutformade program, ska Statens skolinspektion förklara skolan berättigad till bidrag som avses i 8 a § i fråga om utbildningen. Förklaring får dock lämnas endast om

1. skolan även i övrigt svarar mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildning inom det offentliga skolväsendet,

2. huvudmannen för skolan har förutsättningar att bedriva verksamheten i enlighet med ovan angivna villkor,

3. skolan står öppen för alla ungdomar som har rätt till motsvarande utbildning i gymnasieskolan enligt denna lag, med undantag för sådana ungdomar vilkas mottagande skulle medföra att betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för skolan,

4. skolan för undervisningen använder lärare som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak ska bedriva, dock med undantag för fall då personer med sådan utbildning inte finns att tillgå eller det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna, och

5. skolan uppfyller ytterligare villkor i fråga om utbildningen vid fristående skolor och om antagningen till och ledningen av sådana skolor.

Regeringen får meddela föreskrifter om de ytterligare villkor som avses i första stycket 5.

En fristående skola som avses i denna paragraf får även anordna individuellt program. Skyldighet att ta emot en elev på ett individuellt program finns endast om skolan och elevens hemkommun kommer överens om det bidrag som kommunen ska betala till skolan för eleven. Utbildningen ska bedrivas i en omfattning som motsvarar heltidsstudier. Utbildningens omfattning får dock minskas om en elev begär det och styrelsen för utbildningen finner det förenligt med syftet för utbildningen.

En förklaring enligt första stycket ska inte lämnas i fråga om utbildning som skulle innebära påtagliga negativa följder för skolväsendet i den kommun där skolan är belägen eller i närliggande kommuner.

En fristående skola som avses i denna paragraf får inom ramen för vad som sägs i första stycket 1 ha en konfessionell inriktning.

¹ Senaste lydelse 2008:220.

En förklaring om rätt till bidrag ska innehålla uppgift om till vilket nationellt program i gymnasieskolan som utbildningen i bidragshänseende ska hänföras.

Ett beslut om rätt till bidrag ska innehålla uppgift om till vilket nationellt program i gymnasieskolan som utbildningen i bidragshänseende ska hänföras. *För det estetiska programmet ska det även framgå om utbildningen i bidragshänseende ska hänföras till den nationella inriktningen musik och för fordonsprogrammet om utbildningen i bidragshänseende ska hänföras till den nationella inriktningen transport och logistik.*

8 a §¹

För varje elev som genomgår sådan utbildning som avses i 8 § lämnas bidrag av hemkommunen. Kommunens skyldighet gäller endast utbildning för sådana elever som hemkommunen var skyldig att erbjuda gymnasieutbildning vid den tidpunkt då utbildningen började.

För varje elev som genomgår sådan utbildning som avses i 8 § lämnas bidrag av hemkommunen. Kommunens skyldighet gäller endast utbildning för sådana elever som hemkommunen var skyldig att erbjuda gymnasieutbildning vid den tidpunkt då utbildningen började.

Bidraget (grundbelopp) ska avse ersättning för

- 1. undervisning,*
- 2. läromedel och utrustning,*
- 3. elevvård och hälsovård,*
- 4. måltider,*
- 5. administration,*
- 6. mervärdesskatt, och*
- 7. lokalkostnader.*

Därutöver ska bidrag lämnas för elever som har ett omfattande behov av särskilt stöd eller ska erbjudas modersmålsundervisning (tilläggsbelopp). Kommunen är dock inte skyldig att lämna bidrag för elever som är i behov av särskilt stöd, om betydande ekonomiska eller organisatoriska svårigheter uppstår för kommunen.

Bidraget ska bestämmas efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till utbildning i gymnasieskola

¹ Senaste lydelse 2006:1447.

Om utbildningen i bidragshän-
seende har hänförts till ett sådant
nationellt program som elevens
hemkommun *anordnar*, ska bi-
draget bestämmas efter samma
grunder som kommunen tillämpar
vid fördelning av resurser till det
programmet *i de egna gymnasie-
skolorna. När bidraget bestäms
ska hänsyn tas till den fristående
skolans åtagande och elevens
behov. Om en elev har ett om-
fattande behov av särskilt stöd, är
kommunen inte skyldig att lämna
bidrag för det särskilda stödet, om
betydande organisatoriska eller
ekonomiska svårigheter uppstår
för kommunen.*

*I andra fall än som avses i
andra stycket, ska elevens
hemkommun betala det belopp
som regeringen eller den
myndighet som regeringen bestämt
har föreskrivit. För en elev som
har ett omfattande behov av
särskilt stöd ska kommunen
därutöver lämna ett extra bidrag.
Kommunen är dock inte skyldig att
lämna extra bidrag, om betydande
organisatoriska eller ekonomiska
svårigheter uppstår för
kommunen.*

För en elev som genomgår ut-
bildning på ett individuellt pro-
gram ska elevens hemkommun
betala det belopp som överens-
kommits med skolan. *När bidraget
bestäms ska hänsyn tas till den
fristående skolans åtagande och
elevens behov.*

Kommunens skyldighet att läm-
na bidrag till skolan gäller inte, om
statsbidrag lämnas för en utlands-
svensk elevs utbildning. Regering-
en eller den myndighet som rege-
ringen bestämmer får meddela
föreskrifter om hur kommunens
bidrag ska bestämmas i stället för
det som anges i andra-fjärde
styckena, om statsbidrag lämnas

som kommunen erbjuder.

Om utbildningen i bidragshän-
seende har hänförts till ett natio-
nellt program med samma inrikt-
ning som elevens hemkommun
erbjuder, ska bidraget bestämmas
efter samma grunder som kom-
munen tillämpar vid fördelning av
resurser till det programmet.

*Regeringen eller den myndighet
som regeringen bestämmer får
meddela föreskrifter om det belopp
som elevens hemkommun ska
betala, om kommunen inte
erbjuder ett program eller en
inriktning som eleven antagits till.
Bestämmelsen i tredje stycket, som
gäller tilläggsbelopp i fråga om
bidrag till elever som har
omfattande behov av stöd, ska då
tillämpas.*

För en elev som genomgår ut-
bildning på ett individuellt pro-
gram ska elevens hemkommun
betala det belopp som överens-
kommits med skolan.

Kommunens skyldighet att läm-
na bidrag till skolan gäller inte, om
statsbidrag lämnas för en utlands-
svensk elevs utbildning. Regering-
en eller den myndighet som rege-
ringen bestämmer får meddela
föreskrifter om hur kommunens
bidrag ska bestämmas i stället för
det som anges i andra-femte
styckena, om statsbidrag lämnas

till kommunen för en elev som har tagits emot i en fristående skola.

till kommunen för en elev som har tagits emot i en fristående skola.

8 c §¹

För varje elev som genomgår sådan utbildning som avses i 8 b § lämnas bidrag av hemkommunen. Kommunens skyldighet gäller endast utbildning för sådana elever som hemkommunen var skyldig att erbjuda utbildning i gymnasiesärskolan vid den tidpunkt då utbildningen började. *Om den fristående skolan inte kommer överens om annat med elevernas hemkommuner, ska dessa betala det belopp som regeringen beslutat.*

För varje elev som genomgår sådan utbildning som avses i 8 b § lämnas bidrag av hemkommunen. Kommunens skyldighet gäller endast utbildning för sådana elever som hemkommunen var skyldig att erbjuda utbildning i gymnasiesärskolan vid den tidpunkt då utbildningen började.

Bidraget (grundbelopp) ska avse ersättning för

1. undervisning,
2. läromedel och utrustning,
3. elevvård och hälsovård,
4. måltider,
5. administration,
6. mervärdesskatt, och
7. lokalkostnader.

Därutöver ska bidrag lämnas för elever som har omfattande behov av särskilt stöd eller ska erbjudas modersmålsundervisning (tilläggsbelopp). Dock är kommunen inte skyldig att lämna bidrag för elever som är i behov av särskilt stöd, om betydande ekonomiska eller organisatoriska svårigheter uppstår för kommunen.

Bidraget ska bestämmas efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till utbildning i gymnasiesärskola som kommunen erbjuder.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om de belopp (grund- och tilläggsbelopp) som elevens hemkommun ska betala, om hemkommunen inte erbjuder utbildning i gymnasiesärskolan. Bestämmelsen i tredje stycket, som gäller tilläggsbeloppet i fråga om bidrag till elever som har

¹ Senaste lydelse 2006:1447.

omfattande behov av stöd, ska då tillämpas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur kommunens bidrag ska bestämmas i stället för det som anges i andra stycket, om statsbidrag lämnas till kommunen för en elev som har tagits emot i en fristående skola.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur kommunens bidrag ska bestämmas i stället för det som anges i andra styckena, om statsbidrag lämnas till kommunen för en elev som har tagits emot i en fristående skola.

17 §¹

Beslut av Statens skolinspektion i följande ärenden får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol:

- godkännande eller återkallande av godkännande för en fristående skola enligt 1, 5 eller 12 §,
- fortsatt godkännande enligt 16 c §,
- rätt till bidrag eller återkallande av sådan rätt enligt 6, 6 a, 7 a, 8, 8 b, 8 d, 12 eller 14 §, eller
- förklaring om fortsatt rätt till bidrag enligt 16 c §.

Beslut av styrelsen för utbildningen i följande ärenden får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol:

- godkännande eller återkallande av godkännande för en fristående skola enligt 1 § tredje stycket eller 12 §, eller
- fortsatt godkännande enligt 16 c §.

Beslut av Statens skolinspektion får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol i ärenden som gäller:

- godkännande eller återkallande av godkännande för en fristående skola enligt 1, 5 eller 12 §,
- fortsatt godkännande enligt 16 c §,
- rätt till bidrag eller återkallande av sådan rätt enligt 6, 6 a, 7 a, 8, 8 b, 8 d, 12 eller 14 §, eller
- förklaring om fortsatt rätt till bidrag enligt 16 c §.

Beslut av styrelsen för utbildningen i följande ärenden får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol i ärenden som gäller:

- godkännande eller återkallande av godkännande för en fristående skola enligt 1 § tredje stycket eller 12 §, eller
- fortsatt godkännande enligt 16 c §.

Beslut av kommunen i ärenden om bidrag till en fristående skola enligt 6, 6 a, 8 a eller 8 c § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Beslut av styrelsen för utbildningen i ärenden som avses i 3, 4 och 16 §§ får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd. Beslut som avses i 3 § får överklagas endast av barnets vårdnadshavare. Beslut som avses i 16 § får överklagas endast av eleven eller företrädare för denne.

¹ Senaste lydelse 2008:220.

15 kap.

11 §¹

Regeringen får meddela ytterligare föreskrifter om bestämmandet av det bidrag som kommunerna enligt 2 b kap. 10 och 10 b §§ samt 9 kap. 6-6 a §§, 8a § och 8 c § är skyldiga att lämna till fristående skolor samt enskilt bedrivna förskolor, fritidshem och förskoleklasser.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för skolhuvudmannen att lämna sådana sakuppgifter om skolverksamheten och sådan verksamhetsredovisning som behövs för uppföljning och utvärdering av verksamheten. Detsamma gäller skyldighet för en kommun att lämna sakuppgifter om verksamheten och sådan verksamhetsredovisning som behövs för uppföljning och utvärdering av förskolverksamheten och skolbarnsomsorgen. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för skolhuvudmannen att lämna sådana sakuppgifter om skolverksamheten och sådan verksamhetsredovisning som behövs för uppföljning och utvärdering av verksamheten. Detsamma gäller skyldighet för en kommun att lämna sakuppgifter om verksamheten och sådan verksamhetsredovisning som behövs för uppföljning och utvärdering av förskolverksamheten och skolbarnsomsorgen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får vidare meddela föreskrifter om skyldighet för kommunen att lämna uppgifter om verksamheten som behövs för beslut om bidrag till fristående skolor och om hur bidraget till en fristående skola eller annan enskild verksamhet har beräknats.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får också meddela föreskrifter om skyldighet för huvudmannen för en fristående skola att lämna ekonomisk redovisning över verksamheten.

Regeringen får vidare meddela föreskrifter om vite för den som inte följer bestämmelserna om uppgiftsskyldighet i *första eller andra stycket*.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får också meddela föreskrifter om skyldighet för huvudmannen för en fristående skola att lämna *uppgifter om kommande verksamhet* samt ekonomisk redovisning över verksamheten.

Regeringen får vidare meddela föreskrifter om vite för den som inte följer bestämmelserna om uppgiftsskyldighet i *andra stycket eller bestämmelserna i fjärde stycket i*

¹ Senaste lydelse 2005:21.

*fråga om ekonomisk redovisning
över verksamheten.*

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2009.
 2. Bestämmelserna om beräkning av bidrag i 2 b kap. 10 och 10 b §§ samt 9 kap. 6, 6 a, 8 a och 8 c §§ ska tillämpas första gången inför kalenderåret 2010.
 3. Bestämmelserna i 2 b kap. 12 § samt 9 kap. 17 § om överklagande av beslut om bidragsstorlek och beslut om tilläggsbelopp ska tillämpas första gången inför kalenderåret 2010.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2009:000) om ändring i skollagen (1985:1100)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 17 a, 17 b och 19 §§ skollagen (1985:1100) i stället för dess lydelse enligt lagen (2009:000) om ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2008/09:115 *Föreslagen lydelse*

2 a kap.

17 a §

Barnets hemkommun ska lämna bidrag till en huvudman som har rätt till bidrag enligt 17 §.

Bidraget ska bestämmas *med hänsyn till barnets behov och huvudmannens åtagande efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelningen av resurser till den egna förskoleverksamheten eller skolbarnsomsorgen*. Hemkommunen är bara skyldig att lämna bidrag i den omfattning som den är skyldig att erbjuda motsvarande offentliga verksamhet enligt 6–6 b, 8 a och 9 §§.

Hemkommunen är inte skyldig att lämna bidrag för samma barn till fler än två huvudmän. Har ett barn ett omfattande behov av särskilt stöd är hemkommunen inte skyldig att lämna bidrag för det särskilda stödet, om betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för hemkommunen.

Bidrag lämnas för barn i enskild pedagogisk omsorg, där deras vårdnadshavare arbetar, bara om

Barnets hemkommun ska lämna bidrag till en huvudman som har rätt till bidrag enligt 17 §.

Bidraget (grundbelopp) ska avse ersättning för

- 1. pedagogisk verksamhet och omsorg,*
- 2. pedagogiskt material och utrustning,*
- 3. måltider,*
- 4. administration,*
- 5. mervärdesskatt, och*
- 6. lokalkostnader.*

Därutöver ska bidrag lämnas för barn som har ett omfattande behov av särskilt stöd (tilläggsbelopp).

Bidraget ska bestämmas *efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till den egna förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen*. Hemkommunen är bara skyldig att lämna bidrag i den omfattning som den är skyldig att erbjuda motsvarande offentliga verksamhet enligt 6–6 b, 8 a och 9 §§.

Bidrag lämnas för barn i enskild pedagogisk omsorg, där deras vårdnadshavare arbetar, bara om

minst lika många andra barn har tagits emot. Kommunen kan lämna bidrag till annan huvudman för enskild förskoleverksamhet eller enskild skolbarnsomsorg än som omfattas av första stycket, om verksamheten uppfyller de krav som anges i 3 § och avgifterna inte är oskäligt höga. Sådant bidrag bör bestämmas på det sätt som anges i *andra stycket*.

minst lika många andra barn har tagits emot. Kommunen kan lämna bidrag till annan huvudman för enskild förskoleverksamhet eller enskild skolbarnsomsorg än som omfattas av första stycket, om verksamheten uppfyller de krav som anges i 3 § och avgifterna inte är oskäligt höga. Sådant bidrag bör bestämmas på det sätt som anges i *andra och tredje styckena*.

17 b §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur kommunens bidrag *skall* bestämmas i stället för det som anges i *17 § tredje eller fjärde stycket*, om statsbidrag lämnas till kommunen för ett barn som har tagits emot i enskild förskoleverksamhet eller enskild skolbarnsomsorg.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur kommunens bidrag *ska* bestämmas i stället för det som anges i *17 a §*, om statsbidrag lämnas till kommunen för ett barn som har tagits emot i enskild förskoleverksamhet eller enskild skolbarnsomsorg.

19 §¹

Kommunens beslut i ärenden om godkännande enligt 13 §, om föreläggande eller återkallande av godkännande enligt 16 § *och* om rätt till bidrag eller återkallande av sådan rätt enligt 17 § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Kommunens beslut i ärenden om godkännande enligt 13 §, om föreläggande eller återkallande av godkännande enligt 16 §, om rätt till bidrag eller återkallande av sådan rätt enligt 17 § *samt om bidrag enligt 17 a § andra och tredje styckena* får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Kommunens beslut om föreläggande eller återkallande av godkännande enligt 16 § och om återkallande av rätt till bidrag enligt 17 § samt domstols motsvarande beslut gäller omedelbart.

Kommunens beslut om föreläggande eller återkallande av godkännande enligt 16 § och om återkallande av rätt till bidrag enligt 17 § samt domstols motsvarande beslut gäller omedelbart.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

¹ Senaste lydelse 1997:1212.

3 Ärendet och dess beredning

Regeringen bemyndigade den 22 mars 2007 ansvarigt statsråd att ge en särskild utredare uppdrag att bl.a. föreslå hur lagstiftningen på några områden ska ändras så att offentliga och enskilda förskolor och skolor ska kunna bedriva verksamhet på lika villkor (dir. 2007:33 och 2007:164). Riksdagen hade dessförinnan gett regeringen till känna att regeringen snarast skulle återkomma med förslag som innebär att kommunala beslut om bidrag till fristående skolor ska kunna bli föremål för en förvaltningsdomstols fullständiga prövning (bet. 2005/06:UbU13, rskr. 2005/06:240). I utredarens uppdrag ingick att lämna förslag till författningsreglering av hur storleken på kommunernas bidrag till enskilda förskolor, fritidshem och förskoleklasser samt fristående skolor ska beräknas på ett öppet och förutsägbart sätt, så att en förvaltningsdomstol efter överklagande kan pröva nivån på kommunens bidrag till verksamheten. Utredningen antog namnet Utredningen om villkoren för fristående skolor.

Utredningen överlämnade i januari 2008 delbetänkandet *Bidrag på lika villkor* (SOU 2008:8). En sammanfattning av betänkandet finns i *bilaga 1* och betänkandets författningsförslag finns i *bilaga 2*. Betänkandet har remissbehandlats och en förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Utbildningsdepartementet (U2008/704/G).

I ett avseende har regeringen valt att frångå den lagtekniska lösning som utredaren föreslagit och som remissbehandlats. I stället för att i förarbetena närmare ange vilka kostnader som de kommunala bidragen ska täcka föreslår regeringen ett bemyndigande för regeringen att i förordning reglera detta. En promemoria (U2009/904/G) har därför under beredningen i Regeringskansliet delats med ett antal remissinstanser, se *bilaga 4*.

4 Nuvarande bestämmelser

Bestämmelser om enskild förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg finns i 2 a kap. skollagen (1985:1100). Bestämmelser om enskilda förskoleklasser finns i 2 b kap. skollagen och i 1 kap. förordningen (1996:1206) om fristående skolor.

Bestämmelser om fristående skolor finns främst i 9 kap. skollagen och i förordningen om fristående skolor. Där behandlas dels skolor i vilka skolplikten får fullgöras, dvs. skolor som har en utbildning som motsvarar grundskolan (fristående grundskolor), den obligatoriska särskolan (fristående särskolor) eller specialskolan, dels skolor vars utbildning motsvarar utbildning i gymnasieskolan (fristående gymnasieskolor) eller gymnasiesärskolan (fristående gymnasiesärskolor).

4.1 Förskola och fritidshem

Ett bolag, en förening, en samfällighet, en stiftelse eller enskild individ som yrkesmässigt vill driva en förskola eller ett fritidshem ska ha tillstånd till detta av den kommun där verksamheten ska bedrivas.

Kommunen ska lämna bidrag till sådan enskild förskoleverksamhet och enskild skolbarnsomsorg som fått sådant tillstånd och, med vissa i skollagen angivna undantag, är öppen för alla barn som har rätt till motsvarande offentliga verksamheter. Kommunen är dock inte skyldig att betala bidrag om den enskilda verksamheten innebär påtagligt negativa följder för den egna verksamheten eller om den enskilda verksamheten tar ut oskäligt höga avgifter. Bidraget ska lämnas med ett belopp per barn som inte oskäligt avviker från kommunens kostnad per barn i motsvarande verksamhet. Om ett barn har omfattande behov av särskilt stöd, är kommunen inte skyldig att lämna bidrag för det särskilda stödet, om betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.

Kommunen kan lämna bidrag till annan enskild förskoleverksamhet och enskild skolbarnsomsorg än sådan som avses ovan, t.ex. öppen förskoleverksamhet, om verksamheten uppfyller vissa krav i skollagen. Dessa krav avser bl.a. personalens kompetens, barngruppernas storlek och sammansättning samt lokalernas ändamålsenlighet. Ett ytterligare krav är att avgifterna inte får vara oskäligt höga.

4.2 Förskoleklass

Bestämmelser om enskilt bedriven verksamhet som motsvarar förskoleklassen finns i 2 b kap. skollagen. Det finns två olika system för prövning av enskilt bedriven förskoleklass, förskoleklass som inte bedrivs av en fristående skola respektive godkända fristående skolor som erbjuder förskoleklass. Det innebär att det också finns två olika sätt att bestämma bidragen till sådan verksamhet.

Enskild verksamhet

Frågan om godkännande av förskoleklass med en enskild huvudman som inte är en fristående skola prövas av den kommun där verksamheten ska bedrivas. Bidrag kan lämnas till verksamheten, men kommunen är inte skyldig att betala bidrag även om verksamheten uppfyller kraven för att godkännas. En förutsättning är dock att verksamheten inte tar ut oskäligt höga avgifter. Om kommunen väljer att betala bidrag, bör det inte oskäligt avvika från kommunens egen kostnad för motsvarande utbildning. Avgifter som tas ut i en verksamhet som får bidrag får inte vara oskäligt höga.

Godkända fristående skolor

Godkända fristående skolor som ansöker om att också få anordna förskoleklass prövas av Statens skolinspektion. När förskoleklass anordnas

av en fristående skola som godkänts av Skolinspektionen, ska Skolinspektionen förklara skolan berättigad till bidrag, om inte verksamheten skulle innebära påtagliga negativa följder för skolväsendet i den kommun där skolan är belägen eller om skolan tar ut avgifter i strid mot gällande bestämmelser. För att en skola med nystartad utbildning ska ha rätt till bidrag gäller att skolan måste ha ansökt om att bli godkänd före den 1 april kalenderåret innan utbildningen startar.

Utbildningen ska vara avgiftsfri för 15 timmar i veckan eller 525 timmar om året. För den del av utbildningen som överstiger 15 timmar i veckan eller 525 timmar om året, får dock skolan ta ut skäliga avgifter. Skäliga avgifter får också tas ut för barn som tas emot före höstterminen det år då de fyller sex år.

Bidraget ska bestämmas efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelningen av resurser till den egna förskoleklassen. Hänsyn ska också tas till elevens behov och skolans åtagande. Har en elev ett omfattande behov av särskilt stöd, är kommunen inte skyldig att lämna bidrag för det särskilda stödet, om betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.

4.3 Grundskola och obligatorisk sarskola

En godkänd fristående grundskola eller sarskola ska av Statens skolinspektion förklaras ha rätt till bidrag från elevernas hemkommuner. För att en nystartad skola ska ha rätt till bidrag gäller att skolan måste ha ansökt om att bli godkänd före den 1 april kalenderåret innan skolan startar.

Skolinspektionen ska dock inte lämna någon förklaring om rätt till bidrag, om verksamheten skulle innebära påtagliga negativa följder för skolväsendet i den kommun där skolan är belägen eller om skolan tar ut otillåtna avgifter för utbildningen. Det bidrag som elevens hemkommun ska lämna till den fristående skolan ska bestämmas med hänsyn till skolans åtagande och elevens behov efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till den egna skolverksamheten av motsvarande slag.

Har en elev ett omfattande behov av särskilt stöd, är kommunen inte skyldig att lämna bidrag för det särskilda stödet, om betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.

4.4 Gymnasieskola

Fristående skolor som erbjuder utbildning som motsvarar gymnasieskolan ska av Statens skolinspektion förklaras berättigade till bidrag, om de uppfyller vissa i skollagen angivna villkor. För att en skola ska ha rätt till bidrag gäller att skolan måste ha ansökt om att bli förklarad som bidragsberättigad före den 1 april kalenderåret innan det år utbildningen startar.

Skolinspektionens beslut om fristående gymnasieskolor avser endast rätten till bidrag och statlig tillsyn. I samband med ett sådant beslut ska Skolinspektionen ange till vilket nationellt program som den aktuella

utbildningen ska hänföras i bidragshänseende. Elevens hemkommun är skyldig att lämna bidrag till skolor som har förklarats ha rätt till bidrag.

För att Skolinspektionen ska lämna en förklaring om rätt till bidrag måste skolan som sagt uppfylla vissa i skollagen angivna villkor. En förklaring om rätt till bidrag ska vidare inte lämnas, om utbildningen skulle innebära påtagliga negativa följder för skolväsendet i den kommun där skolan är belägen eller i närliggande kommuner. Utbildningen vid fristående gymnasieskolor som får offentliga bidrag ska vara avgiftsfri för de elever som bidragen avser. Bidraget från en elevs hemkommun till en fristående gymnasieskola ska bestämmas efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till det aktuella nationella gymnasieprogrammet i kommunens egna gymnasieskolor. När bidraget bestäms ska hänsyn tas till den fristående skolans åtagande och elevens behov. Har en elev ett omfattande behov av särskilt stöd, är kommunen inte skyldig att lämna bidrag för det särskilda stödet, om betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.

Om kommunen inte anordnar programmet, och det därför inte finns någon kostnad att jämföra med, ska kommunen betala det belopp som föreskrivits av Statens skolverk i den s.k. riksprislistan. För en elev som har ett omfattande behov av särskilt stöd ska kommunen därutöver lämna ett extra bidrag. Kommunen är dock inte skyldig att lämna extra bidrag, om betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen. Någon föreskrift som gör skillnad i bidragshänseende mellan olika inriktningar inom ett program finns inte fränsett att det i 2 kap. 12 § förordningen (1996:1206) om fristående skolor anges att inriktningen musik inom det estetiska programmet ska räknas om med faktorn 1,26.

4.4.1 Individuella program

För en elev som genomgår utbildning på ett individuellt program ska bidraget bestämmas efter överenskommelse mellan elevens hemkommun och den fristående skolan. När bidraget bestäms ska hänsyn tas till den fristående skolans åtagande och elevens behov. Om något avtal inte träffas, är skolan inte skyldig att ta emot en elev på ett individuellt program. Utbildningen vid fristående gymnasieskolor som får offentliga bidrag ska vara avgiftsfri för de elever som bidragen avser.

4.5 Gymnasiesärskola

Fristående skolor som ger utbildning som motsvarar gymnasiesärskolan ska av Statens skolinspektion förklaras berättigade till bidrag, om de uppfyller vissa i skollagen angivna villkor. För att en skola ska ha rätt till bidrag gäller vidare att skolan måste ha ansökt om att bli förklarad som bidragsberättigad före den 1 april kalenderåret innan det år utbildningen startar. En sådan förklaring ska dock inte lämnas, om utbildningen skulle innebära påtagliga negativa följder för skolväsendet i den kommun där skolan är belägen eller i närliggande kommuner. Utbildningen vid fristående gymnasiesärskolor som får offentliga bidrag ska vara avgiftsfri för de elever som bidragen avser. Liksom för övriga skolformer som

prövas på detta sätt är elevens hemkommun skyldig att betala bidrag. På samma sätt som för elever på gymnasieskolans individuella program ska bidraget bestämmas efter överenskommelse mellan den fristående skolan och elevens hemkommun.

Till skillnad från de individuella programmen finns dock ett alternativ om parterna inte kommer överens. Om den fristående skolan inte kommer överens om annat med elevernas hemkommuner, ska dessa betala det belopp som regeringen beslutat.

4.6 Överklagande av kommunala bidragsbeslut

Statens skolinspektions beslut om godkännande respektive rätt till bidrag för fristående skolor får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol enligt allmänna regler.

Ett kommunalt beslut om tillstånd för en enskild att yrkesmässigt bedriva förskola eller fritidshem får också överklagas hos allmän förvaltningsdomstol enligt förvaltningslagen. Av 2 a kap. 17 § andra stycket skollagen framgår dock, att trots att en enskild förskola eller ett enskilt fritidshem uppfyller kraven för tillstånd och rätt till bidrag, så har kommunen möjlighet att neka att betala bidrag. Som förutsättning gäller att kommunen anser att den enskilda verksamheten kan få negativa följder för motsvarande verksamhet i kommunen. Det beslutet är, till skillnad från kommunens beslut i tillståndsfrågan, inte möjligt att överklaga genom besvär hos allmän förvaltningsdomstol enligt förvaltningslagen.

Även om det i princip är en skyldighet för barnets eller elevens hemkommun att betala ut bidrag till huvudmannen för en enskild förskola, ett enskilt fritidshem och en fristående skola, finns det inte någon rättighet för huvudmannen att vända sig till domstol och där få fastställt vilket belopp kommunen måste betala. I dag finns enbart möjlighet för kommunmedlemmar att få lagligheten av en kommuns bidragsbeslut prövad genom att överklaga dem hos länsrätten (laglighetsprövning). Det är alltså endast kommunmedlemmar som får begära laglighetsprövning. Den som klagat behöver dock inte själv beröras av beslutet för att få överklaga det. Laglighetsprövning kan sammanfattas som en form av kontroll av att det kommunala beslutsfattandet är lagenligt. En domstol kan inte ändra ett beslut utan bara avslå överklagandet eller helt eller delvis upphäva beslutet.

5 Principiella utgångspunkter

Enligt skollagen (1985:1100) ska alla barn och ungdomar, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, ha lika tillgång till utbildning i det offentliga skolväsendet för barn och ungdom. Inom varje skolform ska utbildningen vara likvärdig, varhelst den anordnas i landet. Alla barn och ungdomar har rätt till en likvärdig utbildning av hög kvalitet, som ger goda kunskaper och lägger grunden för ett fortsatt livslångt lärande.

Fristående skolor är en del av den gemensamma skolan för barn och ungdomar. De nationella målen är desamma för alla elever oavsett huvudman. Därför bör i princip samma villkor gälla för fristående skolor som för skolor med kommunal huvudman.

Framväxten av allt fler fristående skolor har medfört mångfald, konkurrensutsättning och ökad valfrihet för föräldrar och elever. Valfriheten innebär att varje förskola eller skola måste förtjäna sina barn och elever. Mångfald och konkurrens är, i allt väsentligt, till fördel för kvalitetsutvecklingen i svensk förskola och skola. Fristående skolor är en självklar del av det svenska skolväsendet. Lika självklart är att villkoren för kommunala och fristående skolor så långt möjligt ska vara lika.

Regeringen vill skapa goda förutsättningar för att starta och driva enskild verksamhet. Principen om likvärdiga och rättvisa villkor för alla förskolor, fritidshem, förskoleklasser och skolor oavsett huvudman ska stärkas. Villkoren måste därför präglas av långsiktighet och tydlighet. Ersättningssystemets utformning är av central betydelse för de enskilda huvudmännens möjlighet att bedriva sin verksamhet. Det innebär bl.a. att reglerna måste vara tydliga för hur bidragen till enskilda förskolor, fritidshem och förskoleklasser samt fristående skolor ska beräknas. Fullständig öppenhet måste råda kring hur kommunen beräknar ersättningen till enskild verksamhet.

Lika villkor är en förutsättning för likvärdig utbildning, men det innebär inte att utbildningen måste vara likformig. Inom ramen för likvärdigheten ska skolor kunna vara olika, ha pedagogisk frihet och kunna utveckla sin egen profil.

Likvärdiga ekonomiska villkor för verksamhet i offentlig och enskild regi är också en förutsättning för en verklig valfrihet som ger alla barn och föräldrar möjlighet att välja förskola, fritidshem och skola. Regeringen vill understryka att begreppet ekonomiska villkor ska ses i vid mening så att regler för kommunal planering och verksamhetsutövning inte används för att försämra friskolornas möjlighet till etablering och överlevnad. Ett exempel på det är tillämpningen av plan- och bygglagstiftningen, ett annat är tillämpningen av kommunallagen vid försäljning av kommunala skolor till fristående huvudman. Principerna om konkurrensneutralitet och likabehandling är förutsättningar för en sund konkurrens och en positiv utveckling i samspelet mellan kommunala och fristående skolor. Skäl att i dag ändra gällande regler på dessa områden finns dock inte enligt regeringens uppfattning.

I dag saknar skollagen en närmare reglering av hur de kommunala bidragen ska beräknas. Den lämnar endast anvisningar av övergripande och generell karaktär och ger uttryck för huvudprinciperna att bidragen antingen ska bestämmas enligt likabehandlingsprincipen eller att de inte på ett oskäligt sätt ska avvika från kommunens egen resursfördelning.

Dagens möjlighet till s.k. laglighetsprövning enligt kommunallagen (1991:900) är otillräcklig för den enskilde huvudmannens rättssäkerhet. För att uppnå större rättssäkerhet anser regeringen att huvudmän för enskilda förskolor, fritidshem och förskoleklasser samt fristående skolor ska få möjlighet att överklaga en kommuns beslut om bidrag hos allmän förvaltningsdomstol enligt förvaltningslagen. En domstolsprövning av

nivån på kommunens bidrag kräver tydliga regler för hur bidragen ska bestämmas. Reglerna bör i alla avseenden vara lätta att tillämpa.

I en målstyrd verksamhet måste det självklart finnas stort utrymme för lokalt ansvarstagande och lokala beslut om hur verksamheten ska utformas och bedrivas. Ju mer verksamheten detaljregleras, desto mindre blir möjligheterna att anpassa verksamheten till lokala behov, förutsättningar och önskemål. För att inte i onödan minska det lokala handlingsutrymmet bör därför inte resursfördelningen regleras i detalj. Det viktiga när det gäller hemkommunens bidrag för ett barn eller en elev i enskild verksamhet är i stället att resursfördelningen så långt möjligt sker på lika villkor, vilket innebär att en kommuns modell för ersättning till enskilt bedriven verksamhet i princip måste inkludera samtliga kostnader som kommunen har för ett barn eller en elev i den kommunala verksamheten av motsvarande slag.

I dag gäller två olika principer för hur kommunernas bidrag till fristående skolor respektive enskilda förskolor, fritidshem och förskoleklasser ska bestämmas. För båda principerna gäller att skollagen saknar en närmare reglering av hur bidragen ska beräknas. Lagtexten ger endast anvisningar av övergripande och generell karaktär. Inte heller förarbetena ger någon närmare ledning om vilka kostnader bidragen ska täcka eller hur de ska beräknas.

För fristående grund-, sär- och gymnasieskolor gäller en lika-behandlingsprincip. Den innebär att bidragen ska bestämmas med hänsyn till skolans åtagande och elevens behov efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till de egna skolorna av motsvarande slag. I det fall kommunen inte anordnar det nationella program som en fristående gymnasieskolas utbildning motsvarar, ska kommunen betala det belopp som Statens skolverk har föreskrivit i den s.k. riksprislistan.

Principen för bidrag till enskilda förskolor, fritidshem och enskilda förskoleklasser innebär att bidraget inte ska avvika oskäligt från kommunens kostnad per barn för motsvarande verksamhet.

För gymnasiesärskolan och gymnasieskolans individuella program gäller en särskild modell. Bidragen bestäms i första hand efter överenskommelse mellan elevens hemkommun och den fristående skolan. För gymnasiesärskolan tillämpas i andra hand bidragsbelopp som fastställs av regeringen.

De nuvarande bidragsreglerna har, bl.a. genom att de är allmänt formulerade, gett upphov till motsättningar och konflikter mellan kommuner och fristående skolor. Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och Friskolornas Riksförbund har i en gemensam skrivelse pekat på att bidragsreglerna innehåller oklarheter och är svåra att tillämpa. I skrivelsen framhölls att principen att fristående och kommunala skolor ska ha likvärdiga ekonomiska villkor är en grundläggande utgångspunkt för både Friskolornas Riksförbund och SKL. I rapporten *Kommunernas bidrag för elever i fristående gymnasieskolor* (dnr 2004:248) har vidare Skolverket föreslagit att bestämmelserna om att nuvarande bedömningsgrund för bidragsbestämningen, som bygger på ”skolans åtagande och elevens behov”, ska förtydligas i den fortsatta beredningen av förslaget till en ny skollag.

I denna lagrådsremiss föreslår regeringen att huvudmän för enskilda förskolor, fritidshem och förskoleklasser samt fristående skolor ska få rätt att överklaga en kommuns bidragsbeslut genom besvär hos allmän förvaltningsdomstol enligt reglerna i förvaltningslagen. Också av det skälet krävs en precisering av de nuvarande reglerna för bidragsberäkning.

5.1 Skollagen

Ett omfattande arbete pågår för närvarande med en angelägen reform av hela skollagen. Ett förslag till ny skollag beräknas kunna remitteras före sommaren 2009. Till följd av många ändringar i lagen sedan dess tillkomst lämnar den i flera avseenden lagtekniskt en del i övrigt att önska, t.ex. ifråga om systematik, enhetlighet och överskådlighet. Inte minst de regler som avser fristående skolor har byggts på i flera omgångar och blivit långa och mindre ändamålsenliga. Vissa paragrafer upprepar också på ett onödigt tyngande sätt formuleringar i utförliga bestämmelser i annan paragraf. Det låter sig emellertid knappast göras att nu, under pågående reformarbete, bryta ut de paragrafer som är föremål för ändring i denna remiss, dela upp dem och på annat sätt bättre foga in dem i regelverket. En sådan operation skulle på grund av systematiken i skollagen kräva många följdändringar, ändringar som kan befaras leda till än mer omfattande lagtekniska problem. Regeringen bedömer därför att de nödvändiga lagtekniska förändringarna måste anstå till den relativt nära i tiden förestående propositionen med förslag till en ny skollag.

I regeringens proposition Barnomsorgspong och allmän förskola även för treåringar (prop. 2008/09:115) har ändringar föreslagits avseende 2 a kap. 17 a, 17 b och 19 §§ skollagen som innebär bl.a. nya regler för kommunernas skyldighet att ge bidrag till enskild förskoleverksamhet och enskild skolbarnomsorg (barnomsorgspong). I denna lagrådsremiss föreslås ändringar i samma regler om *beräkning* av kommunernas bidrag, som avses träda i kraft samma dag som de ovan nämnda ändringarna.

6 De kommunala bidragens beståndsdelar

6.1 Grunderna för beräkning av bidrag

Regeringens förslag: En kommuns bidrag för ett barn i enskild verksamhet eller en elev i en fristående skola ska bestämmas enligt lika-behandlingsprincipen. Bidraget ska beräknas efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till den egna verksamheten av motsvarande slag.

Särskilda regler ska ange vilka kostnader som ska ingå i det kommunala bidraget för barnet eller eleven i den enskilda eller fristående verksamheten.

Det nu gällande kravet på att hänsyn ska tas till skolans åtagande och elevens behov ska tas bort.

Utredarens förslag: Principen om lika villkor för kommunal och enskild verksamhet ska gälla när bidragen bestäms till fristående skolor och annan enskild verksamhet, som avser förskola, fritidshem, förskoleklass, grundskola, obligatorisk särskola, gymnasiesärskola och gymnasieskola (även individuella program).

Bidragen ska beräknas efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till den egna verksamheten av samma slag. Principen om lika villkor ska kompletteras med regler om vilka kostnader som ska ingå i den kommunala resursfördelningen och därmed också i bidraget till de fristående skolorna. Som en följd av detta kommer kravet på att hänsyn ska tas till skolans åtagande och elevens behov att sakna självständig betydelse och ska tas bort.

Remissinstanserna: *Konkurrensverket* anser att utredningens ersättningsmodell bör öka förutsättningarna för konkurrensneutrala villkor. *Svenskt Näringsliv* samt *Danderyds, Karlstads, Lunds, Malmö, Stockholm, Södertälje, Täby, Uppsala, Vellinge* och *Västerås kommuner* är positiva till lika villkor för all enskild verksamhet. *Sveriges Kommuner och Landsting* stödjer principen om en ersättning per barn eller elev oavsett om en kommunal eller enskild utförare väljs. Principen ska tillämpas i så stor utsträckning som möjligt, men för en del utbildningar finns det skäl att kommunen och den fristående skolan kommer överens om bidraget. *Örebro kommun* anser att bidragen till all pedagogisk verksamhet för barn och ungdom ska bestämmas enligt likabehandlingsprincipen, men att förslaget innebär ett kraftigt ingrepp i kommunens möjlighet att självständigt fördela resurserna.

Enligt *Jönköpings kommun* innebär inte förslaget några större förändringar i de principer kommunen tillämpar, utom för enskild förskola, förskoleklass och fritidshem.

Länsrätten i Stockholms län tillstyrker att ”skolans åtagande och elevens behov” tas bort men anser att principen om likabehandling ska finnas kvar. *Friskolornas Riksförbund* ställer sig bakom principen lika villkor men vill inte ta bort ”skolans åtagande.” *Statens skolverk* anser att begreppen skolans åtagande och elevens behov är otydliga och svåra att tillämpa. *Göteborgs, Karlstads, Luleå, Malmö, Solna, Södertälje* och *Uppsala kommuner* samt *Läraryrket* instämmer i att begreppen kan tas bort.

Skälen för regeringens förslag: I likhet med flertalet remissinstanser anser regeringen att principen om bidrag på lika villkor för beräkning av bidrag till enskilt bedriven verksamhet bör tillämpas så långt som möjligt.

Bidrag till enskild verksamhet

Nuvarande föreskrifter om att bidrag till förskola, fritidshem och enskilt bedriven förskoleklass inte ska avvika oskäligt från kommunens kostnad för den egna verksamheten kan inte anses uppfylla kravet på lika villkor.

Principen om likvärdiga och rättvisa villkor för alla förskolor, fritidshem och skolor oavsett huvudman ska stärkas. Med dagens ersättningsystem är de enskilda förskolorna, förskoleklasserna och fritidshemmen alltför beroende av kommunernas egna bedömningar i

fråga om hur stor ersättningen per barn ska bli. Regeringen anser att det är angeläget att utveckla och stärka förutsägbarheten och rättssäkerheten i ersättningsystemet. Den ser inget skäl för att tillämpa andra grunder för bidrag till enskilda förskolor m.m. än för bidrag till fristående skolor och föreslår därför att en kommuns bidrag per barn i enskilt bedriven verksamhet ska beräknas efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till den egna verksamheten av motsvarande slag.

Jönköpings kommun framhåller att utredningens förslag om bidrag till enskild förskola, förskoleklass och fritidshem innebär att kommunens kostnader för verksamheten ökar. Detta är emellertid något som endast inträffar om kommunen i dag lämnar ett lägre bidrag per barn i den enskilda verksamheten än i den kommunala verksamheten. Om kommunen redan lämnar bidrag på lika villkor, uppstår inga ökade kostnader. I de fall en kommun i dag lämnar ett lägre bidrag till verksamhet som genomförs i enskild regi, innebär detta att kommunen gör en besparing på bekostnad av barn och föräldrar i den enskilda verksamheten. Det betyder att verksamheten inte bedrivs på lika villkor och att konkurrensneutralitet inte råder.

Skolans åtagande och elevens behov

När ett bidrag bestäms enligt den föreslagna huvudregeln saknar begreppen ”skolans åtagande” och ”elevens behov” självständig betydelse och bör därför tas bort. Skolverket har också pekat på att dessa begrepp i praktiken är svåra att tillämpa, eftersom de definieras och uppfattas på olika sätt (*Uppdrag om prövning och bidrag för fristående skolor*, dnr 2005:2943).

Principen om att bidrag till fristående skolor och annan enskilt bedriven verksamhet ska bestämmas på samma grunder som resursfördelningen till motsvarande kommunala verksamheter är grundläggande för regeringens överväganden och förslag. Principen bygger på att verksamhetens omfattning är densamma oberoende av vem som är huvudman. Om en fristående skola själv skulle kunna bestämma omfattningen av sitt åtagande, skulle bidragsreglerna ge elever i fristående skolor möjlighet att få resurser som inte ges till elever i motsvarande kommunala utbildning. Genom regeringens förslag i avsnitt 6.3 om ett tilläggsbelopp för en elev som har ett omfattande behov av särskilt stöd, blir det dessutom möjligt att ta individuella hänsyn.

Alla kostnadsslag ska ingå

Likabehandlingsprincipen ökar rättssäkerheten för enskilda och fristående anordnare. På sikt kommer detta att gynna alla parter. Därför ska beräkningen av bidrag till fristående skolor, enskilda förskolor, fritidshem och förskoleklasser innefatta ersättning för i princip alla kostnader som är förknippade med verksamheten. Det innebär att kommunens val av organisationsform inte ska ha någon betydelse för bidragsberäkningen, utan att alla de kostnadsslag som anges i skollagen och som har samband med den pedagogiska verksamheten ska ingå i ersättningen.

För att skapa tydliga principer för bidragsberäkningen, så att en förvaltningsdomstol efter överklagande kan pröva nivån på kommunens bidrag till verksamheten, ska det anges i skollagen vilka kriterier som ska ligga till grund för beräkningen av bidragen. Dessa kriterier beskrivs i avsnitten 6.3 och 6.4.

6.2 Bidraget bör baseras på budget

Regeringens bedömning: Kommunens budget för verksamheten det kommande året bör ligga till grund för bidragen till fristående skolor och annan enskild verksamhet. Om ytterligare resurser ges till den kommunala verksamheten under budgetåret, bör motsvarande tillskott ges till de fristående skolorna och den enskilda verksamheten. Bidragen bör bestämmas per kalenderår.

Utredarens förslag: Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: *Friskolornas Riksförbund, Lärarförbundet, Statens skolverk, Sveriges Kommuner och Landsting, Teknikföretagen samt Falu, Gävle, Luleå och Lunds kommuner* tillstyrker att kommunens budget för det kommande året ska vara utgångspunkt för bidragen till fristående skolor och annan enskild verksamhet. *Karlstads och Malmö kommuner* är positiva till att bidraget ska bygga på budget och att tillskott under året även ska ges till enskild verksamhet. *Vellinge kommun* anser det självklart att redovisningen av kommunens kostnader för beräkning av bidrag ska avse budgeterade kostnader.

Göteborgs och Hudiksvalls kommuner avstyrker bidrag baserade på budget.

Falu, Gävle, Luleå och Skövde kommuner tillstyrker inte att fristående skolor ska få kompensation om kommunen överskrider sin budget, om inte det omvända ska gälla. *Lärarförbundet, Lärarnas Riksförbund* och *Tjänstemännens Centralorganisation* anser inte att kommunerna ska bli skyldiga att tilldela de fristående verksamheterna utökade resurser om kommunerna tillskjuter medel till den egna verksamheten under pågående budgetår.

Skälen för regeringens bedömning: Kommunernas resursfördelning till den egna verksamheten sker enligt budget. För att kravet på lika villkor ska kunna uppfyllas för bidragen till de fristående skolorna och annan enskild verksamhet, krävs att bidragen grundar sig på kommunens budget för det kommande året. Kommunernas budgetar löper kalenderårsvis och den kommunala förskole-, fritidshems- och skolverksamheten planeras därför årsvis. Det är således naturligt att även bidragen till fristående skolor och annan enskild verksamhet beräknas och bestäms per budgetår. Kommunens budget för motsvarande verksamhet det kommande året bör därför ligga till grund för bidragen. Beslut om bidrag för fristående skolors verksamhet kan endast avse ersättning för elever som redan finns i den fristående skolans verksamhet när året börjar. Detta bör framgå av förordningen (1996:1206) om fristående skolor, som regeringen avser att göra ändringar i.

Riktade satsningar för vissa elevgrupper

Om en kommun väljer att fördela extra resurser med utgångspunkt från t.ex. socioekonomiska faktorer eller studieresultat, får det inte leda till skillnader i resurstilldelningen beroende på om det är en offentlig eller enskild huvudman för verksamheten. En elev som ingår i målgruppen för en viss satsning bör få del av de extra resurserna oavsett om eleven går i en kommunal eller fristående skola eller annan verksamhet.

Över- respektive underskott i den kommunala budgeten

Om kommunen tillskjuter ytterligare resurser till den egna verksamheten under löpande budgetår, bör motsvarande resurser tilldelas de fristående skolorna respektive de enskilda förskolorna, fritidshemmen och förskoleklasserna.

Flera kommuner anser att en kommun ska kunna minska bidragen till enskilt bedriven verksamhet om underskott uppkommer i den kommunala verksamheten. Regeringen delar dock utredarens uppfattning att det sannolikt inte är möjligt att, utan särskilt lagstöd, återkräva redan beviljade bidrag, eftersom det står i strid med den grundläggande förvaltningsrättsliga principen att inte ändra ett gynnande förvaltningsbeslut.

6.3 Grundbelopp

Regeringens förslag: Bidraget till enskilda förskolor, fritidshem, förskoleklasser och fristående skolor (utom individuella program) ska bestå av ett grundbelopp och ett tilläggsbelopp. Grundbeloppet ska innefatta ersättning för undervisning eller pedagogisk verksamhet, utrustning och läromedel, elevvård och hälsovård, måltider, administration, mervärdesskatt samt lokalkostnader. Regeringen får meddela ytterligare föreskrifter om bestämmandet av grundbeloppet.

Utredarens förslag: Bidraget till fristående skolor samt enskilda förskolor och förskoleklasser ska bestå av ett grundbelopp och ett tilläggsbelopp. Grundbeloppet ska innefatta ersättning för:

- undervisning (pedagogisk verksamhet och omsorg i förskolan),
- läromedel (pedagogiskt material i förskolan) och utrustning,
- elevvård (gäller inte förskolan),
- måltider,
- administration,
- mervärdesskatt, och
- lokalkostnader.

Remissinstanserna: *Länsrätten i Stockholms län* tillstyrker förslaget om vad bidraget ska avse och uppdelningen i grund- och tilläggsbelopp med tydligt angivande av bidragens beståndsdelar. Det ger, menar länsrätten, goda förutsättningar att kunna pröva nivån på kommunens bidrag, om förarbetena närmare beskriver vilka kostnader som avses under varje beståndsdel. *Läraryförbundet* välkomnar specificeringen av vilka kostnadsslag en fristående skola har rätt till bidrag för. *Stockholms kom-*

mun anser att så mycket som möjligt ska ingå i grundbidraget. Örebro kommun biträder förslaget om beräkningsgrunderna, vilka delar som ska ingå och hur de ska beräknas.

Friskolornas Riksförbund och Teknikföretagen är positiva till ett grund- och ett tilläggsbelopp. Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) tillstyrker ett grund- och i vissa fall ett tilläggsbelopp per elev eller barn och har inga invändningar mot att det i lag framgår vilka kostnadsslag som ska ingå i grundbeloppet. Det tydliggör vilka kostnader bidraget avser, även om det är upp till skolan att fördela resurserna. SKL motsätter sig dock en uppdelning på detaljnivå, där kommunens resursfördelning måste vara uppdelad på vart och ett av kostnadsslagen, och motsätter sig också en reglering i förordning av bestämmandet av grundbeloppet.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen föreslår att grundbeloppet ska omfatta ersättning enligt nedan:

Förskola, fritidshem	Förskoleklass	Fristående skolor
1. pedagogisk verksamhet och omsorg	1. undervisning	1. undervisning
2. pedagogiskt material och utrustning	2. läromedel och utrustning	2. läromedel och utrustning
3. måltider	3. måltider	3. elevvård och hälsovård
4. administration	4. administration	4. måltider
5. mervärdesskatt	5. mervärdesskatt	5. administration
6. lokalkostnader	6. lokalkostnader	6. mervärdesskatt
		7. lokalkostnader

En kommun ska kunna redovisa hur bidraget har räknats ut med avseende på de kostnadsposter som regeringen föreslår. När grundbeloppet fastställs ska det framgå att och hur alla de nämnda kostnadsslagen är inkluderade. Avsikten är emellertid inte att kommunen ska vara skyldig att utforma sin egen budget så att den är uppdelad på samtliga de kostnadsslag som ska ingå i grundbeloppet. Den föreslagna uppdelningen på olika kostnadsposter kan emellertid fylla en viktig funktion som riktlinje eller checklista för kommunen. Detaljeringsgraden i kommunens eget resursfördelningssystem är en fråga som kommunen själv förfogar över.

Beroende på hur kommunens resursfördelningssystem är uppbyggt, måste kommunernas redovisningar inte alltid vara uppdelade på vart och ett av de kostnadsslag som bidraget ska utgöra ersättning för. Ett minimikrav bör dock vara att det ska vara möjligt att urskilja hur lokalkostnadsersättningen, administrationsschablonen och momscompensationen har beräknats.

Avsikten är inte heller att kommunen ska besluta hur mycket varje enskild skola ska avsätta för var och en av de olika beståndsdelarna. Den bidragsgivande kommunens bidragssystem ska vidare inte vara bli detaljstyrande för hur den fristående skolan disponerar sina resurser. Detta skulle strida mot grunderna för mål- och resultatstyrningen av skolan och innebära en återgång till en förlegad regelstyrning. Det måste

finnas frihet för den enskilda skolan/verksamheten att utifrån lokala behov och omständigheter göra sina egna prioriteringar av hur stora resurser man vill avsätta för ett visst ändamål. Om en enskild huvudman vill lägga större resurser på undervisning och pedagogisk verksamhet men mindre på utrustning och läromedel än vad fördelningen vid beräkningen av bidraget visade, ska huvudmannen vara fri att göra detta.

Utredaren har utgått ifrån att preciseringar av beståndsdelarna i grundbeloppet kan göras i förarbetena till skollagen. Regeringen anser dock att det skulle utgöra s.k. lagstiftning genom motiv och avser därför i stället att i förordningen (1996:1206) om fristående skolor ange detta. För att garantera eleverna och barnen likvärdig verksamhet var den än bedrivs är det också viktigt att även detaljer i bidragsberäkningen bestäms i författning. *Sveriges Kommuner och Landsting* har anfört att sådana bestämmelser som regeringen avser att reglera i förordning är så grundläggande att de måste regleras i lag. Regeringen anser, som framgått, emellertid att de preciseringar av beståndsdelarna i bidraget som det är fråga om bör anges i förordning.

6.3.1 Undervisning

Regeringens bedömning: I förordning bör det anges att kostnadsposten Undervisning bör avse samtliga kostnader för skolans undervisande personal eller personal i den pedagogiska verksamheten i förskola och fritidshem. I beloppet bör också kostnader för kompetensutveckling av personalen ingå.

Utredarens förslag: Kostnadsposten avser huvudsakligen lönekostnader för de aktiviteter i skolan som styrs av läro-, tim-, poäng- eller kursplan. På motsvarande sätt gäller det personalkostnader för pedagogisk verksamhet i förskola och fritidshem. I beloppet ska också ingå kostnader för kompetensutveckling av personalen.

Remissinstanserna: *Malmö kommun* anser att punkten ”undervisning (pedagogisk verksamhet och omsorg i förskolan)” är svårtolkad och behöver förtydligas. *Solna kommun* anser att om grundbeloppet måste särredovisas, bör fördelningen följa SCB:s anvisningar. Som exempel nämns att enligt SCB ska kursavgifter för kompetensutveckling inte ingå i undervisning.

Skälen för regeringens bedömning: Även om begreppet undervisning inte är definierat i skollagen, används *undervisning* som beteckning för läro- och kursplanestyrd aktiviteter under lärares ledning. I kostnadsposten undervisning bör inte bara kostnaderna för lärare utan även för rektor ingå. I förskola och fritidshem bedrivs inte undervisning i skollagens mening utan barnen erbjuds fostran och omvårdnad genom pedagogisk verksamhet. Här ska kostnadsposten avse kostnaderna för personal i den pedagogiska verksamheten och omsorgen.

Kostnader för utredning av barns och elevers eventuella behov av stöd och upprättande av åtgärdsprogram i skolan liksom kostnader för stöd i form av extra undervisning eller undervisning i en särskild grupp som syftar till att hjälpa elever med svårigheter att nå målen bör ingå i undervisningskostnaderna.

Vad som ska ingå i kostnadsposten bör anges i förordningen (1996:1206) om fristående skolor.

6.3.2 Läromedel och utrustning

Regeringens bedömning: I förordning bör det anges att kostnadsposten Läromedel och utrustning bör avse kostnader för läroböcker, litteratur, tidskrifter, programvara för undervisning och annat undervisningsmaterial som används som läromedel. Till det kommer kostnader för utrustning i form av t.ex. datorer, maskiner och annan utrustning som används för undervisningen. Vidare bör licenser och andra IT-kostnader för personal och elever ingå. Posten bör även innefatta kostnader för utflykter, lägerskola, studiebesök och kulturaktiviteter.

Kommunens gängse avskrivningsprinciper bör tillämpas vid beräkningen av kostnader för inköp.

Utredarens förslag: Kostnadsposten avser kostnader för läroböcker, litteratur, tidskrifter, programvara för undervisning och annat undervisningsmaterial som kan anses vara läromedel. Till det kommer kostnader för utrustning i form av t.ex. datorer, maskiner och annan utrustning som används för undervisningen. Där ingår också licenser och andra IT-kostnader för personal och elever. Slutligen ska anslaget rymma kostnader för utflykter, lägerskola, studiebesök och kulturaktiviteter.

När det gäller beräkningen av kostnader för inköp ska kommunens gängse avskrivningsprinciper tillämpas.

Läromedel och utrustning som tillhandahålls för att tillgodose behov av särskilt stöd ska räknas till denna kategori och inte redovisas som en läromedelskostnad.

Remissinstanserna: *Norrköpings kommun* anser att utredningen gör en alltför grov åtskillnad mellan grund- och tilläggsbelopp. Samma läromedel och utrustning kan ur pedagogisk synvinkel användas av flera elevgrupper. Konsekvensen av utredningens resonemang blir att elever med omfattande stödbehov blir behandlade annorlunda än elever som inte har ett stödbehov. Enligt kommunens uppfattning bör kostnader för läromedel och utrustning avseende särskilt stöd räknas till just kostnader för läromedel och utrustning.

Skälen för regeringens bedömning: I likhet med *Norrköpings kommun* anser regeringen att läromedel och utrustning som används för särskilt stöd inte schablonmässigt bör räknas in under kostnadsposten. Om läromedel och utrustning för särskilt stöd ska beräknas under grundbeloppets kostnadspost för läromedel och utrustning eller under tilläggsbeloppet, bör bero på omfattningen av det stödbehov som ska tillgodoses. Skyldigheten att ge stöd åt barn och elever i behov av särskilt stöd gör att det i grundbeloppets kostnadsposter för *undervisning* respektive *läromedel och utrustning* normalt ingår resurser för sådana stödåtgärder. Möjligheterna att begära extra resurser för elever i behov av särskilt stöd är därför mycket begränsade. Det senare kan röra sig om stödåtgärder som är av extraordinärt slag, som innebär att mer betydande resurser måste avsättas för en enskild elevs räkning. Stödet bör då väsentligen

avvika från vad som har samband med de resurser som normalt kan hänföras till det generella stöd som skolan är skyldig att tillhandahålla. Det kan vara fråga om anpassning av lokaler, hjälpmedel, särskilda läromedel eller assistans. Det kan också handla om elever som har stora inlärningsproblem som beror på språkliga eller sociala faktorer. Även elever med olika förståelsenivå och olika kunskapsprofiler kan räknas hit. För sådana elever är det i första hand specialpedagogiska insatser som kan bli aktuella.

Regeringen anser att kostnadsposten Läromedel och utrustning bör avse kostnader för läroböcker, litteratur, tidskrifter, programvara för undervisning och annat undervisningsmaterial som används som läromedel. Till det kommer kostnader för utrustning i form av t.ex. datorer, maskiner och annan utrustning som används för undervisningen. Vidare bör licenser och andra IT-kostnader för personal och elever ingå. Posten bör också innefatta kostnader för utflykter, lägerskola, studiebesök och kulturaktiviteter.

I förskolan bedrivs inte undervisning i skollagens mening utan barnen erbjuds fostran och omvårdnad genom pedagogisk verksamhet. Man kan därmed inte tala om läromedel i förskolan utan den ersättning som bidraget ska täcka avser kostnader för pedagogiskt material och utrustning.

I likhet med utredaren anser regeringen att kommunens gängse avskrivningsprinciper bör tillämpas vid beräkningen av kostnader för inköp.

Vad som ska ingå i kostnadsposten bör anges i förordningen (1996:1206) om fristående skolor.

6.3.3 Elevvård och hälsovård

Regeringens bedömning: I förordning bör det anges att kostnadsposten Elevvård och hälsovård bör avse kostnader för sådan elev- och hälsovård som inte tillhandahålls av undervisande personal, t.ex. av kurator, psykolog, sköterska och läkare.

Utredarens förslag: Kostnadsposten avser kostnader för elevvård läkare, sköterska, psykolog och kurator.

Remissinstanserna: *Umeå kommun* anser att jämkning av ersättningen ska kunna göras om den fristående skolan inte tillhandahåller de tjänster som förväntas utifrån de resurser som tilldelats, t.ex. skolläkare och kurator. *Lärarnas Riksförbund* påpekar att ingenting sägs om vad som händer om en friskola inte lever upp till sina åtaganden. I förslaget anges inte heller vad som menas med elevvård. Förslag saknas också om vad som ska inträffa då en friskola inte ”levererar” elevvård.

Skälen för regeringens bedömning: Begreppet elevvård är i dag inte definierat i skollagen, men det används i skollagens bestämmelser om tystnadsplikt i fristående skolor (9 kap. 16 a §). Begreppet förekommer även i läroplanerna (Lpo 94 och Lpf 94) i samband med beskrivningar av rektors ansvar för att eleverna ska få det särskilda stöd och den särskilda hjälp de behöver.

Enligt 14 kap. skollagen (1985:1100) ska fristående skolor erbjuda skolhälsovård som motsvarar den som ges åt eleverna inom motsvarande skolform inom det offentliga skolväsendet. Detsamma gäller för elever i sådan utbildning som motsvarar förskoleklassen och som bedrivs av någon annan än en fristående skola. Regeringen bedömer att kostnads-posten Elevvård och hälsovård bör avse kostnader för sådan elev- och hälsovård som inte tillhandahålls av undervisande personal, t.ex. kurator, psykolog, sköterska och läkare.

Frågan om vad som händer om en skola inte lever upp till skollagens villkor regleras genom Statens skolinspektions tillsyn och kvalitets-granskning.

Åtgärder som motsvarar elevvården i skolan vidtas i förskolan och i fritidshemmet inom ramen för den pedagogiska verksamheten. I förskoleklassen vidtas sådana åtgärder inom ramen för undervisningen. Någon särskild ersättning för elevvård bör därför inte bestämmas i bidraget till en enskild förskola eller enskilt fritidshem.

Vad som ska ingå i kostnads-posten bör anges i förordningen (1996:1206) om fristående skolor.

6.3.4 Måltider

Regeringens bedömning: I förordning bör det anges att kostnads-posten Måltider bör avse kostnader för personal, livsmedel, transporter, förbrukningsmaterial och därmed sammanhängande admi-nistration.

Kommunens bidrag till en fristående gymnasieskola bör innefatta ersättning för skolmåltider om sådan ersättning lämnas till kommunens gymnasieutbildning.

En fristående gymnasie- eller gymnasiesärskola vars bidrag från en elevs hemkommun innefattar ersättning för skolmåltider bör inte få ta ut någon måltidsavgift från den elev som bidraget avser.

Utredarens förslag: Kostnads-posten avser kostnader för personal, livsmedel, transporter, förbrukningsmaterial och administration. Kommunens ansvar består i att fastställa bidrag på samma grunder som kommunen fördelar resurser till den egna verksamheten. Skollagen medger att avgifter tas ut för skolmåltider. Det gäller för både offentliga och fristående skolor, vilket innebär att kommunen saknar inflytande över vilket beslut en fristående gymnasieskola fattar i detta avseende. Kommunens bidrag till den fristående skolan ska innefatta ersättning för skolmåltider, om sådan ersättning utgår till de kommunala gymnasie-skolorna. Det saknar sedan betydelse om den fristående skolan också tar ut en måltidsavgift.

Remissinstanserna: *Sveriges Kommuner och Landsting* samt *Lands-organisationen i Sverige* ser det som en brist att en skola får ersättning för måltider oaktat den erbjuder detta och oaktat den tar ut en avgift. *Falu kommun* tillstyrker inte att fristående gymnasieskolor ska få ta ut avgifter för måltider trots ersättning via bidrag från hemkommunen. *Göteborgs, Uppsala* och *Vellinge kommuner* anser att ersättning för skolmåltider förutsätter att eleven får skolmat kostnadsfritt. *Norrköpings kommun*

anser att utredningen är inkonsekvent när den hävdar att det saknar betydelse om en fristående gymnasieskola tar ut avgift för skolmåltider samtidigt som den får ersättning för sådana. *Solna kommun* är kritisk till att fristående gymnasieskolor kan ta betalt för skolmåltider, trots att elev-ersättningen innehåller resurser för skolmåltider.

Skälen för regeringens bedömning: Elever i grundskolan, den obligatoriska särskolan och specialskolan har rätt till fria skolmåltider. I de flesta kommuner får även eleverna i andra skolformer fria eller subventionerade måltider. Kommunens bidrag till en fristående gymnasieskola bör därför innefatta ersättning för skolmåltider, om sådan ersättning lämnas till kommunens gymnasieskolor.

Det stora flertalet kommuner tillhandahåller sedan länge avgiftsfria skolmåltider för elever i gymnasie- och gymnasiesärskolan. I en enkätundersökning av Sveriges Kommuner och Landsting om måltidsavgifter i gymnasieskolan 2007/08 uppgav 33 kommuner att man tar ut begränsade avgifter för skolmåltider av elever i gymnasieskolan.

De bidragsregler regeringen nu föreslår grundar sig på den kommunala resursfördelningen. Kommunen ska fastställa bidrag på samma grunder som den använder för att fördela resurser till den egna verksamheten. Det gäller även ifråga om ersättning för skolmåltider.

Om en fristående gymnasieskola tar ut avgifter för skolmåltider, samtidigt som den får bidrag baserat på fria skolmåltider från elevens hemkommun, kompenseras den två gånger för sina kostnader, dels i kommunbidraget, dels genom måltidsavgiften. Därför anser regeringen, i likhet med flera remissinstanser, att en fristående gymnasieskola vars bidrag från en elevs hemkommun innefattar ersättning för fria skolmåltider inte bör kunna ta ut någon måltidsavgift från den elev som bidraget avser. I det fall en fristående skola inte tillhandahåller fria skolmåltider, men elevens hemkommun gör detta för elever i kommunal gymnasieskola beror frågan om ersättning för skolmåltider på hur kommunen har utformat sitt bidragssystem. Om kommunen beräknar bidrag per elev för skolmåltider till den skola som tillhandahåller detta, medför det att motsvarande bidrag endast bör betalas ut till skolor som tillhandahåller skolmåltider. Om en fristående gymnasie- eller gymnasiesärskola skulle ha möjlighet att uppbära bidrag för skolmåltider utan att erbjuda sådana, skulle skolan få en icke avsedd konkurrensfördel. Dessutom skulle det i praktiken innebära att medlemmar i samma kommun skulle komma att behandlas olika.

Vad som ska ingå i kostnadsposten bör anges i förordningen (1996:1206) om fristående skolor.

6.3.5 Administration

<p>Regeringens bedömning: I förordning bör det anges att administrativa kostnader bör ersättas med ett schablonbelopp om tre procent av bidragsbeloppet (grundbeloppet).</p>

Utredarens förslag: Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: *Statens skolverk* är positivt till en schablon om tre procent. *Luleå kommun* är positiv till en schablon.

Gävle och *Lunds kommuner* vill att det anges i direktiven för redovisning vad som är administration. *Karlstads kommun* anser att reglerna för administrationsbidrag behöver klargöras. *Danderyds kommun* anser att ersättning för administration ska beräknas utifrån lokala förutsättningar. *Skövde kommun* anser att procentsatsen bör vara högst två procent.

Friskolornas Riksförbund anser att kommunens budget ska ligga till grund för ersättning av samtliga kostnadsslag, även administrativa kostnader. *Linköpings* och *Solna kommuner* anser att kommunens resursfördelningssystem ska gälla. *Svenskt Näringsliv* och *Teknikföretagen* framhåller att schablonisering av kostnaden försvagar incitamenten att effektivisera administrationen. *Norrköpings kommun* anser att förslaget är kostnadsdrivande. *Västerås kommun* anser att det inte finns någon grund för ett schablonpåslag för administration till enskilda förskolor.

Skälen för regeringens bedömning: Visserligen innebär en schablon ett avsteg från likabehandlingsprincipen, men detta måste vägas mot de administrativa fördelarna med enkla regler som inte kräver omfattande uppgiftsinhämtning.

I kommunal skolverksamhet finns administrativa inslag både vid de olika skolorna och på central nivå i kommunen. Det finns emellertid stora skillnader i fråga om administrationen mellan fristående skolor. Den lokala administrationen gäller främst för mindre eller medelstora skolor, medan större skolor och skolor som ingår i koncerner med flera andra skolor som regel organiserar sin administration på annat sätt. Utredaren har erfarit att i de kommuner som bestämmer särskilt bidrag för administration sker det genom ett påslag på bidragsbeloppet med två-tre procent.

Sett till den totala utbildningskostnaden utgör administration en relativt liten del. Avsikten med de regler som nu föreslås är att de ska skapa ett system som är förhållandevis enkelt att tillämpa. Regeringen anser därför att de administrativa kostnaderna bör ersättas enligt en schablon. I likhet med utredaren anser regeringen att ett schablonavdrag om tre procent av det bidragsbelopp som beslutas bör vara en rimlig kompensation.

Vad som ska ingå i kostnadsposten bör anges i förordningen (1996:1206) om fristående skolor.

6.3.6 Mervärdesskatt

<p>Regeringens bedömning: I förordning bör det anges att kompensation för mervärdesskatt bör lämnas enligt den s.k. sexprocentsregeln.</p>

Utredarens förslag: Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: *Friskolornas Riksförbund* stödjer ett schablonbelopp på sex procent. *Sveriges Kommuner och Landsting* och *Karlstads kommun* föreslår en särskild utredning om moms-kompensation. *Stockholms kommun* framhåller att man tillämpar i dag sexprocentsregeln. *Svenskt Näringsliv* anser att momsersättningen är det enda område där det är motiverat att ha en schablon.

Göteborgs kommun förordar 5/18-procentsregeln för lokalkostnadernas faktiska moms och fem procent för övriga kostnader. *Halmstads kommun*

anser att fyra procent är rimligare. *Täby kommun* är positiv till en schablon men anser att sex procent är för högt.

Enligt *Jönköpings kommun* bör ersättning utgå för den faktiska redovisade kostnaden. *Luleå kommun* förordar en schablon baserad på faktisk moms under ett normalår. *Norrköpings kommun* avvisar en schablon. *Örebro kommun* invänder att sex procent även ger kompensation för personalkostnader, vilket inte kan anses vara rättvist jämfört med de kommunala skolorna. Mest rättvisande är kompensation för faktiska utbetalda kostnader för mervärdesskatten. Även *Sundsvalls*, *Umeå*, *Uppsala* och *Västerås kommuner* förordar ersättning för den faktiska kostnaden.

Skälen för regeringens bedömning: När det gäller principerna för ersättning för mervärdesskatt måste en avvägning göras mellan behovet av ett helt rättvisande system och fördelarna med administrativ enkelhet. Den mest rättvisande modellen torde visserligen vara att fristående skolor och enskilda verksamheter kompenseras för sina faktiska momskostnader, men en sådan ordning skulle bli administrativt mycket krävande, eftersom det skulle kräva en särskild redovisning av mervärdesskatten. En schablonersättning är betydligt enklare att administrera för alla parter. Kommuner har rätt att genom det s.k. kommunkontosystemet få kompensation för ingående mervärdesskatt. Kompensationen motsvarar den mervärdesskatt som kommunen har betalat men inte har rätt att göra avdrag för på grund av verksamhetens karaktär, t.ex. utbildningsverksamhet. Reglerna om detta finns i lagen (2005:807) om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner och landsting. I förordningen (2005:811) om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner och landsting anges ett särskilt schablonavdrag som är antingen 6 procent av den kostnad som ger rätt till kompensation eller 18 procent av lokalkostnaderna och 5 procent av övriga kostnader. Regeringen anser att en lämplig nivå på kompensation för mervärdesskatt inom ramen för nu aktuellt bidragssystem bör vara 6 procent.

Vad som ska ingå i kostnadsposten bör anges i förordningen (1996:1206) om fristående skolor.

6.3.7 Lokalkostnader

Regeringens bedömning: I förordning bör det anges att ersättningen för lokalkostnader bör motsvara kommunens genomsnittliga lokalkostnader per barn eller elev i motsvarande verksamhet eller skolform. Om det finns särskilda skäl, bör ersättningen för lokalkostnader motsvara en fristående skolas faktiska kostnad förutsatt att denna kostnad är skälig.

Utredarens förslag: Bidraget ska motsvara de faktiska kostnaderna för lokaler förutsatt att kostnaderna är skäliga.

Med lokalkostnader avses i första hand kostnader för hyra. Det innefattar också driftkostnader som t.ex. uppvärmning, renhållning och kapitalkostnader i form av ränta på lån. Amorteringar eller motsvarande kostnader som är att hänföra till ägandet av en fastighet ska dock inte ingå i bidraget. Även kostnader för inventarier som inte räknas som

läromedel ingår i denna del av bidraget. Gängse principer för avskrivning ska då tillämpas.

Remissinstanserna: *Statens skolverk* anser att det finns anledning att beskriva vad skälighetsbedömningen ska vila på utöver lokalernas standard och storlek. *Statskontoret* tillstyrker i huvudsak förslaget men anser att formerna för jämkning behöver tydliggöras.

Sveriges Kommuner och Landsting föreslår bidrag antingen för skäliga faktiska kostnader eller på samma grunder som kommunen tillämpar för ersättning till den egna verksamheten.

Danderyds, Norrköpings, Torsby, Umeå och Västerås kommuner anser att bidrag för faktiska kostnader kan vara kostnadsdrivande. Enligt *Göteborgs kommun* innebär en skälighetsbedömning stora praktiska svårigheter, då kommunen har många barn och elever i enskild och fristående verksamhet. En årlig bedömning skulle behövas av hyresnivån för ca 166 enskilda förskolor, 22 fristående grundskolor och 70 gymnasieskolor. Merarbetet jämfört med en ersättning som bygger på kommunens genomsnittliga kostnad skulle bli betydande. Man förordar ett lokalbidrag baserat på genomsnittet för kommunens skolor. *Solna kommun* ställer sig inte bakom förslaget att täcka faktiska lokalkostnader. *Stockholms kommun* finner att förslaget riskerar att kraftigt öka de administrativa kostnaderna för kommuner och fristående skolor. Kommunen betalar bidrag till 1 063 fristående enheter. *Vellinge kommun* anser att bidraget för faktiska lokalkostnader måste ha ett tak, så att det står i paritet med kostnaderna för kommunal verksamhet.

Friskolornas Riksförbund anser att lokalkostnaderna ska ersättas utifrån kommunens budget och resursfördelningssystem. Kommunens hyror ska beräknas på marknadsmässiga grunder med utgångspunkt från den lokala hyresmarknaden. Även *Svenskt Näringsliv* anser att kommunens hyror ska beräknas på marknadsmässiga grunder.

Skälen för regeringens bedömning: Lokalkostnader är ett kostnadsdrag som gett upphov till mycket diskussion mellan kommuner och fristående skolor. Ersättningsprinciperna för lokalkostnader varierar från kommun till kommun. I många kommuner bestäms ersättningen utifrån kommunens genomsnittliga kostnad för sina egna lokaler. I andra kommuner får enskild verksamhet och fristående skolor ersättning för sina faktiska kostnader. När det gäller lokalkostnader bedömer regeringen att det knappast går att konstruera ett bidragssystem som i alla avseenden kan anses uppfylla kravet på lika villkor.

Om huvudmännen för enskild verksamhet utan begränsning skulle få rätt till ersättning för sina faktiska lokalkostnader, kan man inte bortse från risken för att detta kan bli kostnadsdrivande. Det skulle dessutom innebära ett väsentligt avsteg från likabehandlingsprincipen och minska konkurrensneutraliteten. Ersättningen för lokalkostnader ska i princip varken vara lägre eller högre än vad kommunen betalar för sina egna skollokaler. I likhet med *Göteborgs* och *Stockholms kommuner* anser regeringen att en skälighetsbedömning av hyresnivån i varje enskilt fall skulle medföra kraftigt ökade administrativa kostnader för såväl kommuner som enskilda huvudmän. Fristående skolor i storstadsområden har elever från många kommuner, som i sin tur har elever i många fristående skolor. Därför föreslår regeringen att ersättningen för lokalkostnader

normalt ska motsvara hemkommunens genomsnittliga lokalkostnader per barn/elev för motsvarande verksamhet eller skolform.

Samtidigt bedömer regeringen att det undantagsvis kan finnas skäl att ersätta en fristående skola för dess faktiska kostnader, i de fall då en jämförelse med hemkommunens genomsnittliga lokalkostnad blir uppenbart orimlig. Det kan t.ex. vara frågan om en liten kommun med endast ett fåtal skolor som nyligen renoverats till en hög kostnad och/eller har nybyggda lokaler, alternativt om kommunens skolor har en onormalt låg kostnadsnivå till följd av låg standard och eftersatt underhåll. Ett annat exempel är en till ytan stor kommun med stora geografiska skillnader i lokalkostnader mellan skolor i glesbygd respektive tätort, där ett genomsnittsbelopp för kommunens lokalkostnader för alla skolor är icke-representativt för lokalkostnader på den ort den fristående skolan är belägen. I dessa fall ska den fristående skolan ersättas för dess faktiska lokalkostnad, under förutsättning att den är skälig i förhållande till verksamhetens omfattning och inriktning.

Med lokalkostnader avses i första hand kostnader för hyra. Kostnads-posten innefattar också driftkostnader som t.ex. uppvärmning, renhållning och kapitalkostnader i form av ränta på lån. Amorteringar eller motsvarande kostnader som är att hänföra till ägandet av en fastighet bör inte ingå i bidraget. Även kostnader för inventarier som inte räknas som läromedel ingår i denna del av bidraget. Gängse principer för avskrivning bör då tillämpas.

Vad som ska ingå i kostnadsposten bör anges i förordningen (1996:1206) om fristående skolor.

6.4 Tilläggsbelopp

Regeringens förslag: För ett barn eller en elev som har ett omfattande behov av särskilt stöd ska kommunen, utöver grundbeloppet, betala ett tilläggsbelopp. Regeringen får meddela ytterligare föreskrifter om hur tilläggsbeloppet ska bestämmas.

Regeringens bedömning: Tilläggsbeloppet bör avse endast ersättning för extraordinära stödåtgärder som inte har koppling till den vanliga undervisningen.

Utredarens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Stockholms, Täby och Vellinge kommuner* är positiva. *Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)* tillstyrker ett tilläggsbidrag per elev eller barn i vissa fall. Tillägg ska endast vara aktuellt då det handlar om stödinsatser omedelbart kopplade till en enskild elev/barn. Behovet ska vara utrett och dokumenterat i ett åtgärdsprogram. SKL motsätter sig ytterligare reglering i förordning. *Friskolornas Riksförbund* ställer sig bakom syftet med ett grund- och ett tilläggsbelopp. Tilldelningen av stödresurser ska vara oberoende av om eleven går i en kommunal eller fristående skola. *Gävle kommun* påpekar att det måste framgå att ersättning endast kan betalas ut för extraordinära stödåtgärder som inte har koppling till den vanliga undervisningen.

Malmö kommun välkomnar förtydligandet att enbart elever med omfattande behov av stöd ska kunna få ett högre bidrag.

Karlstads kommun är positiv till att bidragen till fristående skolor samt enskilda förskolor och förskoleklasser ska bestå av ett grund- och ett tilläggsbelopp men anser att principen om tilläggsbelopp är delvis problematisk.

Norrköpings kommun framhåller att det finns oklarheter kring begreppet tilläggsbelopp. *Södertälje kommun* motsätter sig att ett tillägg ska betalas ut för en enskild elevs särskilda behov och förespråkar att tillägg kan betalas ut efter särskild överenskommelse.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Bestämmelserna i skollagen (1985:1100) innebär att en fristående skola inom ramen för sina normala resurser ska kunna ge stöd åt flertalet elever. Den ska, på samma sätt som en kommunal skola, kunna anpassa sin organisation och sin undervisning så att hänsyn tas till elevens behov och förutsättningar. Skyldigheten att utreda elevers eventuella behov av stöd och att upprätta åtgärdsprogram gäller både för kommunala och fristående skolor. I avsnitt 6.3.1 har regeringen bedömt att kostnaderna för detta och för stöd i form av extra undervisning eller undervisning i en särskild grupp som syftar till att hjälpa elever med svårigheter att nå målen bör ingå i kostnadsposten för undervisning.

Tilläggsbeloppet är endast avsett att ge möjlighet till särskild ersättning för enskilda elever som har omfattande behov av särskilt stöd. Det ska avse extraordinära stödåtgärder, som inte har koppling till den vanliga undervisningen, t.ex. tekniska hjälpmedel, assistenthjälp och anpassning av en skollokal. Det kan också vara fråga om elever med stora inlärnings-svårigheter som beror på språkliga eller sociala faktorer.

Kostnaderna för stödet ska vara omedelbart kopplade till en enskild elev och ha samband med dennes särskilda behov och förutsättningar för att kunna fullgöra sin skolgång. Det krävs då att elevens stödbehov klarläggs och bedöms, t.ex. inom ramen för den utredning och det åtgärdsprogram som skolans rektor ansvarar för. Med utgångspunkt i den grundläggande principen om likabehandling bör vid utbildning i en fristående skola extra resurser tilldelas för en elev vars omfattande behov av särskilt stöd skulle kräva extra resurser om eleven hade gått i hemkommunens skola. Regeringen avser att i förordningen (1996:1206) om fristående skolor närmare ange hur tilläggsbeloppet ska bestämmas.

En fristående skola kan ha svårt att ta emot en elev med omfattande behov av särskilt stöd. För att skolan ska få neka en elev tillträde måste dock svårigheten vara betydande. Det kan vara fråga om att skollokaler måste förändras eller att det behövs extra personal för eleven. Den nuvarande möjligheten för en fristående skola att neka att ta emot en elev under vissa förutsättningar motsvarar vad som enligt 4 kap. 6 § skollagen gäller vid placeringen av elever vid en kommuns olika skolenheter. Om kommunen är beredd att betala för det särskilda stödet, kan den fristående skolan inte åberopa ekonomiska svårigheter som skäl för att vägra ta emot en elev. En fristående skola är således inte skyldig att ta emot en elev, om mottagandet medför betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter för skolan. I konsekvens med detta är, som regeringen anförde i propositionen *Fristående skolor m.m.* (prop. 1995/96:200), en kommun inte skyldig att lämna bidrag till en fristående

skola för särskilt stöd, om en elev har ett omfattande behov av särskilt stöd och detta skulle medföra att betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.

I förekommande fall ska tilläggsbelopp även utgå när en fristående gymnasie- eller gymnasiesärskola får ersättning enligt den s.k. riksprislistan.

6.4.1 Modersmålsundervisning

Regeringens förslag: Tilläggsbeloppet ska också innefatta bidrag för elever som har rätt till modersmålsundervisning.

Regeringens bedömning: I förordning bör det anges att bidrag till den enskilda eller fristående förskoleklassen ska innefatta ersättning för modersmålsundervisning om kommunen avsätter sådana resurser för barn i den kommunala verksamheten.

Utredarens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Sveriges Kommuner och Landsting* tillstyrker tilläggsbidrag för modersmålsundervisning på samma grunder som för kommunala skolor. *Täby kommun* är positiv.

Göteborg, Skövde och Solna kommuner anser att även resurser för svenska som andraspråk i grundskolan ska fördelas som en tilläggspeng så att resurserna kan följa eleverna.

Västerås kommun frågar vad som menas med att en fristående skola enbart kan kräva ersättning för den modersmålsundervisning som skolan har skyldighet att erbjuda. Det innebär enligt kommunen risk för diskriminering av elever i en fristående skola, eftersom det är ovanligt att det finns fem elever i fristående skola med samma modersmål.

Örebro kommun påpekar att skillnaden mellan modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet måste beaktas vid utformandet av bidraget.

Skälen för regeringens bedömning och förslag: Enligt förordningen (1996:1206) om fristående skolor gäller följande för fristående skolor som motsvarar grundskolan och den obligatoriska särskolan. Vid skolorna ska de bestämmelser om modersmålsundervisning som gäller för motsvarande skolform inom det offentliga skolväsendet tillämpas. Enligt dessa är en kommun skyldig att anordna modersmålsundervisning, endast om det finns en lämplig lärare och om minst fem elever önskar undervisning i språket. När det gäller samiska, finska, meänkieli, romani, chib eller jiddisch är kommunen skyldig att anordna modersmålsundervisning även om antalet elever är mindre än fem. De fristående skolornas modersmålsundervisning kan antingen anordnas vid skolorna eller erbjudas genom att skolorna träffar avtal med någon annan om undervisningen.

Regeringen anser att principen om bidrag på lika villkor för beräkning av bidrag till enskilt bedriven verksamhet bör tillämpas så långt som möjligt. Det saknas skäl att inte inbegripa ersättning för modersmålsundervisning till elever som har rätt till sådan undervisning, på samma grunder som kommunen finansierar sådan undervisning.

Regeringen föreslår därför att tilläggsbeloppet ska innefatta bidrag för elever som har rätt till modersmålsundervisning.

Enskild förskola, fritidshem samt enskild och fristående förskoleklass

Någon reglerad skyldighet att tillhandahålla modersmålsundervisning finns inte för förskolan eller fritidshemmet. Läroplanen för förskolan (Lpfö 98) anger dock att förskolan ska medverka till att barn med annat modersmål än svenska får möjlighet att både utveckla det svenska språket och sitt modersmål. Visserligen är läroplanen en utgångspunkt för bedömningen av kvalitetskravet i samband med tillståndsgivning för enskild verksamhet, men den är inte obligatorisk för den enskilda förskolan.

Någon reglerad skyldighet att tillhandahålla modersmålsundervisning finns inte heller för enskild eller fristående förskoleklass. Enligt huvudprincipen om lika villkor ska dock bidrag till sådan verksamhet innefatta ersättning för modersmålsstöd, om kommunen avsätter sådana resurser för berörda barn i den kommunala motsvarigheten. I det fall en kommun ger bidrag för modersmålsundervisning i egen regi, bör kommunen uppfylla kravet på likabehandling genom att i förekommande fall lämna motsvarande bidrag till sådan verksamhet i enskild och fristående förskoleklass.

7 Tillämpning av bidragsreglerna

7.1 Ingen möjlighet att träffa överenskommelse om bidraget

Regeringens bedömning: Med undantag för elever på individuella program bör det inte finnas möjlighet för en kommun att träffa överenskommelse om bidragets storlek med huvudmannen för en fristående skola eller annan enskild verksamhet.

Utredarens förslag: Det ska inte finnas möjlighet för en kommun att genom överenskommelse med huvudmannen för en fristående skola eller annan enskilt bedriven verksamhet bestämma bidragets storlek.

Remissinstanserna: Att särskilda överenskommelser inte ska kunna träffas ser *Statens skolverk* som en naturlig följd av likabehandlingsprincipen.

Jönköpings, Karlstads, Lunds och Uppsala kommuner samt *Läraryrskommittén* är positiva till att bidragets storlek inte ska kunna bestämmas genom särskild överenskommelse.

Sveriges Kommuner och Landsting är tveksamt till att helt stänga dörren för möjligheten att kommunen kommer överens med en fristående eller enskild utförare om bidraget för en elev eller ett barn. *Göteborgs, Skövde och Täby kommuner* är negativa.

Skälen för regeringens bedömning: Liksom utredaren kan regeringen se risker med att vissa enskilda huvudmän i en kommun ingår avtal med

kommunen medan andra inte gör det. En följd blir då att olika villkor kan komma att gälla för olika enskilda verksamheter/skolor och därmed också olika bidrag för barn/elever från samma kommun. Det strider mot grundprincipen att resursfördelningen till fristående skolor och enskilda verksamheter ska ske på samma grunder som kommunens fördelning till sådana utbildningar som kommunen själv erbjuder. Det skulle också ställa stora krav på administrationen hos såväl fristående skolor som kommuner att föra förhandlingar med flera olika parter. Sammantaget finner regeringen att det finns starka skäl att begränsa möjligheterna till särskilda överenskommelser om hemkommunens bidrag.

När det gäller elever på individuella program i gymnasieskolan föreslår regeringen emellertid i avsnitt 8 att bidraget även fortsättningsvis ska bestämmas genom att en överenskommelse träffas mellan kommunen och den fristående skolan.

7.2 Avgiftsbelagd verksamhet

Regeringens bedömning: När en kommun beslutar om bidrag till enskild verksamhet bör uttaget av avgifter i den kommunala verksamheten och i den enskilda verksamheten beaktas. Detta bör framgå av förordning.

Utredarens förslag: När kommunen fördelar resurser till den egna verksamheten eller beslutar om bidrag till enskild verksamhet ska uttaget av avgifter i kommunen beaktas.

Remissinstanserna: *Jönköpings kommun* konstaterar att utredningen föreslår två modeller när det gäller enskild verksamhet som är avgiftsbelagd. Om kommunen tar in avgiften för barn i enskild verksamhet, utgår bidrag på samma sätt som i den kommunala verksamheten. Om den enskilda verksamheten själv tar in avgiften, har kommunen rätt att räkna av dessa vid bestämmande av bidraget. Jönköpings kommun delar utredningens bedömning.

Solna kommun pekar på den problematik som finns när en anordnare tar ut extra avgifter i form av arbetsinsats eller ”frivilligt bidrag” från föräldrarna.

Skälen för regeringens bedömning: Regeringen delar utredarens uppfattning att eventuellt avgiftsuttag i verksamheten bör beaktas när kommunen fördelar resurser till den egna verksamheten eller beslutar om bidrag till enskild verksamhet. I dag finns vissa möjligheter att ta ut avgifter när det gäller förskola och fritidshem samt skolmåltider i gymnasie- och gymnasiesärskolan. Enligt regeringens lagförslag i propositionen Barnomsorgsavgift och allmän förskola även för treåringar (prop. 2008/09:115) får avgifterna i verksamheten i förskola och fritidshem inte vara oskäligt höga.

Ett av skollagens (1985:1100) villkor för att en fristående skola ska ha rätt till kommunala bidrag är att skolan, i likhet med kommunala skolor, är kostnadsfri för eleverna. Så länge ett ”frivilligt bidrag” är frivilligt i praktiken ser regeringen ingen anledning att begränsa möjligheterna till detta. Regeringen förutsätter att Statens skolinspektion i sin tillsyn uppmärksammar om det förekommer olika former av avgifter som, trots

att de påstås vara frivilliga, i praktiken är att betrakta som obligatoriska. Om ett ”bidrag”, som *Solna kommun* befarar, inte skulle vara frivilligt, kan det betraktas som en avgift och därmed hanteras enligt skollagens bestämmelser om avgiftsfri verksamhet.

Enligt skollagen ska utbildningen i fristående skolor som får bidrag, på samma sätt som kommunala skolor, vara avgiftsfri för de elever som bidragen avser. Eleverna ska utan kostnad ha tillgång till böcker, skrivmateriel (inte i gymnasieskolan), verktyg och andra hjälpmedel som behövs för en tidsenlig utbildning. I verksamheten får dock förekomma enstaka inslag som kan föranleda en obetydlig kostnad för eleverna. För gymnasieskolan gäller dock att huvudmannen får besluta att eleverna ska hålla sig med enstaka egna hjälpmedel.

De avgifter som bör beaktas vid beräkningen av bidrag till enskild verksamhet är således sådana avgifter som kommunen eller den enskilda huvudmannen tar ut för förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg. Om den enskilde huvudmannen tar ut avgifter för barn i sin verksamhet, har kommunen rätt att räkna av dessa vid bidragsberäkningen. I enlighet med vad regeringen anför i propositionen Barnomsorgspeng och allmän förskola även för treåringar (prop. 2008/09:115) ska enskilda huvudmän dock inte få sitt bidrag minskat av kommunen i det fall den tar ut en lägre avgift på grund av arbetsinsatser av föräldrarna. Tar kommunen ut avgifter även för barn i den enskilda verksamheten, bör de enskilda huvudmännen kompenseras när bidraget bestäms.

Kommunen bör kunna redovisa hur avgiftsuttaget har beaktats i resursfördelningen till den egna verksamheten och i beslutet om bidrag till en enskild verksamhet. Avsikten är att det faktiska bidraget till verksamheten ska vara detsamma oavsett utförare. Vad som anförts om uttag av avgift i detta avsnitt bör framgå av förordningen (1996:1206) om fristående skolor.

7.3 Fastställande, redovisning och utbetalning av bidrag

Regeringens bedömning: För elever i utbildning vid en fristående skola bör kommunen fastställa bidraget inför kalenderåret. För elever som påbörjar utbildning i augusti bör bidraget avse tiden fr.o.m. den 1 juli samma år. Detta bör framgå av förordning.

I förordning bör även innehålla regler om fastställande, redovisning och utbetalning av bidrag till enskilda förskolor, fritidshem och förskoleklasser med samma innebörd som motsvarande regler för andra verksamhetsformer.

Rätten till bidrag fr.o.m. den 1 juli för elever som börjar i augusti bör dock endast gälla förskoleklassen.

Utredarens förslag: För elever i utbildning i förskoleklass, grundskola, obligatorisk särskola, gymnasie- och gymnasiesärskola vid en fristående skola ska kommunen fastställa bidraget inför kalenderåret.

Utredaren föreslår även att förordningen (1996:1206) om fristående skolor även ska innehålla regler om fastställande, redovisning och utbetalning av bidrag till enskilda förskolor och förskoleklasser med

samma innebörd som motsvarande regler för andra verksamhetsformer. Rätten till bidrag fr.o.m. den 1 juli för elever som börjar i augusti ska dock endast gälla förskoleklassen.

Remissinstanserna: *Jönköpings kommun* anser att bidrag bör bestämmas per läsår i stället för kalenderår för att lättare kunna fånga upp större förändringar i verksamheterna.

Friskolornas Riksförbund och *Malmö kommun* är positiva till förtydligandet av att bidrag betalas ut för januari-juni respektive juli-december. *Norrköpings kommun* instämmer men vänder sig emot att det vid nystart av en skola ska betalas ut bidrag även för juli månad. *Södertälje kommun* föreslår att antalet elever på vårterminen fastställs med en avstämning i februari och att bidraget gäller för perioden januari-juli. Antalet elever under höstterminen stäms av i september och bidraget gäller för perioden augusti-december.

Sveriges Kommuner och Landsting är tveksamt till behovet att förtydliga att fristående skolor och annan enskilt bedriven verksamhet har rätt till bidrag för juli-december avseende höstterminen och januari-juni avseende vårterminen.

Friskolornas Riksförbund och *Uppsala kommun* instämmer i förslaget att förordningen om fristående skolor även ska innehålla regler om bidrag till enskilda förskolor och förskoleklasser med samma innebörd som för andra verksamhetsformer. *Fria Förskolors Samverkansorganisation* menar att ersättning för verksamhet under vårterminen även ska innefatta juli månad, då barn oftast övergår till förskoleklass vid augusti månads inledning.

Skälen för regeringens bedömning: Utbetalning av bidrag regleras i förordningen (1996:1206) om fristående skolor. Förordningen har skilda kapitel för olika skolformer, men grundprincipen att bidragen ska betalas ut med en tolfedel varje månad är gemensam för alla. I det avseendet har regeringen ingen ny uppfattning. Det betyder att utbetalningarna även i fortsättningen kan vara olika stora beroende på om elevantalet förändras under året.

I avsnitt 6.2 gör regeringen bedömningen att en kommuns beslut om bidrag bör avse ett kalenderår. I samband med att en fristående skola startar sin verksamhet uppstår kostnader för planering, lokaler, lärare och utrustning redan en viss tid innan skolan har fått elever. Redan verksamma fristående skolor har, på samma sätt som kommunala skolor, kostnader för personal och lokaler även under ferietid. Därför anser regeringen att en skolverksamhet som startar vid läsårets början i augusti bör ha rätt till bidrag fr.o.m. den 1 juli. Detta bör framgå av förordningen (1996:1206) om fristående skolor.

Förordningen (1996:1206) om fristående skolor bör även innehålla regler om fastställande, redovisning och utbetalning av bidrag till enskilda förskolor, fritidshem och förskoleklasser med samma innebörd som motsvarande regler för andra verksamhetsformer. I avsnitt 11 föreslås ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om skyldighet för en fristående skola att lämna uppgifter om från vilket datum verksamheten kommer att starta.

7.4 Förklaring om rätt till bidrag för fristående gymnasieskolor

Regeringens förslag: När Statens skolinspektion prövar en ansökan om rätt till bidrag för en fristående gymnasieskola, ska det för det estetiska programmet framgå av besluten om utbildningen i bidragshänseende ska hänföras till den nationella inriktningen musik. För fordonsprogrammet ska det framgå om utbildningen i bidragshänseende ska hänföras till den nationella inriktningen transport och logistik.

Utredarens förslag: För att det inte ska finnas utrymme för några tvexsamheter om i vilka fall utbildningen hos en fristående skola kan ge skäl för tillägg till bidraget, finns det behov av att Skolverket i sin prövning om skolan har rätt till bidrag anger inte bara vilket nationellt program utbildningen ska hänföras till utan också vilken inriktning det är fråga om.

Remissinstanserna: *Statens skolverk* ställer sig bakom förslaget och framhåller att endast de särskilt kostsamma inriktningarna motiverar denna extra arbetsinsats vid prövningen om rätt till bidrag.

Skälen för regeringens förslag: Enligt skollagen (1985:1100) ska Statens skolinspektionens förklaring om rätt till bidrag för en fristående gymnasieskola innehålla uppgift om till vilket nationellt program i gymnasieskolan som utbildningen i bidragshänseende ska hänföras. Regeringens bedömning i avsnitt 7.5.1 om särskilt kostsamma utbildningar medför att Skolinspektionens beslut särskilt ska ange när en utbildning motsvarar någon av de nationella inriktningarna musik inom det estetiska programmet eller transport och logistik inom fordonsprogrammet.

För redan verksamma fristående gymnasieskolor för vilka tillsynsmyndigheten tidigare beslutat om bidragsrätt för utbildningar som motsvarar estetiska programmet eller fordonsprogrammet kommer Skolinspektionen att behöva pröva dessa utbildningars hemvist i bidragshänseende. Avsikten med detta är att myndigheten i ett kompletterande beslut ska ange när utbildningen på programmet i fråga motsvarar de nationella inriktningarna musik respektive transport och logistik. Se vidare avsnitt 15 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser.

7.4.1 Den bidragsgrundande utbildningens omfattning

Regeringens bedömning: Bidrag till en fristående gymnasieskola bör lämnas i den omfattning som motsvarar en fullständig gymnasieutbildning, dvs. 2 500 gymnasiepoäng. Det bör framgå av förordning.

Utredarens förslag: Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: *Läraryrket, Sveriges Kommuner och Lands- ting, Tjänstemännens Centralorganisation, Falu, Hudiksvalls, Karlstads, Malmö, Skövde, Uppsala och Östersunds kommuner* tillstyrker.

Skövde kommun anser det inte rimligt att en fristående gymnasieskola som erbjuder ett yrkesprogram där över 50 procent av utbildningstiden är

förlagd till en arbetsplats ska få samma ersättning som motsvarande utbildning i en kommunal skola, om den fristående skolans kostnader för denna del av verksamheten är marginella.

Enligt *Teknikföretagen* är större ersättning för särskilt resurskrävande program ett sätt att främja en positiv skolutveckling.

Skälen för regeringens bedömning: En fullständig gymnasieutbildning på ett nationellt eller specialutformat program omfattar 2 500 gymnasiepoäng. Det kan inte anses rimligt att en kommun ska satsa mer på en elev i en fristående skola än på en elev i den kommunala skolan. Därför anser regeringen att en fristående gymnasieskola bör ha rätt till bidrag för en utbildning som omfattar 2 500 gymnasiepoäng. Någon rätt till bidrag för eventuella överskjutande kurser ska således inte finnas. Detta hindrar dock inte att en kommun kan välja att lämna extra bidrag för en överskjutande kurs, om kommunen finner detta lämpligt. Oavsett om ytterligare bidrag betalas eller inte, kan en fristående gymnasieskola självklart erbjuda sina elever en utbildning som överstiger 2 500 gymnasiepoäng.

7.5 Riksprislistans tillämpning för fristående gymnasieskolor

Regeringens förslag: Riksprislistan för gymnasieskolans nationella program ska endast tillämpas för sådana utbildningar som kommunen inte själv erbjuder.

För en elev som har ett omfattande behov av särskilt stöd ska kommunen, utöver riksprislistans schablonbelopp, betala ett tilläggsbelopp.

Utredarens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Sveriges Kommuner och Landsting, Falu, Hudiksvalls, Karlstads, Norrköpings, Täby, Uppsala, Vellinge* och *Västerås kommuner* instämmer i att riksprislistan endast ska tillämpas då elevens hemkommun inte erbjuder motsvarande utbildning. *Karlstads kommun* föreslår att gemensam nämnd ska jämföras med ”i egen verksamhet eller medverkan i kommunalförbund.”

Friskolornas Riksförbund och *Teknikföretagen* anser att riksprislistan ska tillämpas när kommunen själv inte är huvudman eller anordnar programmet.

Skälen för regeringens förslag: Skolverket har bemyndigats i 9 kap. 8 § tredje stycket skollagen (1985:1100) och 2 kap. 12 § förordningen (1996:1206) om fristående skolor att fastställa bidragsbelopp för vart och ett av gymnasieskolans nationella program. Dessa belopp, som inkluderar ersättning för mervärdesskatt, ska i dag tillämpas för att bestämma bidrag när en kommun inte själv *anordnar* ett visst nationellt program. Genom att i stället endast tillämpa riksprislistan när en kommun inte *erbjuder* motsvarande utbildning i egen regi alternativt genom samverkansavtal eller gemensam nämnd blir tillämpningsområdet mindre. Det innebär samtidigt att likabehandlingsprincipen får större genomslag. Kommunens kostnad för en elev på utbildningen i fråga blir då den-

samma oavsett om utbildningen anordnas av en annan kommun genom samverkan eller av en fristående skola. Kommunens kostnad för en elev som genom s.k. frisökning går i en annan kommuns gymnasieskola ska dock inte anses vara en kostnad för sådan utbildning som kommunen erbjuder.

Av likabehandlingsprincipen följer att kommunens bidrag för en elev i en fristående gymnasieskola i första hand ska bestämmas med utgångspunkt i kommunens kostnader för motsvarande egen verksamhet med samma inriktning. Erbjuder kommunen samma inriktning ska således resursfördelningen till den inriktningen ligga till grund för bidraget. Om den inriktning som den fristående skolan har inte erbjuds av kommunen, ska dock riksprislistans programbelopp gälla, även om kommunen erbjuder det nationella programmet i fråga. För inriktningarna musik på det estetiska programmet respektive transport och logistik på fordonsprogrammet ska i sådana fall prislistans särskilda belopp för dessa inriktningar gälla. Vidare föreslår regeringen att riksprislistans schablonbelopp i förekommande fall ska kunna kombineras med tilläggsbelopp enligt avsnitt 6.4.

7.5.1 Särskilt kostsamma utbildningar

Regeringens bedömning: Regeringen eller en förvaltningsmyndighet bör meddela föreskrifter om särskilda bidragsbelopp i riksprislistan för de nationellt fastställda inriktningarna musik inom det estetiska programmet samt för transport och logistik inom fordonsprogrammet.

Utredarens förslag: Överensstämmer i princip med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: *Statens skolverk* ställer sig bakom förslaget. *Sveriges Kommuner och Landsting* samt *Skövde*, *Uppsala* och *Västerås kommuner* tillstyrker.

Hudiksvalls kommun anser det märkligt att fastställa särskilda belopp för de nationella inriktningarna musik inom det estetiska programmet samt transport och logistik inom fordonsprogrammet, då det finns en rad andra inriktningar där kostnaderna också markant avviker. *Norrköpings kommun* frågar hur kommunens beräkningar ska se ut för lokalt fastställda inriktningar när de utgör grunden för rapportering till Skolverket. Det kan få till följd att kommunen får betala inriktningen ”två gånger”, dels när programpriset fastställs (då den lokala inriktningen medför att programpriset blir högre) och dels då det av Skolverket fastställda tilläggsbeloppet ska läggas på bidraget till den fristående gymnasieskolan.

Skälen för regeringens bedömning: Några föreskrifter som gör skillnad mellan olika inriktningar inom ett program finns i dag inte, fränsett att det i 2 kap. 12 § förordningen (1996:1206) om fristående skolor anges att inriktningen musik inom det estetiska programmet ska räknas om med faktorn 1,26 när riksprislistan tillämpas.

Vissa nationellt fastställda inriktningar inom gymnasieskolans nationella program är till sin karaktär sådana att de kostar betydligt mer att bedriva än andra inriktningar inom samma program. Det är främst inrikt-

ningarna musik inom det estetiska programmet samt transport och logistik inom fordonsprogrammet. För dessa program bör regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer fastställa två olika ersättningsbelopp. Det ena bör avse hela ersättningen för den särskilt kostsamma inriktningen på programmet och det andra beloppet bör avse programmet exklusive denna inriktning.

8 Individuella program i gymnasieskolan

Regeringens förslag: För en elev som genomgår utbildning på ett individuellt program ska elevens hemkommun betala det belopp som överenskommits med skolan.

Det nu gällande kravet på att hänsyn ska tas till skolans åtagande och elevens behov ska tas bort.

Utredarens förslag: Bidrag för elever som går på gymnasieskolans individuella program ska bestämmas på samma grunder som kommunen tillämpar vid resursfördelningen till de individuella program som kommunen själv anordnar. Om kommunen inte har någon egen verksamhet med individuella program, ska bidraget bestämmas enligt den s.k. riksprislistan, som i fortsättningen även ska innehålla ett bidragsbelopp för individuella program.

Remissinstanserna: *Karlstads kommun* är positiv till att bidraget bestäms enligt samma grunder som tillämpas för de individuella program som kommunen själv anordnar.

Södertälje, Täby och Östersunds kommuner är positiva till att riksprislistan ska omfatta även individuella program.

Statens skolverk anser inte att individuella program ska ingå i riksprislistan, då innehållet i utbildningen varierar beroende på elev. *Sveriges Kommuner och Landsting* avvisar förslaget att en riksprislista ska tillämpas för individuella program. *Hudiksvalls kommun* är tveksam till om det är möjligt att fastställa ”rättvisa” belopp utifrån ett riksperspektiv. *Halmstads, Lunds, Skellefteå och Skövde kommuner, Friskolornas Riksförbund, Lärarförbundet och Tjänstemännens Centralorganisation* anser inte att riksprislistan ska omfatta individuella program, eftersom de är utformade efter varje elevs speciella behov. *Linköpings kommun* anser att det kan bli problematiskt att tillämpa riksprislistan, om regeringen ska fastställa ett grundbelopp för elever och ett tillägg för enskild elevs särskilda behov. *Norrköpings kommun* anser att det medför komplikationer att tillämpa riksprislistan för individuella program. *Örebro kommun* avvisar förslaget i den del där bidrag baseras på riksprislista, då underlaget för beräkning av listpriset kommer att vara allt för litet.

Skälen för regeringens förslag: Någon föreskrift om hur bidrag för elever med individuella program ska bestämmas finns inte i dag, utan bidragets storlek bygger på att en överenskommelse träffas mellan kommunen och den fristående skolan. Om något avtal inte träffas, är den fristående skolan inte skyldig att ta emot en elev på ett individuellt program.

De elever med individuella program som inte uppnått behörighet till gymnasieskolan är inte en homogen grupp utan har sinsemellan skiftande förutsättningar och behov. Det kan vara väl studiemotiverade ungdomar med smärre förkunskapsbrister, eller ungdomar med stora studie-svårigheter och omfattande kunskapsluckor och som därför behöver mycket stöd. En del är vilsna inför framtida studier och har svårt att finna motivation, andra kan ha sociala, medicinska eller psykiska svårigheter av olika slag. Det kan också vara elever som ligger på gränsen till att tillhöra gymnasiesärskolan. Utbildningen på individuella program måste följaktligen vara flexibel och kunna anpassas till individer med olika förutsättningar, intressen och behov.

Kännedom om den enskilde elevens situation och behov finns av naturliga skäl endast lokalt. Eftersom utbildningen ska anpassas efter den enskilde elevens behov och förutsättningar, anser regeringen att elevens hemkommun och den fristående skolan ska göra en överenskommelse om det bidrag som ska lämnas i varje enskilt fall. Regeringen föreslår därför att skollagens (1985:1100) nuvarande bestämmelse om bidrag för en elev med ett individuellt program ska gälla även fortsättningsvis. Den särskilda formuleringen om att hänsyn ska tas till skolans åtagande och elevens behov är överflödigt och föreslås därför utgå ur lagtexten. Det ligger i sakens natur att en överenskommelse förutsätter att hänsyn tas till elevens behov, annars kan ingen överenskommelse träffas och därmed finns inte heller något åtagande för den fristående skolans huvudman.

9 Gymnasiesärskolan

Regeringens förslag: Bidrag för en elev i en fristående gymnasiesärskola ska bestämmas enligt samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelningen av resurser till utbildning i gymnasiesärskola som kommunen erbjuder.

För elever från kommuner som inte erbjuder gymnasiesärskola ska bidraget bestämmas enligt den s.k. riksprislistan, som ska innehålla ett bidragsbelopp för gymnasiesärskolan.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska meddela föreskrifter om grundbelopp för elever i gymnasiesärskolan. Som tillägg till detta schablonbelopp ska ersättning för en enskild elevs särskilda behov betalas ut.

Utredarens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Karlstads kommun* är positiv till att bidraget bestäms enligt samma grunder som tillämpas för den gymnasiesärskola som kommunen själv anordnar.

Statens skolverk bedömer att det är möjligt att riksprislistan även omfattar gymnasiesärskolan. *Östersunds kommun* har inget att invända mot att riksprislistan ska omfatta gymnasiesärskolan. *Friskolornas Riksförbund* är positivt till förslaget.

Sveriges Kommuner och Landsting samt *Örebro kommun* avvisar förslaget om att tillämpa riksprislistan. *Göteborgs, Halmstads, Linköpings,*

Lunds, Norrköpings och Skellefteå kommuner ser problem med generella bidrag för gymnasiesärskolan där behoven på individnivå skiljer sig mycket åt. *Göteborgs och Skövde kommuner* förordar att möjligheten att träffa överenskommelse ska finnas kvar.

Skälen för regeringens förslag: Flera remissinstanser ser problem med generella bidrag för elever i fristående gymnasiesärskolor. Liksom utredningen bedömer dock regeringen att det för elever i gymnasiesärskolan är möjligt att använda samma bidragsmodell som i gymnasieskolan. Om kommunen erbjuder gymnasiesärskola, ska bidraget grunda sig på en jämförelse med kommunens resursfördelning till den verksamheten. Efter det att grundbidraget har bestämts åligger det kommunen att bedöma kostnaderna för elevens eventuella behov av särskilt stöd. I enlighet med vad som föreslås i avsnitt 6.4 ska en kommun inte vara skyldig att lämna bidrag till en fristående skola för en elev med ett omfattande behov av särskilt stöd, om betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.

Om elevens hemkommun inte erbjuder utbildning i gymnasiesärskolan, ska det grundbelopp för gymnasiesärskolan som Statens skolverk fastställt i riksprislistan användas. Den enskilda elevens särskilda behov ska tillgodoses genom att ett särskilt tilläggsbelopp beräknas enligt de förutsättningar som tidigare har angetts för det bidragskriteriet. Resultatet av den beräkningen kan, liksom övriga delar av bidraget, överklagas särskilt. Ytterst får alltså domstolen avgöra om denna del av bidraget är skälig.

Örebro kommun avvisar förslaget i den del där bidrag baseras på riksprislista, då kommunen anser att beräkningsunderlaget kommer att vara alltför litet. Läsåret 2007/08 gick 92,5 procent av gymnasiesärskolans elever i kommunala gymnasiesärskolor. Totalt sett fanns det 235 kommunala gymnasiesärskolor i 171 kommuner. Enligt regeringens uppfattning har den kommunala gymnasiesärskolan en sådan omfattning och spridning att den kan ge underlag för att fastställa ett belopp i riksprislistan, vilket även Skolverket bedömt vara möjligt.

Som en följd av regeringens förslag i avsnitt 13 att huvudmän för fristående skolor hos förvaltningsdomstol ska kunna överklaga en kommuns bidragsbeslut enligt reglerna i förvaltningslagen, tas skollagens nuvarande bestämmelse om att det belopp som regeringen beslutat ska betalas, om elevens hemkommun och den fristående gymnasiesärskolan inte kommer överens, bort.

10 Skolpliktsavdrag

Regeringens bedömning: När en kommun bestämmer bidraget för en elev i en fristående skola görs inte något avdrag för kostnader som kan hänföras till kommunens skyldighet att ha beredskap att ta emot elever i grund- eller gymnasieskolan.

Utredarens förslag: Kommunens kostnader för att hålla en beredskap för att kunna ta emot elever i grund- och gymnasieskolan har inte något

omedelbart samband med kostnaderna för utbildningsverksamheten. De hör snarare samman med kommunens övergripande myndighetsansvar. Kostnader av det slaget bör därför kunna särskiljas och inte ingå i resurserna till skolverksamheten. Därför finns det inget behov av att särskilt beakta den uppgiften för kommunen när bidragen till de fristående skolorna bestäms.

Remissinstanserna: *Statens skolverk* anser att den föreslagna modellen för fastställande av bidrag inte ger anledning att göra avdrag för s.k. skolpliktskostnader. *Läraryförbundet* anser det vara en budgetteknisk fråga inom vilken kostnadspost kommunerna redogör för sina skolpliktskostnader. *Friskolornas Riksförbund* anser att det ska finnas ett uttryckligt förbud i lagtexten mot skolpliktsavdrag eller liknande avdrag i förskola och gymnasieskola. *Sveriges Kommuner och Landsting* tillstyrker att det inte ska vara möjligt för kommunerna att systematiskt ge fristående skolor och motsvarande lägre ersättning än kommunal verksamhet med hänvisning till kommunens s.k. skolpliktsansvar. *Kommunala Företagens Samorganisation* anser att förslaget är rättvisefrämjande.

Lunds kommun anser det oklart hur utredningen kommit fram till slutsatsen att dessa kostnader är marginella.

Falu, Gävle, Göteborgs och Östersunds kommuner tillstyrker inte. *Norrköpings kommun* menar att detta är ett inslag av inkonsekvens i utredningen.

Skälen för regeringens bedömning: Det har under lång tid förts en diskussion om s.k. skolpliktsavdrag ska kunna göras när en kommun bestämmer bidraget för en elev i en fristående skola. Som motiv har anförts att det kommunala uppdraget att kunna bereda plats för alla skolpliktiga barn skulle medföra särskilda kostnader för den kommunala skolan. På motsvarande sätt har det hävdats att en kommun skulle ha särskilda kostnader till följd av sin skyldighet att erbjuda utbildning på nationella program för samtliga ungdomar i kommunen som är behöriga.

Liksom utredningen finner regeringen att kommunens kostnader för att hålla en beredskap för att kunna ta emot elever i grund- och gymnasieskolan inte har något omedelbart samband med kostnaderna för utbildningsverksamheten. De hör snarare samman med kommunens övergripande myndighetsansvar. Kostnader av det slaget bör därför kunna särskiljas och inte ingå i resurserna till skolverksamheten. Mot denna bakgrund anser regeringen att något s.k. skolpliktsavdrag inte bör göras när en kommun bestämmer bidraget för en elev i en fristående skola. Genom de nu föreslagna reglerna blir det tydligt vilka kostnader de enskilda skolorna m.fl. har rätt till ersättning för. Något utrymme för att göra ett s.k. skolpliktsavdrag kommer inte att finnas som reglerna är utformade. Skäl saknas därför att, som *Friskolornas Riksförbund* föreslår, införa ett uttryckligt förbud mot sådant avdrag.

11 Skyldighet att meddela när en ny skola startar

Regeringens förslag: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, ska få meddela föreskrifter om skyldighet för en fristående skola att lämna uppgifter om kommande verksamhet.

Utredarens förslag: En fristående skola som har fått rätt till bidrag ska snarast möjligt anmäla till Skolverket om verksamheten ska starta och i så fall från vilken tidpunkt det ska ske. Någon motsvarande anmälnings-skyldighet föreslås inte för förskolor och förskoleklass som drivs av enskild.

Remissinstanserna: *Malmö kommun* välkomnar att en skola snarast möjligt ska meddela Skolverket vid vilken tidpunkt verksamheten ska starta. *Friskolornas Riksförbund*, *Norrköpings* och *Skellefteå kommuner* är positiva. *Statens skolverk* anser att anmälningsplikten även ska gälla för förskoleklasser vid fristående skolor.

Skälen för regeringens förslag: I Statens skolinspektions beslut om rätt till bidrag anges från vilken tidpunkt detta gäller. En mycket hög andel skolor kommer dock inte i gång som planerat, begär uppskjuten start eller får beslutet om godkännande eller rätt till bidrag återkallat.

För att en kommun ska kunna besluta om bidragets storlek, krävs att den får kännedom om när en bidragsberättigad verksamhet faktiskt ska starta. I dag saknas det ofta uppgifter om när detta ska ske. Enligt regeringens uppfattning bör det åligga en fristående skola som har fått en förklaring om rätt till bidrag för en utbildning att anmäla om verksamheten kommer att starta och när det i så fall är tänkt att ske. Regeringen föreslår därför förändringar i 15 kap. 11 § skollagen (1985:110), så att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om skyldighet för nya fristående skolor, som förklarats berättigade till bidrag, att anmäla när verksamheten ska starta.

12 Kommunernas redovisning och underlagen för bidragsbesluten

Regeringens förslag: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska ges ett bemyndigande att meddela närmare föreskrifter om skyldighet för en kommun att lämna de uppgifter som behövs som underlag för riksprislistan samt uppgifter om hur kommunens bidrag till en fristående skola eller annan enskild verksamhet beräknats.

Utredarens förslag: Kommunen ska vara skyldig att kunna redovisa hur bidraget till en fristående skola eller annan enskild verksamhet har räknats ut med avseende på vart och ett av de kriterier för bidraget som ställs upp för respektive skolform.

Varje kommun ska vara skyldig att till Skolverket lämna de uppgifter som behövs som underlag för riksprislistan. Det ska framgå av tillägg i

15 kap. skollagen (1985:1100) och förordningen (1996:1206) om fristående skolor.

Remissinstanserna: *Statens skolverk* anser att samtliga kommuner ska rapportera in de budgeterade beloppen och att det leder till en mer rättvisande riksprislista. *Läraryförbundet, Sveriges Kommuner och Landsting* samt *Karlstads kommun* har inget att invända mot att kommuner som erbjuder nationella program åläggs en skyldighet att rapportera sina budgeterade kostnader per program som underlag för riksprislistan. *Malmö kommun* ser skyldigheten att redovisa hur bidraget räknats ut och att lämna uppgifter till riksprislistan som självklara följder av det system som föreslås. *Södertälje kommun* tillstyrker att kommunen ska kunna redovisa hur bidraget räknats fram men motsätter sig grundbeloppets uppdelning i kostnadsslag. *Luleå kommun* anser att om riksprislistan ska finnas kvar, bör alla kommuner bli redovisningsskyldiga.

Friskolornas Riksförbund anser att man inte bör detaljstyra på den nivå utredaren föreslår. Det borde räcka med att det framgår av lagtexten att kommunens totala budgeterade kostnader för skolverksamheten är inräknade. *Falu kommun* tillstyrker inte särredovisning av bidrag på de kostnadsslag som anges i förslaget. *Göteborgs kommun* anser det vara rimligt att redovisa ersättningsbelopp per grundbelopp, ersättning för lokaler och mervärdesskatt och socioekonomiska faktorer, medan en ytterligare detaljeringsgrad inte är motiverad. Enligt *Linköpings kommun* är det inte rimligt att kommunen ska kunna redovisa hur bidraget för undervisning, läromedel, elevvård, måltider respektive administration inom grundbeloppet har räknats ut.

Skälen för regeringens förslag:

Rapportering till riksprislistan

Sedan år 2003 redovisar flertalet kommuner, på frivillig väg, sina bidragsbelopp för olika gymnasieprogram till Skolverket. Dessa uppgifter publiceras på verkets hemsida. Kommunernas uppgiftslämnande underlättas genom att en ny rutin har införts, där uppgiftsformuläret numera kan fyllas i direkt via Internet.

I likhet med utredaren anser regeringen att rapporteringen till riksprislistan ska vara obligatorisk för kommunerna. För att riksprislistan ska kunna baseras på största möjliga underlag och därmed ge en så korrekt bild som möjligt av kostnaderna för respektive utbildning, ska alla kommuner vara skyldiga att lämna uppgifter om de budgeterade kostnaderna för de gymnasieutbildningar som de *erbjuder* inklusive gymnasiesärskolan. Regeringens förslag i avsnitt 7.5 innebär att såväl utbildning i egen regi som genom samverkansavtal och gemensam nämnd omfattas.

De bidragsbelopp som Skolverket fastställer för olika nationella program bygger på mediankostnaderna för ett stort urval av landets kommunala gymnasieskolor med motsvarande utbildningar. Bidragsbeloppen beräknas i dag utifrån årliga kostnadsundersökningar som Skolverket genomför med hjälp av Statistiska centralbyrån (SCB). Till grund för dessa belopp ska, enligt förordningen (1996:1206) om fristående skolor, ligga medelvärdet av mediankostnaderna för de olika

programmen under de tre senaste åren uppräknat med index för kostnadsutvecklingen (skolindex).

I enlighet med likabehandlingsprincipen ska i stället uppgifter om de budgeterade kostnaderna på programnivå för det kommande kalenderåret redovisas. Detta ska ske i direkt anslutning till att budgeten beslutas av kommunen. För det estetiska programmet ska kostnaderna redovisas dels för hela ersättningen för inriktningen musik, dels för programmet exklusive denna inriktning. För fordonsprogrammet ska kostnaderna redovisas dels för hela ersättningen för inriktningen transport och logistik, dels för programmet exklusive denna inriktning.

För åren 2003-2009 har totalt 210 kommuner lämnat uppgifter om sina bidrag per program för elever i fristående gymnasieskolor till Skolverket. Av de 80 kommuner som under perioden inte har lämnat någon uppgift till Skolverket saknar 52 en egen gymnasieskola samtidigt som de inte ingår i något gymnasieförbund, varför de inte har några uppgifter att redovisa. Av de kommuner som har en gymnasieskola men inte har redovisat något bidragsbelopp saknar 21 en fristående gymnasieskola. Sju kommuner av dem som skulle kunnat redovisat bidragsbelopp till Skolverket har inte gjort detta.

I likhet med *Skolverket*, anser regeringen att riksprislistan kommer att bli mer rättvisande, om den baseras på samtliga berörda kommuners budgeterade bidragsbelopp för det kommande året. Det innebär att beräkningsunderlaget blir såväl bredare som mer aktuellt. Regeringen föreslår därför förändringar i 15 kap. 11 § tredje stycket skollagen (1985:1100), så att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om skyldighet för en kommun att lämna de uppgifter som behövs som underlag för riksprislistan.

Redovisning av hur bidrag beräknats

Som framgått av avsnitt 5 måste det i en målstyrd verksamhet finnas stort utrymme för lokalt ansvarstagande och lokala beslut om hur verksamheten ska utformas och bedrivas. Ju mer verksamheten detaljregleras, desto mindre blir friheten att anpassa verksamheten till lokala behov, förutsättningar och önskemål. För att inte onödigt minska det lokala friutrymmet bör inte resursfördelningen regleras i detalj. Det viktiga när det gäller hemkommunens bidrag är att resursfördelningen så långt möjligt sker på lika villkor. Det innebär att en enskild kommuns modell för ersättning till enskilt bedriven verksamhet måste inkludera samtliga kostnader som anges i skollagen och som kommunen har för ett barn eller en elev i den kommunala verksamheten av motsvarande slag.

Som framgår av avsnitt 6.3 ska en kommun kunna redovisa hur bidraget har räknats ut med avseende på samtliga kostnadsposter som regeringen föreslår. Därför måste det tydligt framgå av kommunens bidragsbeslut såväl att kostnadsposterna är inkluderade som hur de är inkluderade. Kommunen ska dock inte vara skyldig att dela upp sin egen budget på samtliga kostnadslag som ska ingå i grundbeloppet. Detaljeringsgraden i kommunens resursfördelningssystem är en fråga som kommunen själv förfogar över.

Utgångspunkten för de krav som ska ställas på kommunernas redovisning måste vara att den ska ge underlag för i första hand de fristående skolorna eller enskilda verksamheterna att kunna bedöma på vilka grunder kommunen har bestämt bidragen. I förlängningen betyder det att domstolarna ges tillräckligt underlag för sin prövning. Det innebär att det av resursfördelningen och redovisningen tydligt måste framgå att samtliga kommunens kostnader som är förknippade med verksamheten ingår. Kommunen måste således kunna påvisa att ersättning ingår för samtliga kostnadsposter som anges i skollagen. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om hur bidraget beräknas.

Beroende på hur kommunens resursfördelningssystem är uppbyggt måste kommunernas redovisningar inte alltid vara uppdelade på vart och ett av de kostnadslag som bidraget ska utgöra ersättning för. Ett minimikrav bör dock vara att det ska vara möjligt att urskilja hur lokalkostnadsersättningen, administrationsschablonen och momscompensationen har beräknats.

13 Överklagande

Regeringens förslag: I skollagen ska införas bestämmelser om att huvudmän för enskilda förskolor, fritidshem och förskoleklasser samt fristående skolor får överklaga en kommuns bidragsbeslut enligt reglerna i förvaltningslagen (1986:223).

Reglerna om överklagande tas in i 2 a, 2 b och 9 kap. skollagen (1985:1100).

Utredarens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Länsrätten i Stockholms län* har inget att invända mot att storleken på kommunernas bidrag ska kunna överklagas i vanlig ordning. En fullständig prövning framstår som lämplig ur rättssäkerhetssynpunkt. *Konkurrensverket* samt *Falu, Gävle, Halmstads, Hudiksvalls, Karlstads, Skellefteå, Södertälje, Täby* och *Vellinge kommuner* tillstyrker. Även *Fria Förskolors Samverkansorganisation, Friskolornas Riksförbund, Företagarna, Kommunala Företagens Samorganisation, Konkurrensverket, Lärarförbundet, Lärarnas Riksförbund, Statens skolverk, Tjänstemännens Centralorganisation* och *Teknikföretagen* är positiva.

Sveriges Kommuner och Landsting avvisar förslaget men anser det rimligt att fristående huvudmän får utvidgade möjligheter att överklaga genom laglighetsprövning. *Göteborgs kommun* avstyrker förslaget, som man anser vara en inskränkning av det kommunala självstyret. *Landsorganisationen i Sverige, Luleå, Skövde, Umeå, Uppsala* och *Östersunds kommuner* är negativa. *Norrköpings kommun* anser att förslaget sannolikt kommer att leda till fördyringar och byråkratisering. *Solna kommun* är tveksam till att domstolen ska kunna fastställa belopp. *Stockholms kommun* anser att rättsväsendets uppgift bör vara att pröva

lagligheten i kommunens beslut. Själva innehållet bör däremot kommunen råda över.

Skälen för regeringens förslag: I dag finns enbart möjlighet för en medlem av en kommun att överklaga kommunens bidragsbeslut i enlighet med bestämmelserna i 10 kap. kommunallagen om laglighetsprövning.

För att uppnå en större rättssäkerhet föreslår regeringen, att det i skollagen ska införas en bestämmelse om att huvudmän för enskilda förskolor, fritidshem och förskoleklasser samt fristående skolor får överklaga en kommuns bidragsbeslut hos allmän förvaltningsdomstol i vanlig ordning. Denna möjlighet föreslås gälla såväl nivån på kommunens bidrag som ett beslut om att inte lämna bidrag i form av tilläggsbelopp. På så sätt kan en kommuns beslut om bidrag bli föremål för en förvaltningsdomstols fullständiga prövning. Det innebär att domstolen kan pröva och fastställa bidragets storlek.

Sveriges Kommuner och Landsting förutsätter i sitt remissyttrande att domstolars beslut om bidragets storlek ska kunna överklagas av kommunen till högre instans. Rätten att överklaga kommunens bidragsbeslut tillkommer huvudmannen för den enskilda verksamheten, eftersom det är denne som berörs av kommunens bidragsbeslut. Genom detta blir kommunen motpart i ärendet. Det innebär att kommunen också får rätt att överklaga domstolens beslut.

14 Begreppet särskola

<p>Regeringens bedömning: Begreppet särskola i 9 kap. skollagen (1985:100) och i förordningen (1996:1206) om fristående skolor bör ändras först i samband med att regeringen lägger fram sitt förslag till en ny skollag.</p>
--

Utredarens förslag: Reglerna om fristående särskolor i 9 kap. skollagen (1985:1100) och förordningen (1996:1206) om fristående skolor ändras så att de återspeglar den uppdelning som görs i 6 kap. skollagen mellan den obligatoriska särskolan och gymnasiesärskolan.

Remissinstanserna: Ingen har kommenterat förslaget.

Skälen för regeringens bedömning: I 6 kap. skollagen används begreppet särskolan som samlingsbeteckning för den obligatoriska särskolan och gymnasiesärskolan. I 9 kap. skollagen och i förordningen (1996:1206) om fristående skolor används emellertid begreppet särskola felaktigt i stället för den korrekta benämningen obligatorisk särskola. För att undvika missförstånd bör begreppsanvändningen i 9 kap. ändras så att den överensstämmer med skollagens språkbruk i övrigt när det gäller den obligatoriska särskolan respektive gymnasiesärskolan.

Som tidigare nämnts i avsnitt 5.1 bereds för närvarande ett förslag till en ny skollag inom Regeringskansliet. Förslaget avses bli remissbehandlat under sommaren 2009. Regeringen bedömer därför att de föreslagna ändringarna av begreppet särskola enligt ovan bör ske först i samband med en proposition om en ny skollag.

15 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: De nya bestämmelserna i skollagen ska träda i kraft den 1 juli 2009. Bestämmelserna om beräkning av bidrag ska tillämpas fr.o.m. kalenderåret 2010.

Skälen för regeringens förslag: De nya bestämmelserna i skollagen (1985:1100) ska träda i kraft den 1 juli 2009, samtidigt som förslagen i propositionen Barnomsorgspong och allmän förskola även för treåringar (prop. 2008/09:115) träder ikraft, se avsnitt 5.1 Det är dock lämpligt att bestämmelser om beräkning av offentliga bidrag till fristående skolor samt enskilt bedrivna förskolor, fritidshem och förskoleklasser följer kalenderåret. Bestämmelserna ska därför tillämpas på utbildning som äger rum efter den 1 januari 2010. I 9 kap. 8 § skollagen har det lagts till en föreskrift att Statens skolinspektions förklaring om rätt till bidrag i vissa fall ska innehålla uppgift om ett programs inriktning. För närvarande finns inte några föreskrifter som gör skillnad mellan olika inriktningar fränsett regeln i 2 kap. 12 § förordningen (1996:1206) om fristående skolor, där det anges att inriktningen musik inom det estetiska programmet ska räknas om med faktorn 1,26. För det estetiska programmet föreslås nu att det ska framgå av förklaringen om rätt till bidrag om utbildningen ska hänföras till den nationella inriktningen musik och för fordonsprogrammet om utbildningen i bidragshänseende ska hänföras till inriktningen transport och logistik. För fristående gymnasieskolor som redan har fått förklaring om rätt till bidrag för en utbildning som i bidragshänseende har hänförts till det estetiska programmet eller fordonsprogrammet, ska Statens skolinspektion därför, utan ansökan från huvudmannen, pröva om utbildningarna ska hänföras till någon av inriktningarna musik eller transport och logistik.

16 Ekonomiska och andra konsekvenser

Länsrätten i Stockholms län utgår från att ett införande av en möjlighet att överklaga bidragsbeslut hos allmän förvaltningsdomstol enligt reglerna i förvaltningslagen kommer att medföra en ökning av antalet överklaganden, vilket innebär ökade kostnader för domstolarna. *Statskontoret* bedömer att utredaren underskattar konsekvenserna av förslagen om kommunernas resursfördelningssystem och rapporterings-skyldighet. *Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)* ser det som en brist att utredaren inte närmare belyser kostnadskonsekvenserna av sina förslag. SKL bedömer att ett genomförande av förslagen initialt kan komma att innebära merarbete för kommunerna.

Statens skolverk bedömer att den utökade riksprislistan blir mer omfattande än nu. Uppgifter från Sveriges samtliga kommuner ska samlas in och sammanställas, vilket kommer att kräva en större arbetsinsats från verkets sida än i dag. Skolverket bedömer dock att denna ökade arbetsinsats får marginell betydelse för verkets resurs-åtgång.

Att hänföra utbildningar i bidragshänseende till inriktningarna musik inom estetiska programmet och transport och logistik inom fordonsprogrammet, i de fall den fristående skolans utbildning motsvarar någon av dessa inriktningar, bedöms av *Skolverket* medföra en marginell ökning av resursåtgången.

Denna lagrådsremiss innehåller förslag om regler för hur kommunala bidrag till enskilda förskolor, fritidshem och förskoleklasser samt fristående skolor ska beräknas och förslag om hur kommunernas bidragsbeslut ska kunna överklagas till förvaltningsdomstol. Förslagen innebär inga nya skyldigheter för kommunerna att betala bidrag till fristående skolor utan främst förtydliganden av vad som redan gäller. Redan i dag ställs krav på kommunerna att de ska kunna redovisa vissa kostnadsposter när det gäller bidrag till fristående skolor. Enligt förordningen (1996:1206) om fristående skolor ska en kommun, som lämnar bidrag för en elev i en förskoleklass i en fristående skola som motsvarar grundskolan eller för en elev i en fristående grund- eller särskola för skolan, kunna redovisa hur stor andel av bidraget som utgör ersättning för lokaler respektive mervärdesskatt. En kommun som lämnar bidrag för en elev i en fristående gymnasieskola ska kunna redovisa hur stor andel av bidraget som är ersättning för mervärdesskatt. Några kostnadskonsekvenser bör därför inte uppkomma för kommunerna.

Möjligheten till att överklaga bidragsbeslut hos allmän förvaltningsdomstol enligt reglerna i förvaltningslagen bedöms inte få någon nämnvärd påverkan på domstolarnas arbete och kostnader. I den mån utgiftsökningar, som inte är obetydliga, uppkommer för förvaltningsdomstolarna ska, dock domstolarna kompenseras för detta.

Regleringen kommer på ett positivt sätt att påverka konkurrensförhållandena för fristående skolor. Principerna om konkurrensneutralitet och likabehandling gynnar en sund konkurrens och en positiv utveckling i samspelet mellan kommunala och fristående skolor.

Eftersom de föreslagna reglerna klart anger vad bidraget till fristående skolor ska avse ersättning för, förenklas och förtydligas reglerna vilket ökar förutsägbarheten och rättssäkerheten i ersättningssystemet. Rättssäkerheten för enskilda ökar även genom införandet av möjligheten att överklaga beslut om bidrag till allmän förvaltningsdomstol enligt reglerna i förvaltningslagen. Exakt hur många företag som berörs av förslaget till förändrade regler för fristående skolor och enskilda förskolor, fritidshem och motsvarande verksamhet är svårt att säga. Av samtliga förskolor (institutioner) i landet den 15 oktober 2007 var 2 392 av totalt 9 716 enskilda, dvs. 24,6 %. Av fritidshemmen var 638 av totalt 4 426 enskilda verksamheter (14,4%). Av de sammanlagt 4 826 grundskolorna hösten 2008 drevs 635 (13,2%) av fristående huvudman och av gymnasieskolorna 414 av totalt 945 (43,8%). Ett och samma företag kan vara huvudman för flera fristående skolor. Exempelvis var tre företag i början av 2008 huvudmän för sammanlagt 34 grundskolor och 58 gymnasieskolor. Klart är emellertid att ett stort antal skolor eller institutioner på ett positivt sätt kommer att komma i åtnjutande av regler som är enklare, mer förutsägbara och rättssäkra, vilket också kommer att avsevärt underlätta planeringen för skolorna.

17 Författningskommentar

17.1 Förslaget till lag om ändring i skollagen (1985:1100)

2 b kap.

10 §

Paragrafen reglerar bidrag till förskoleklass som bedrivs av annan enskild huvudman än en fristående skola. I *första stycket*, som är delvis nytt, har den tidigare bidragsprincipen tagits bort och i stället ersatts av likabehandlingsprincipen, som tagits in i ett nytt *tredje stycke*. I *första och andra styckena* finns uppräknat de kostnadslag som bidraget ska täcka.

Förändringarna har närmare beskrivits i avsnitten 6.3 och 6.4.

10 b §

Paragrafen avser bidrag till förskoleklass som anordnas av en fristående skola. Reglerna om hur bidrag ska bestämmas överensstämmer med 10 §.

12 §

I *första stycket* har möjligheten till överklagande av kommunens bidragsbeslut hos allmän förvaltningsdomstol enligt reglerna i förvaltningslagen lagts till. Av hänvisningarna till andra och tredje styckena i 10 och 10 b § framgår att det endast är kommunens beslut om bidragets storlek och om tilläggsbelopp som får överklagas med stöd av den här bestämmelsen. Uppräknningen avser att vara uttömmande såvitt avser beslut som fattats enligt kapitlet. När det gäller förskoleklass, som anordnas av en annan enskild huvudman än en fristående skola, saknas det, till skillnad från vad som gäller en förskoleklass som anordnas av en fristående skola, möjlighet att hos allmän förvaltningsdomstol enligt reglerna i förvaltningslagen överklaga kommunens beslut om att avslå en ansökan om bidrag. Ändringarna i övrigt är redaktionella.

9 kap.

6 §

Paragrafen reglerar bidrag till fristående grundskolor. I *tredje stycket* har den tidigare bidragsprincipen tagits bort. I *tredje-femte styckena*, som är nya, har i stället regleringen av vilka kostnader som bidraget ska täcka och likabehandlingsprincipen förts in. Dessa bestämmelser överensstämmer i stort med motsvarande regler för förskolan (2 a kap. 17 §) och förskoleklassen (2 b kap. 10 och 10 b §§). Förändringarna har närmare beskrivits i avsnitt 6.1 och 6.3–4.

I *sjätte stycket* (tidigare fjärde stycket) har ändringar till följd av paragrafens nya utformning gjorts beträffande hänvisningen till andra stycken i paragrafen.

6 a §

Paragrafen innehåller bestämmelser om bidrag till fristående obligatoriska särskolor. I *tredje stycket* har den tidigare bidragsprincipen tagits bort. I stället har de nu föreslagna bidragsreglerna och likabehandlingsprincipen arbetats in i de nya *fjärde–sjätte* styckena, se avsnitt 6.3–4 samt 6.1.

8 §

I *sjätte stycket* har det lagts till att Statens skolinspektions förklaring om rätt till bidrag i vissa fall ska innehålla uppgift om ett programs inriktning. När det gäller det estetiska programmet ska det framgå om utbildningen i bidragshänseende ska hänföras till den nationella inriktningen musik. För fordonsprogrammet ska det framgå om utbildningen i bidragshänseende ska hänföras till den nationella inriktningen transport och logistik. Förändringen har behandlats i avsnitten 7.4 och 7.5.1.

8 a §

Paragrafen reglerar bidrag till fristående gymnasieskolor och anger att alla typer av program i gymnasieskolan, utom individuella program, omfattas av de nya bidragsreglerna. När det gäller individuella program, grundar sig rätten till bidrag för dessa även i fortsättningen på nuvarande bestämmelser.

I *andra stycket*, som är nytt, finns regler om vilka kostnader bidraget ska vara ersättning för. Av *tredje stycket*, som också är nytt, framgår att kommunen under vissa förutsättningar ska betala ett tilläggsbelopp för elev som har ett omfattande behov av särskilt stöd eller ska erbjudas modersmålsundervisning. Stycket överensstämmer med vad som gäller för övriga skolformer och har behandlats närmare i avsnitt 6.3, 6.4 och 6.4.1.

I *femte stycket* (tidigare *andra stycket*) har till att börja med den förändringen gjorts att jämförelsen med kommunens resursfördelning inte endast ska ske ifråga om gymnasieutbildningar som kommunen själv anordnar. Föresättningsvis ska även utbildningar som ingår i kommunens utbildningsutbud på grund av t.ex. samverkansavtal med en annan kommun eller genom att två eller flera kommuner har en gemensam nämnd för gymnasieskolan, också beaktas när bidraget bestäms. Det är därför alla utbildningar som kommunen *erbjuder* sina egna elever och som ingår i kommunens resursfördelning till den egna verksamheten – budgeten – som ska beaktas när bidraget bestäms. I samma stycke har vidare kravet på hänsyn till den fristående skolans åtagande och elevens behov tagits bort. Skälen för det har redovisats i avsnitt 6.1. Av *sjätte stycket* framgår att för utbildningar som kommunen inte själv erbjuder, ska den s.k. riksprislistan tillämpas. Av det *sjunde stycket* framgår att bidrag för individuella program även i fortsättningen ska bestämmas genom överenskommelse mellan kommunen och skolan, se avsnitt 8.

I övrigt har enbart gjorts ändringar som är föranledda av att paragrafens styckeindelning har ändrats och av språkliga skäl.

8 c §

Bestämmelsen reglerar bidrag för elever i fristående gymnasiesärskola. *Första–tredje styckena*, som är nya, innehåller motsvarande regler om

vilka kostnader som bidraget ska utgöra ersättning för, som gäller för övriga skolformer. I fråga om tillämpningen av första–tredje styckena hänvisas till avsnitt 6.

Därmed har den tidigare regeln om att bidraget ska bestämmas efter överenskommelse mellan den fristående skolan och kommunen slopats. Det betyder att det inte längre är regeringens uppgift att bestämma bidragets storlek, när någon överenskommelse inte har kunnat träffas mellan kommunen och den fristående skolan. I stället följer det av det nya *fyärde stycket* att riksprislistan i vissa fall ska gälla även för gymnasiesärskolan.

Regeringens överväganden finns i avsnitt 9.

17 §

I paragrafen har lagts till ett nytt *tredje stycke* som anger att kommunens beslut om bidragets storlek till fristående grund-, sär-, gymnasie- och gymnasiesärskolor får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Kommunens beslut att avslå en begäran om tilläggsbelopp kan också bli föremål för prövning med stöd av denna möjlighet till överklagande. Uppräkningen avser att vara uttömmande såvitt avser beslut som fattas enligt kapitlet.

15 kap.

11 §

I *första stycket*, som är nytt, lämnas ett bemyndigande för regeringen att meddela ytterligare föreskrifter om bestämmande av det bidrag som kommunerna är skyldiga att bidra med till fristående skolor samt enskilt bedrivna fritidshem, förskoleklasser, förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg. Som kommenterats i avsnitt 6.3-4 ska regeringen i förordning ange vilka kostnader som bidrag ska ges för inom ramen för de i lag angivna beståndsdelarna i fråga om såväl grund- som tilläggsbelopp.

I *tredje stycket*, som är nytt, lämnas ett bemyndigande för regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, att meddela föreskrifter dels om skyldighet för kommuner att lämna sådana uppgifter som behövs för att bidragsbelopp enligt riksprislistan ska kunna fastställas för utbildningar i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan, dels om hur kommunens bidrag till en fristående skola eller annan enskild verksamhet har beräknats. Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 12.

I paragrafens *fyärde stycke* har ett tillägg gjorts som ger regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, rätt att utfärda föreskrifter om skyldighet för huvudmannen för en fristående skola att lämna uppgifter om och när verksamheten enligt en beviljad rätt till bidrag ska inledas. Frågan har närmare behandlats i avsnitt 11.

Ikraftträdande

De nya bestämmelserna i skollagen (1985:1100) ska träda i kraft den 1 juli 2009, samtidigt som förslagen i propositionen Barnomsorgspong och allmän förskola även för treåringar (prop. 2008/09:115) träder i kraft, se avsnitt 5.1 Det är dock lämpligt att bestämmelser om beräkning av offentliga bidrag till fristående skolor samt enskilt bedrivna förskolor, fritidshem och förskoleklasser följer kalenderåret. Bestämmelserna ska därför tillämpas första gången inför kalenderåret 2010. Beträffande det

estetiska programmet och fordonsprogrammet har det i 9 kap. 8 § skollagen lagts till en föreskrift, att Statens skolinspektions beslut om rätt till bidrag ska innehålla uppgift om ett programs inriktning. För fristående gymnasieskolor som redan har fått förklaring om rätt till bidrag för en utbildning som i bidragshänseende har hänförts till det estetiska programmet eller fordonsprogrammet, ska Statens skolinspektion därför, utan ansökan från huvudmannen, pröva om utbildningarna ska hänföras till någon av inriktningarna musik eller transport och logistik.

17.2 Förslaget till lag om ändring av lagen (2009:000) om ändring i skollagen

I regeringens proposition Barnomsorgsavgift och allmän förskola även för treåringar (prop. 2008/09:115) har föreslagits ändringar avseende 2 a kap. 17 a och 19 §§ skollagen som innebär bl.a. nya regler för kommunernas skyldighet att ge bidrag till enskild förskoleverksamhet och enskild skolbarnsomsorg. I *denna* lagrådsremiss föreslås ändringar i samma regler om *beräkning* av kommunernas bidrag som avses träda ikraft samma dag som ändringarna föreslagna i propositionen.

2 a kap.

17 a §

Bestämmelsen reglerar grunderna för bidrag till enskild förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg. I *andra stycket*, som är nytt, anges vilka sex kostnadslag som bidragets grundbelopp ska avse. Dessa har närmare redovisats i avsnitt 6.3. Jämfört med de fristående skolorna skiljer sig förskolan och fritidshemmen på det sättet att det inte förekommer någon självständig elevvård och hälsovård. Sådana åtgärder ryms i stället inom förskolans och fritidshemmets uppgift att ge omsorg.

I förskolan används inte begreppet undervisning. Där talar man det i stället om pedagogisk verksamhet och omsorg. Denna skillnad har behandlats i avsnitt 6.3.1.

Av *tredje stycket*, som också är nytt, framgår att kommunen, utöver grundbeloppet, ska betala ett tilläggsbelopp för barn som har ett omfattande behov av särskilt stöd.

I *fjärde stycket* kommer också den s.k. likabehandlingsprincipen till uttryck. Enligt den för förskolan och fritidshemmet nya likabehandlingsprincipen ska bidraget till enskilda förskolor och fritidshem i fortsättningen bestämmas efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelningen av resurser till den egna förskole- och fritidshemsverksamheten.

Liksom i dag är kommunen dock inte skyldig att lämna bidrag för det särskilda stödet, om betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen. Kriterierna för att särskild ersättning ska utgå för barn som har ett omfattande behov av särskilt stöd har redovisats i avsnitt 6.4.

17 b

Paragrafen innehåller endast redaktionella ändringar till följd av ändringarna i 17 a §.

19 §

I *paragrafen* har möjligheten till överklagande av kommunens beslut om bidragets storlek samt om tilläggsbelopp hos allmän förvaltningsdomstol enligt reglerna i förvaltningslagen lagts till. Ändringarna behandlas i avsnitt 13.

Bilaga 1

Sammanfattning av betänkandet Bidrag på lika villkor (SOU 2008:8)

Uppdraget

Utredningens uppdrag i den del som redovisas i betänkandet är att lämna förslag på en författningsreglering av hur storleken på kommunernas bidrag till enskilda förskolor, fritidshem och förskoleklasser samt fristående skolor ska beräknas på ett öppet och förutsägbart sätt. Förslaget ska leda till att det blir möjligt för en förvaltningsdomstol att, efter överklagande genom s.k. förvaltningsbesvär, pröva nivån på kommunens bidrag till verksamheten.

Förslagen

Möjligheten att överklaga kommunens beslut om bidrag

I enlighet med riksdagens tidigare beslut ska kommunens beslut om bidrag till enskilda förskolor, fritidshem och förskoleklasser samt fristående skolor kunna överklagas genom förvaltningsbesvär. På så vis får de fristående skolorna och enskilda huvudmännen möjlighet att få en omprövning av bidragsbesluten. Reglerna om detta tas in i skollagen i respektive kapitel för de olika verksamhetsformerna.

Reglerna för hur bidraget ska bestämmas ska vara tydliga, enkla, förutsägbara och öppna. Det leder till att det i alla de aktuella verksamheterna krävs tydliga kriterier för vad bidragen ska innefatta. De fristående skolorna m.fl. ges bättre förutsättningar att kunna avgöra om kommunens bidragsbeslut är riktigt. Det kan underlätta kontakterna mellan skolan och kommunen. Det bidrar också till att överklaganden som beror på en otydlig beslutsprocess kan undvikas.

Grunderna för kommunens bidragsbeslut

I dag gäller olika principer för beräkningen av bidrag till fristående skolor och enskilda förskolor, fritidshem och förskoleklasser. Även inom vissa skolformer, t.ex. gymnasieskolan, gäller olika regler.

Bidrag till all enskild pedagogisk verksamhet för barn och ungdomar som avser förskola, fritidshem, förskoleklass, grundskola, obligatorisk sarskola, gymnasieskola och gymnasiesarskola ska bestämmas enligt den s.k. likabehandlingsprincipen. Den innebär att kommunens bidrag till den fristående skolan eller motsvarande ska beräknas på samma grunder som kommunen tillämpar när resurser fördelas till motsvarande kommunala verksamhet. Hittills har gällt att bidraget inte bara ska bestämmas med utgångspunkt i den kommunala resursfördelningen utan att kommunen också är skyldig att särskilt beakta "skolans åtagande" och "elevens behov". Med en generell tillämpning av likabehandlingsprincipen och

den närmare utformningen av bidragskriterierna ska de två kriterierna inte ska gälla i fortsättningen. Då reglerna ska vara gemensamma för alla skolformer ska det inte vara möjligt för kommunen och en fristående skola att träffa särskilda överenskommelser om bidragets storlek.

Möjligheten till överklagande och tillämpningen av likabehandlingsprincipen kompletteras med regler om vilka kostnader som ska ingå i bidraget.

Grunderna för beräkning av bidrag

Kommunens beslutsfattande ska präglas av öppenhet och tydlighet. Grunderna för beräkning av bidrag ska bidra till klarare och enklare principer för vilka kostnader som bidraget ska ge ersättning för.

Det är kommunens budget för det kommande kalenderåret som ska användas som underlag för besluten om bidrag. Om kommunen tillskjuter ytterligare resurser till den egna verksamheten under löpande budgetår ska motsvarande resurser tilldelas de fristående skolorna m.fl.

För verksamhet som sker under vårterminen ska bidrag utgå för perioden januari till och med juni. För verksamhet under höstterminen ska bidraget betalas för perioden juli–december. Kommunen ska besluta om bidrag omgående.

En fristående skola som har beviljats rätt till bidrag av Skolverket, eller efter överklagande av Skolverkets avslagsbeslut, ska till Skolverket anmäla om och när den verksamhet som beslutet om bidrag avser ska starta. Någon motsvarande anmälningsskyldighet ska inte finnas för enskilda förskolor, fritidshem eller förskoleklasser.

Riksprislistan

Det generella tillämpningen av likabehandlingsprincipen ger anledning till att utöka den s.k. riksprislistan till att också omfatta gymnasieskolans individuella program. I den ska också ingå belopp för två nationellt fastställda inriktningar, se nedan. Riksprislistan ska även innehålla bidragsbelopp för gymnasiesärskolan.

Tidigare har gällt att riksprislistan ska tillämpas för utbildning på ett nationellt program som inte anordnas av elevens hemkommun. Bidraget till fristående skolor ska bestämmas på grundval av kommunens budget för gymnasieutbildning för kommunens elever. Även utbildningar som kommunen inte anordnar själv men väl erbjuder sina elever ska användas som underlag för jämförelse när bidrag till en fristående gymnasieskola bestäms.

För att riksprislistan ska få största möjliga underlag ska alla kommuner vara skyldiga att lämna uppgifter om de budgeterade kostnaderna för de gymnasieutbildningar som de erbjuder sina elever. Skolverket ska bemyndigas att lämna närmare föreskrifter om uppgiftslämnandet.

Särskilt kostsamma inriktningar och utökade program i gymnasieskolan

Skolverket ska i riksprislistan ges i uppdrag att årligen fastställa särskilda belopp för de nationella inriktningarna musik inom det estetiska programmet samt transport och logistik inom fordonsprogrammet.

Skollagens utformning bedöms begränsa rätten till bidrag för en fristående gymnasieskola till 2 500 poäng. En fristående skola har således inte rätt till bidrag för överskjutande kurser, men en kommun är inte förhindrad att lämna högre bidrag om kommunen anser att det är lämpligt. Oavsett om ytterligare bidrag betalas eller inte kan en fristående skola erbjuda sina elever utbildningar som överstiger 2 500 poäng.

Särskilt om gymnasieskolans individuella program och gymnasiesärskolan

Eftersom likabehandlingsprincipen ska gälla för alla verksamheter införs den också för gymnasieskolans individuella program och för gymnasiesärskolan.

Bidragens beståndsdelar

Det bidrag som kommunen ska bestämma ska bestå av ett grundbelopp och ett tilläggsbelopp. Grundbeloppet ska avse ersättning för kostnader som normalt ingår i all undervisningsverksamhet. För att få tilläggsbelopp krävs vissa omständigheter som är hänförliga till en enskild elevs behov.

I grundbeloppet ska ingå ersättning för:

- undervisning (pedagogiska verksamhet och omsorg i förskolan),
- utrustning och läromedel,
- elevvård (gäller inte förskolan),
- måltider,
- administration,
- mervärdesskatt och
- lokalkostnader.

Tilläggsbeloppet ger möjlighet till bidrag för enskilda barn och elever som har ett omfattande behov av särskilt stöd eller som ska erbjudas modersmålsundervisning.

Redovisning och beslutsunderlag

Möjligheten till förvaltningsbesvär och grunderna för bidragsbesluten och de kostnadsslag som bidragen ska utgöra ersättning för ställer nya krav på hur kommunerna redovisar kostnaderna för sin skollagsreglerade verksamhet.

Redovisningen ska avse de budgeterade kostnaderna för kommande kalenderår istället för utfallet från föregående år. Närmare föreskrifter

måste utarbetas om hur redovisningsskyldigheten ska utformas för att tillgodose de krav som den kommande utformningen av bidragsreglerna ställer. Kommunerna ska vara skyldiga att lämna uppgifter till Skolverket om de budgeterade kostnaderna för de utbildningar i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan som kommunen erbjuder. Dessa ska användas som underlag för riksprislistan.

Konsekvenser

De i betänkandet föreslagna reglerna innebär ett tydliggörande av hur bidragen till fristående skolor ska beräknas, vilka kostnader som bidraget ska täcka samt hur dessa ska beräknas. Syftet är att reglerna ska leda till en enklare beslutsprocess för att bestämma bidrag. Det kan i sin tur ge vissa resursbesparingar för både kommuner och fristående skolor, när de olika aktörerna har fått närmare kännedom om reglerna.

Förslagen innebär inga nya skyldigheter för kommunerna att betala bidrag till fristående skolor utan endast ett förtydligande av vad som redan gäller i syfte att skapa en ökad tydlighet. Förslagen grundar sig på samma princip som tidigare gällt för de flesta skolformerna; nämligen att bidrag ska bestämmas på samma grunder som kommunen fördelar resurser till sin egen verksamhet.

Förslagen om ersättning för elever med individuella program och i fristående gymnasiesärskolor innebär minskade krav på förhandlingar mellan elevernas hemkommuner och fristående skolor.

Det är svårbedömt om förslaget att rapporteringen till riksprislistan ska vara obligatorisk för kommunerna kommer att leda till ökade kostnader för kommunen. I huvudsak är det endast fråga om att kommunen ska lämna uppgifter som den redan förfogar över. Behovet av särskilda bearbetningar torde därför vara litet och de tillkommande kostnaderna små. Mot bakgrund av den kommunala finansieringsprincipen bör frågan dock övervägas i det vidare arbetet.

Några nya krav ställs egentligen inte på de fristående skolorna. Det som tillkommer är att de fristående skolorna och de övriga enskilda verksamheterna måste redovisa sina lokalkostnader för kommunen för att bidraget för dessa ska kunna fastställas. Det kravet torde dock inte medföra någon större belastning för skolorna.

Den nya möjligheten till förvaltningsbesvär kan komma att leda till en ökning i antalet överklaganden, särskilt inledningsvis, och därmed i viss mån ökade kostnader för domstolarna. Ökningen bedöms emellertid inte blir så stor att den får någon nämnvärd påverkan på domstolarnas arbete och kostnader.

Bilaga 2

Författningsförslaget i betänkandet Bidrag på lika villkor (SOU 2008:8)

Förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1100)

Härigenom föreskrivs i fråga om skollagen (1985:1100) att 2 a kap. 17 och 19 §§, 2 b kap. 10, 10 b och 12 §§, 9 kap. 6, 6 a, 8, 8 a, 8 c och 17 §§ samt 15 kap. 11 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 a kap. Förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg

17 §

Kommunen *skall* lämna bidrag till sådan enskild förskoleverksamhet och enskild skolbarnsomsorg som

1. fått tillstånd enligt 14 §, och
2. är öppen för alla barn som har rätt till motsvarande offentliga verksamhet enligt 6–6 b, 8 a och 9 §§, med undantag dels för sådana barn som det skulle medföra betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter att ta emot för den enskilda verksamheten, dels för fall där kommunen medger undantag med anledning av verksamhetens särskilda karaktär.

Kommunen är inte skyldig att lämna bidrag om verksamheten innebär påtagliga negativa följder för motsvarande verksamhet i kommunen eller om den enskilda verksamheten tar ut avgifter som är oskäligt höga.

Bidraget *skall lämnas med ett belopp per barn som inte oskäligt avviker från kommunens kostnad per barn i motsvarande verksamhet. Om ett barn har ett omfattande behov av särskilt stöd, är kommunen inte skyldig att lämna bidrag för det särskilda stödet, om betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår*

Kommunen *ska* lämna bidrag till sådan enskild förskoleverksamhet och enskild skolbarnsomsorg som

1. fått tillstånd enligt 14 §, och
2. är öppen för alla barn som har rätt till motsvarande offentliga verksamhet enligt 6–6 b, 8 a och 9 §§, med undantag dels för sådana barn som det skulle medföra betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter att ta emot för den enskilda verksamheten, dels för fall där kommunen medger undantag med anledning av verksamhetens särskilda karaktär.

Kommunen är inte skyldig att lämna bidrag om verksamheten innebär påtagliga negativa följder för motsvarande verksamhet i kommunen eller om den enskilda verksamheten tar ut avgifter som är oskäligt höga. Bidraget *ska avse ersättning för*

1. pedagogisk verksamhet och omsorg,
2. läromedel och utrustning,
3. måltider,
4. administration och
5. mervärdesskatt.

Bidrag ska också utgå för skäliga lokalkostnader. Därutöver ska bidrag utgå för barn som har ett

för kommunen.

omfattande behov av särskilt stöd. Kommunen är dock inte skyldig att lämna bidrag för det särskilda stödet, om betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.

Bidraget ska bestämmas efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till den egna förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen.

Kommunen kan lämna bidrag till annan enskild förskoleverksamhet och enskild skolbarnsomsorg än som omfattas av första stycket, om verksamheten uppfyller de krav som anges i 3 § och avgifterna inte är oskäligt höga. Sådant bidrag bör lämnas med ett belopp per barn som inte oskäligt avviker från kommunens kostnad per barn i motsvarande verksamhet.

Kommunen kan lämna bidrag till annan enskild förskoleverksamhet och enskild skolbarnsomsorg än som omfattas av första stycket, om verksamheten uppfyller de krav som anges i 3 § och avgifterna inte är oskäligt höga. Sådant bidrag ska bestämmas på det sätt som anges i tredje och fjärde styckena.

19 §

Kommunens beslut i ärenden om tillstånd enligt 13 § och om föreläggande eller återkallande av tillstånd enligt 16 § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Kommunens beslut i ärenden om
- tillstånd enligt 13 §,
- föreläggande eller återkallande av tillstånd enligt 16 § eller
- bidragets storlek enligt 17 § tredje och fjärde styckena samt
- bidragets storlek enligt 17 § femte stycket
får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Kommunens beslut om föreläggande eller återkallande av tillstånd enligt 16 § och domstols motsvarande beslut gäller omedelbart.

Kommunens beslut om föreläggande eller återkallande av tillstånd enligt 16 § och domstols motsvarande beslut gäller omedelbart.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

2 b kap. Förskoleklassen

Bidrag

10§

Kommunen kan lämna bidrag till utbildning som avses i 6 § och som inte bedrivs av en godkänd fristående skola, om avgifterna inte är oskäligt höga.

Kommunen kan lämna bidrag till utbildning som avses i 6 § och som inte bedrivs av en godkänd fristående skola, om avgifterna inte är oskäligt höga.

Bidraget bör lämnas med ett belopp per barn som inte oskäligt avviker från kommunens kostnad per barn i motsvarande utbildning.

Bidraget ska avse ersättning för

- 1. undervisning,*
- 2. läromedel och utrustning,*
- 3. elevvård,*
- 4. måltider,*
- 5. administration och*
- 6. mervärdesskatt.*

Bidrag ska också utgå för skäliga lokalkostnader. Därutöver ska bidrag utgå för barn som har ett omfattande behov av särskilt stöd. Kommunen är dock inte skyldig att lämna bidrag för det särskilda stödet, om betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.

Bidraget ska bestämmas efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till den egna förskoleklassen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur kommunens bidrag *skall* bestämmas i stället för det som anges i första stycket, om statsbidrag lämnas till kommunen för ett barn som har tagits emot i sådan utbildning som avses i första stycket.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur kommunens bidrag *ska* bestämmas i stället för det som anges i första stycket, om statsbidrag lämnas till kommunen för ett barn som har tagits emot i sådan utbildning som avses i första stycket.

10 b §

Hemkommunen *skall* till en fristående skola som motsvarar grundskolan eller särskolan lämna bidrag för varje elev som deltar i utbildningen. *Bidraget skall bestämmas med hänsyn till skolans åtagande och elevens behov efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till den egna förskoleklassen.*

Hemkommunen *ska* till en fristående skola som motsvarar grundskolan eller särskolan lämna bidrag för varje elev som deltar i utbildningen.

Bidraget ska avse ersättning för

- 1. undervisning,*
- 2. läromedel och utrustning,*
- 3. elevvård,*
- 4. måltider,*
- 5. administration och*

6. mervärdesskatt.

Bidrag ska också utgå för skäliga lokalkostnader. Därutöver ska bidrag utgå för elever som har ett omfattande behov av särskilt stöd.

Bidraget ska bestämmas efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till den egna förskoleklassen.

Kommunen är dock inte skyldig att lämna bidrag för den del av verksamheten som överstiger 15 timmar i veckan eller 525 timmar om året eller för elev som tas emot före höstterminen det år eleven fyller sex år. Har en elev ett omfattande behov av särskilt stöd, är kommunen inte skyldig att lämna bidrag för det särskilda stödet, om betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur kommunens bidrag *skall* bestämmas i stället för det som anges i första stycket, om statsbidrag lämnas till kommunen för en elev som har tagits emot i en fristående skola.

Kommunen är dock inte skyldig att lämna bidrag för den del av verksamheten som överstiger 15 timmar i veckan eller 525 timmar om året eller för elev som tas emot före höstterminen det år eleven fyller sex år. Har en elev ett omfattande behov av särskilt stöd, är kommunen inte skyldig att lämna bidrag för det särskilda stödet, om betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur kommunens bidrag *ska* bestämmas i stället för det som anges i första stycket, om statsbidrag lämnas till kommunen för en elev som har tagits emot i en fristående skola.

12 §

Kommunens beslut i ärenden om godkännande enligt 6 § första stycket och om återkallande av godkännande enligt 9 § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Statens skolverks beslut i ärenden om godkännande enligt 6 § andra stycket, om återkallande av godkännande enligt 9 § eller i ärenden om rätt till bidrag enligt 10 a § eller återkallande av sådan rätt enligt 10 e § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Kommunens beslut i ärenden om - godkännande enligt 6 §

första stycket,

- återkallande av godkännande enligt 9 § eller

- bidragets storlek enligt 10 § andra och tredje styckena eller 10 b § andra och tredje styckena får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Statens skolverks beslut i ärenden om

- godkännande enligt 6 § andra stycket,

- återkallande av godkännande enligt 9 §,

- rätt till bidrag enligt 10 a § eller

- återkallande av sådan rätt en-

ligt 10 e §

får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Kommunens respektive Skolverkets beslut om återkallande av godkännande enligt 9 § och domstols motsvarande beslut gäller omedelbart.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten

Kommunens respektive Skolverkets beslut om återkallande av godkännande enligt 9 § och domstols motsvarande beslut gäller omedelbart.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

9 kap. Fristående skolor

Tilldelning av bidrag m.m.

6 §

En godkänd fristående skola som motsvarar grundskolan *skall* av Statens skolverk förklaras berättigad till sådant bidrag som avses i tredje stycket. Förklaring *skall* dock inte lämnas, om skolans verksamhet skulle innebära påtagliga negativa följder för skolväsendet i den kommun där skolan är belägen eller skolan tar ut avgifter i strid med 7 §.

För att en nystartad skola *skall* ha rätt till bidrag gäller att skolan har ansökt om att bli godkänd före den 1 april kalenderåret innan skolan startar. Motsvarande gäller, om en skola har godkänts för utbildning för vissa årskurser och ansöker om att bli godkänd för ytterligare årskurser.

För varje elev som genomgår utbildning motsvarande den som ges i grundskolan lämnas bidrag av hemkommunen. Bidraget *skall bestämmas med hänsyn till skolans åtagande och elevens behov efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till de egna grundskolorna.*

En godkänd fristående skola som motsvarar grundskolan *ska* av Statens skolverk förklaras berättigad till sådant bidrag som avses i tredje stycket. Förklaring *ska* dock inte lämnas, om skolans verksamhet skulle innebära påtagliga negativa följder för skolväsendet i den kommun där skolan är belägen eller skolan tar ut avgifter i strid med 7 §.

För att en nystartad skola *ska* ha rätt till bidrag gäller att skolan har ansökt om att bli godkänd före den 1 april kalenderåret innan skolan startar. Motsvarande gäller, om en skola har godkänts för utbildning för vissa årskurser och ansöker om att bli godkänd för ytterligare årskurser.

För varje elev som genomgår utbildning motsvarande den som ges i grundskolan lämnas bidrag av hemkommunen.

Bidraget ska avse ersättning för

- 1. undervisning,*
- 2. läromedel och utrustning,*
- 3. elevvård,*
- 4. måltider,*
- 5. administration och*
- 6. mervärdesskatt.*

Bidrag ska också utgå för skä-

liga lokalkostnader. Därutöver ska bidrag utgå för elever som har ett omfattande behov av särskilt stöd eller ska erbjudas modersmålsundervisning. Bidraget ska bestämmas efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till de egna grundskolorna.

Om en elev har ett omfattande behov av särskilt stöd, är kommunen inte skyldig att lämna bidrag för det särskilda stödet, om betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.

Det som sägs i *första-tredje* styckena gäller inte de fristående skolor för vilka regeringen har beslutat om statsbidrag genom särskilda föreskrifter eller andra särskilda beslut och inte heller skolor, för vilka huvudmannen skriftligen har avstått från medelstildelning. Kommunens skyldighet enligt tredje stycket gäller inte, om statsbidrag lämnas för en utlandssvensk elevs utbildning. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur kommunens bidrag *skall* bestämmas i stället för det som anges i *tredje stycket*, om statsbidrag lämnas till kommunen för en elev som har tagits emot i en fristående skola.

Om en elev har ett omfattande behov av särskilt stöd, är kommunen inte skyldig att lämna bidrag för det särskilda stödet, om betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.

Det som sägs i *första-femte* styckena gäller inte de fristående skolor för vilka regeringen har beslutat om statsbidrag genom särskilda föreskrifter eller andra särskilda beslut och inte heller skolor, för vilka huvudmannen skriftligen har avstått från medelstildelning. Kommunens skyldighet enligt tredje stycket gäller inte, om statsbidrag lämnas för en utlandssvensk elevs utbildning. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur kommunens bidrag *ska* bestämmas i stället för det som anges i *fjärde-femte stycket*, om statsbidrag lämnas till kommunen för en elev som har tagits emot i en fristående skola.

6 a §

En godkänd fristående skola som motsvarar särskolan *skall* av Statens skolverk förklaras berättigad till sådant bidrag som avses i tredje stycket. Förklaring *skall* dock inte lämnas, om skolans verksamhet skulle innebära påtagliga negativa följder för skolväsendet i den kommun där skolan är belägen eller skolan tar ut avgifter i strid med 7 §.

För att en nystartad skola *skall*

En godkänd fristående skola som motsvarar *den obligatoriska* särskolan *ska* av Statens skolverk förklaras berättigad till sådant bidrag som avses i tredje stycket. Förklaring *ska* dock inte lämnas, om skolans verksamhet skulle innebära påtagliga negativa följder för skolväsendet i den kommun där skolan är belägen eller skolan tar ut avgifter i strid med 7 §.

För att en nystartad skola *ska* ha

ha rätt till bidrag gäller att skolan har ansökt om att bli godkänd före den 1 april kalenderåret innan skolan startar. Motsvarande gäller, om en skola har godkänts för utbildning för vissa årskurser och ansöker om att bli godkänd för ytterligare årskurser.

För varje elev som genomgår utbildning motsvarande den som ges i särskolan lämnas bidrag av hemkommunen. *Bidraget skall bestämmas med hänsyn till skolans åtagande och elevens behov efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till de egna särskolorna.*

rätt till bidrag gäller att skolan har ansökt om att bli godkänd före den 1 april kalenderåret innan skolan startar. Motsvarande gäller, om en skola har godkänts för utbildning för vissa årskurser och ansöker om att bli godkänd för ytterligare årskurser.

För varje elev som genomgår utbildning motsvarande den som ges i *den obligatoriska* särskolan lämnas bidrag av hemkommunen.

Bidraget ska avse ersättning för

- 1. undervisning,*
- 2. läromedel och utrustning,*
- 3. elevvård,*
- 4. måltider,*
- 5. administration och*
- 6. mervärdesskatt.*

Bidrag ska också utgå för skäligena lokalkostnader. Därutöver ska bidrag utgå för elever som har ett omfattande behov av särskilt stöd eller ska erbjudas modersmålsundervisning.

Bidraget ska bestämmas efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till den egna obligatoriska särskolan.

Om en elev har ett omfattande behov av särskilt stöd, är kommunen inte skyldig att lämna bidrag för det särskilda stödet, om betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.

Det som sägs i första–tredje styckena gäller inte de fristående skolor för vilka huvudmannen skriftligen har avstått från medelstildelning. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur kommunens bidrag *skall* bestämmas i stället för

Om en elev har ett omfattande behov av särskilt stöd, är kommunen inte skyldig att lämna bidrag för det särskilda stödet, om betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.

Det som sägs i första–tredje styckena gäller inte de fristående skolor för vilka huvudmannen skriftligen har avstått från medelstildelning. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur kommunens bidrag *ska* bestämmas i stället för

det som anges i tredje stycket, om statsbidrag lämnas till kommunen för en elev som har tagits emot i en fristående skola.

det som anges i tredje stycket, om statsbidrag lämnas till kommunen för en elev som har tagits emot i en fristående skola.

8 §

Om en fristående skola lämnar utbildning som ger kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som gymnasieskolan *skall* förmedla på nationella eller specialutformade program, *skall* Statens skolverk förklara skolan berättigad till bidrag som avses i 8 a § i fråga om utbildningen. Förklaring får dock lämnas endast om

1. skolan även i övrigt svarar mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildning inom det offentliga skolväsendet,

2. huvudmannen för skolan har förutsättningar att bedriva verksamheten i enlighet med ovan angivna villkor,

3. skolan står öppen för alla ungdomar som har rätt till motsvarande utbildning i gymnasieskolan enligt denna lag, med undantag för sådana ungdomar vilkas mottagande skulle medföra att betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för skolan,

4. skolan för undervisningen använder lärare som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak *skall* bedriva, dock med undantag för fall då personer med sådan utbildning inte finns att tillgå eller det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna, och

5. skolan uppfyller de ytterligare villkor som regeringen föreskriver i fråga om utbildningen vid fristående skolor och om antagningen till och ledningen av sådana skolor.

Om en fristående skola lämnar utbildning som ger kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som gymnasieskolan *ska* förmedla på nationella eller specialutformade program, *ska* Statens skolverk förklara skolan berättigad till bidrag som avses i 8 a § i fråga om utbildningen. Förklaring får dock lämnas endast om

1. skolan även i övrigt svarar mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildning inom det offentliga skolväsendet,

2. huvudmannen för skolan har förutsättningar att bedriva verksamheten i enlighet med ovan angivna villkor,

3. skolan står öppen för alla ungdomar som har rätt till motsvarande utbildning i gymnasieskolan enligt denna lag, med undantag för sådana ungdomar vilkas mottagande skulle medföra att betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för skolan,

4. skolan för undervisningen använder lärare som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak *ska* bedriva, dock med undantag för fall då personer med sådan utbildning inte finns att tillgå eller det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna, och

5. skolan uppfyller de ytterligare villkor som regeringen föreskriver i fråga om utbildningen vid fristående skolor och om antagningen till och ledningen av sådana skolor.

En fristående skola som avses i denna paragraf får även anordna individuellt program. *Skyldighet att ta emot en elev på ett individuellt program finns endast om skolan och elevens hemkommun kommer överens om det bidrag som kommunen skall betala till skolan för eleven.* Utbildningen skall bedrivas i en omfattning som motsvarar heltidsstudier. Utbildningens omfattning får dock minskas om en elev begär det och styrelsen för utbildningen finner det förenligt med syftet för utbildningen.

En förklaring enligt första stycket skall inte lämnas i fråga om utbildning som skulle innebära påtagliga negativa följder för skolväsendet i den kommun där skolan är belägen eller i närliggande kommuner.

En fristående skola som avses i denna paragraf får inom ramen för vad som sägs i första stycket 1 ha en konfessionell inriktning.

En förklaring om rätt till bidrag skall innehålla uppgift om till vilket nationellt program i gymnasieskolan som utbildningen i bidragshänseende skall hänföras.

En fristående skola som avses i denna paragraf får även anordna individuellt program. Utbildningen ska bedrivas i en omfattning som motsvarar heltidsstudier. Utbildningens omfattning får dock minskas om en elev begär det och styrelsen för utbildningen finner det förenligt med syftet för utbildningen.

En förklaring enligt första stycket ska inte lämnas i fråga om utbildning som skulle innebära påtagliga negativa följder för skolväsendet i den kommun där skolan är belägen eller i närliggande kommuner.

En fristående skola som avses i denna paragraf får inom ramen för vad som sägs i första stycket 1 ha en konfessionell inriktning.

En förklaring om rätt till bidrag skall innehålla uppgift om till vilket nationellt program i gymnasieskolan som utbildningen i bidragshänseende ska hänföras.

8 a §

För varje elev som genomgår sådan utbildning som avses i 8 § lämnas bidrag av hemkommunen. Kommunens skyldighet gäller endast utbildning för sådana elever som hemkommunen var skyldig att erbjuda gymnasieutbildning vid den tidpunkt då utbildningen började.

För varje elev som genomgår sådan utbildning som avses i 8 § lämnas bidrag av hemkommunen. Kommunens skyldighet gäller endast utbildning för sådana elever som hemkommunen var skyldig att erbjuda gymnasieutbildning vid den tidpunkt då utbildningen började.

Bidraget ska avse ersättning för

- 1. undervisning,*
- 2. läromedel och utrustning,*
- 3. elevvård,*
- 4. måltider,*
- 5. administration och*
- 6. mervärdesskatt.*

Bidrag ska också utgå för skäligen

lokalkostnader. Därutöver ska bidrag utgå för elever som har ett omfattande behov av särskilt stöd eller ska erbjudas modersmålsundervisning.

Om utbildningen i bidragshänseende har hänförts till ett sådant nationellt program som elevens hemkommun *anordnar, skall* bidraget bestämmas efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till det programmet *i de egna gymnasieskolorna. När bidraget bestäms skall hänsyn tas till den fristående skolans åtagande och elevens behov.*

Om en elev har ett omfattande behov av särskilt stöd, är kommunen inte skyldig att lämna bidrag för det särskilda stödet, om betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.

I andra fall än som avses i *andra* stycket, *skall* elevens hemkommun betala det belopp som regeringen eller den myndighet som regeringen bestämt har föreskrivit. För en elev som har ett omfattande behov av särskilt stöd *skall* kommunen därutöver lämna ett extra bidrag. Kommunen är dock inte skyldig att lämna extra bidrag, om betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.

För en elev som genomgår utbildning på ett individuellt program skall elevens hemkommun betala det belopp som överenskommit med skolan. När bidraget bestäms skall hänsyn tas till den fristående skolans åtagande och elevens behov.

Kommunens skyldighet att lämna bidrag till skolan gäller inte, om statsbidrag lämnas för en utlandssvensk elevs utbildning. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får

Om utbildningen i bidragshänseende har hänförts till ett sådant nationellt program som elevens hemkommun *erbjuder, ska* bidraget bestämmas efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till det programmet. *Motsvarande ska gälla för individuella program.*

Om en elev har ett omfattande behov av särskilt stöd, är kommunen inte skyldig att lämna bidrag för det särskilda stödet, om betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.

I andra fall än som avses i *tredje* stycket, *ska* elevens hemkommun betala det belopp som regeringen eller den myndighet som regeringen bestämt har föreskrivit. För en elev som har ett omfattande behov av särskilt stöd *ska* kommunen därutöver lämna ett extra bidrag. Kommunen är dock inte skyldig att lämna extra bidrag, om betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.

Kommunens skyldighet att lämna bidrag till skolan gäller inte, om statsbidrag lämnas för en utlandssvensk elevs utbildning. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får

meddela föreskrifter om hur kommunens bidrag *skall* bestämmas i stället för det som anges i *andra-fjärde* styckena, om statsbidrag lämnas till kommunen för en elev som har tagits emot i en fristående skola.

meddela föreskrifter om hur kommunens bidrag *ska* bestämmas i stället för det som anges i *andra-femte* styckena, om statsbidrag lämnas till kommunen för en elev som har tagits emot i en fristående skola.

8 c §

För varje elev som genomgår sådan utbildning som avses i 8 b § lämnas bidrag av hemkommunen. Kommunens skyldighet gäller endast utbildning för sådana elever som hemkommunen var skyldig att erbjuda utbildning i gymnasie-särskolan vid den tidpunkt då utbildningen började.

Om den fristående skolan inte kommer överens om annat med elevernas hemkommuner, skall dessa betala det belopp som regeringen beslutat.

För varje elev som genomgår sådan utbildning som avses i 8 b § lämnas bidrag av hemkommunen. Kommunens skyldighet gäller endast utbildning för sådana elever som hemkommunen var skyldig att erbjuda utbildning i gymnasie-särskolan vid den tidpunkt då utbildningen började.

Bidraget ska avse ersättning för

- 1. undervisning,*
- 2. läromedel och utrustning,*
- 3. elevvård,*
- 4. måltider,*
- 5. administration och*
- 6. mervärdesskatt.*

Bidrag ska också utgå för skäligen lokalkostnader. Därutöver ska bidrag utgå för elever som har omfattande behov av särskilt stöd eller ska erbjudas modersmåls-undervisning.

Bidraget ska bestämmas efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till utbildning i gymnasie-särskola som kommunen erbjuder.

I andra fall än som avses i tredje stycket, ska elevens hemkommun betala det belopp som regeringen eller den myndighet som regeringen bestämt har föreskrivit.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur kommunens bidrag *skall* bestämmas i stället för det som anges i *andra stycket*, om statsbidrag lämnas till kommunen för en elev som har tagits emot i en fristående skola.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur kommunens bidrag *ska* bestämmas i stället för det som anges i *andra-fjärde styckena*, om statsbidrag lämnas till kommunen för en elev som har tagits emot i en fristående skola.

17 §

Beslut av Statens skolverk i följande ärenden får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol:

- godkännande eller återkallande av godkännande för en fristående skola enligt 1, 5 eller 12 §,
- fortsatt godkännande enligt 16 c §,
- rätt till bidrag eller återkallande av sådan rätt enligt 6, 6 a, 7 a, 8, 8 b, 8 d, 12 eller 14 §, eller
- förklaring om fortsatt rätt till bidrag enligt 16 c §.

Beslut av styrelsen för utbildningen i följande ärenden får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol:

- godkännande eller återkallande av godkännande för en fristående skola enligt 1 § tredje stycket eller 12 §, eller
- fortsatt godkännande enligt 16 c §.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Beslut av styrelsen för utbildningen i ärenden som avses i 3, 4 och 16 §§ får överklagas hos Skolväsendets överklagandenumnd.

Beslut som avses i 3 § får överklagas endast av barnets vårdnadshavare. Beslut som avses i 16 § får överklagas endast av eleven eller företrädare för denne.

Beslut av Statens skolverk i följande ärenden får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol:

- godkännande eller återkallande av godkännande för en fristående skola enligt 1, 5 eller 12 §,
- fortsatt godkännande enligt 16 c §,
- rätt till bidrag eller återkallande av sådan rätt enligt 6, 6 a, 7 a, 8, 8 b, 8 d, 12 eller 14 §, eller
- förklaring om fortsatt rätt till bidrag enligt 16 c §.

Beslut av styrelsen för utbildningen i följande ärenden får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol:

- godkännande eller återkallande av godkännande för en fristående skola enligt 1 § tredje stycket eller 12 §, eller
- fortsatt godkännande enligt 16 c §.

Beslut av kommunen i ärenden om bidrag till en fristående skola enligt 6, 6 a, 8 a eller 8 c § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Beslut av styrelsen för utbildningen i ärenden som avses i 3, 4 och 16 §§ får överklagas hos Skolväsendets överklagandenumnd.

Beslut som avses i 3 § får överklagas endast av barnets vårdnadshavare. Beslut som avses i 16 § får överklagas endast av eleven eller företrädare för denne.

15 kap. Övriga föreskrifter

11 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för skolhuvudmannen att lämna sådana sakuppgifter om skolverksamheten och sådan verksamhetsredovisning som behövs

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för skolhuvudmannen att lämna sådana sakuppgifter om skolverksamheten och sådan verksamhetsredovisning som behövs

för uppföljning och utvärdering av verksamheten. Detsamma gäller skyldighet för en kommun att lämna sakuppgifter om verksamheten och sådan verksamhetsredovisning som behövs för uppföljning och utvärdering av förskolverksamheten och skolbarnsomsorgen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får också meddela föreskrifter om skyldighet för huvudmannen för en fristående skola att lämna ekonomisk redovisning över verksamheten.

Regeringen får vidare meddela föreskrifter om vite för den som inte följer bestämmelserna om uppgiftsskyldighet i första eller andra stycket.

för uppföljning och utvärdering av verksamheten. Detsamma gäller skyldighet för en kommun att lämna sakuppgifter om verksamheten och sådan verksamhetsredovisning som behövs för uppföljning och utvärdering av förskolverksamheten och skolbarnsomsorgen. *Det gäller också skyldighet för en kommun att lämna uppgifter om verksamheten som behövs för fastställande av bidrag till fristående skolor.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får också meddela föreskrifter om skyldighet för huvudmannen för en fristående skola att lämna *uppgifter om kommande verksamhet samt* ekonomisk redovisning över verksamheten.

Regeringen får vidare meddela föreskrifter om vite för den som inte följer bestämmelserna om uppgiftsskyldighet i första eller andra stycket.

Förslag till förordning om ändring i förordning (1996:1206) om fristående skolor

Härigenom föreskrivs i fråga om förordningen (1996:1206) om fristående skolor

dels att förordningen ska betecknas förordning (1996:1206) om fristående skolor m.m.,

dels att 1 kap. 4 b och 5 §§, 1 a kap. 8 a och 9 §§ samt 2 kap. 10–12 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i förordningen ska införas ett nytt kapitel, 4 kap., samt fyra nya paragrafer, 2 kap. 12 a och 12 b §§ samt 4 kap. 1–2 §§, med följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap. Fristående förskoleklass ***Fastställande och redovisning av bidrag***

4 b §

En kommun som lämnar bidrag för en elev i en förskoleklass i en fristående skola som motsvarar grundskolan skall för skolan kunna redovisa hur stor andel av bidraget som är ersättning för kostnader för lokaler respektive mervärdesskatt.

Bidrag enligt 2 b kap. 10 b § skollagen (1985:1100) ska fastställas per kalenderår. Kommunen ska redovisa hur bidraget har beräknats.

För elever i sådan utbildning som avses i första stycket ska kommunen fastställa bidraget inför kalenderåret. För elever som påbörjar utbildning under kalenderåret ska kommunen fastställa bidraget omgående.

För elever som påbörjar utbildning i augusti ska bidraget avse tiden fr.o.m. den 1 juli samma år.

Utbetalning av bidrag

5 §

Om skolan och kommunen inte kommer överens om annat, skall bidragen betalas ut med en tolfte-del varje månad.

Utbetalningarna i juli–september avpassas efter ett beräknat antal elever och regleras vid utbetalningen i oktober.

Om skolan och kommunen inte kommer överens om annat, ska bidragen betalas ut med en tolfte-del varje månad.

1 a kap. Fristående grundskolor och fristående sarskolor

Fastställande och redovisning av bidrag

8 a §

En kommun som lämnar bidrag för en elev i en fristående grundskola skall för skolan kunna redovisa hur stor andel av bidraget som är ersättning för kostnader för lokaler respektive mervärdesskatt.

Bidrag enligt 9 kap. 6 och 6 a §§ skollagen (1985:1100) ska fastställas per kalenderår. Kommunen ska redovisa hur bidraget har beräknats.

För elever i sådan utbildning som avses i första stycket ska kommunen fastställa bidraget inför kalenderåret. För elever som påbörjar utbildning under kalenderåret ska kommunen fastställa bidraget omgående.

För elever som påbörjar utbildning i augusti ska bidraget avse tiden fr.o.m. den 1 juli samma år.

Utbetalning av bidrag

9 §

Om skolan och kommunen inte kommer överens om annat, skall bidragen betalas ut med en tolfedel varje månad.

Utbetalningarna i juli–september avpassas efter ett beräknat antal elever och regleras vid utbetalningen i oktober.

Om skolan och kommunen inte kommer överens om annat, ska bidragen betalas ut med en tolfedel varje månad.

2 kap. Fristående gymnasieskolor och fristående gymnasiesarskolor

Fastställande och redovisning av bidrag

10 §

En kommun som lämnar bidrag för en elev i en fristående gymnasieskola enligt 9 kap. 8 a § andra, tredje eller fjärde stycket skollagen (1985:1100) skall för skolan kunna redovisa hur stor andel av bidraget som är ersättning för mervärdesskatt.

Bidrag enligt 9 kap. 8 a och 8 c §§ skollagen (1985:1100) ska fastställas per kalenderår. Kommunen ska redovisa hur bidraget har beräknats.

För elever i sådan utbildning som avses i första stycket ska kommunen fastställa bidraget inför kalenderåret. För elever som påbörjar utbildning under kalenderåret ska kommunen fastställa bidraget omgående.

För elever som påbörjar utbildning i augusti ska bidraget avse tiden fr.o.m. den 1 juli samma år.

Utbetalning av bidrag

11 §

Varje bidragsår börjar den 1 januari.

Om skolan och kommunen inte kommer överens om annat, *skall* bidragen betalas ut med en tolfte-del varje månad.

Utbetalningarna i juli–september avpassas efter ett beräknat antal elever och regleras vid utbetalningen i oktober.

Om skolan och kommunen inte kommer överens om annat, *ska* bidragen betalas ut med en tolfte-del varje månad.

12 §

Statens skolverk får meddela föreskrifter om vilka belopp som en kommun *skall* betala till en skola per elev och program i fall som avses i 9 kap. 8 a § tredje stycket skollagen (1985:1100). *I de fall utbildningen avser den nationellt fastställda inriktningen musik skall det belopp som anges för det estetiska programmet räknas om med faktorn 1,26.*

När Skolverket bestämmer bidragsbeloppens storlek *skall* till grund för beloppen ligga medelvärdet av mediankostnaderna för de olika programmen under de tre senaste åren uppräknat med det index som anges i förordningen (1993:167) om skolindex.

Statens skolverk får meddela föreskrifter om vilka belopp som en kommun *ska* betala till en skola per elev och program i fall som avses i 9 kap. 8 a § femte stycket skollagen (1985:1100). *Statens skolverk får också meddela föreskrifter om vilka belopp en kommun ska betala för utbildning som avser de nationellt fastställda inriktningarna musik på det estetiska programmet och transport och logistik på fordonsprogrammet.*

När Skolverket bestämmer bidragsbeloppens storlek *ska* till grund för beloppen ligga medelvärdet av mediankostnaderna för de olika programmen under de tre senaste åren uppräknat med det index som anges i förordningen (1993:167) om skolindex.

12 a §

Statens skolverk får meddela föreskrifter om vilka belopp som en kommun ska betala till en skola per elev i fall som avses i 9 kap. 8 c § fjärde stycket skollagen (1985:1100).

12 b §

Statens skolverk får meddela föreskrifter om skyldighet för en

kommun att lämna uppgift om beräknade kostnader för utbildning i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan.

4 kap. Övrigt

Bidrag till förskolor, fritidshem och förskoleklass med enskild huvudman

1 §

Bidrag enligt 2 a kap. 17 § och 2 b kap. 10 § skollagen (1985:1100) ska fastställas per kalenderår. Kommunen ska redovisa hur bidraget har beräknats.

För barn och elever i sådan verksamhet som avses i första stycket ska kommunen fastställa bidraget inför kalenderåret. För barn och elever som börjar i verksamheten under kalenderåret ska kommunen fastställa bidraget omgående.

För elever som påbörjar utbildning i förskoleklassen i augusti ska bidraget enligt 2 b kap. 10 § skollagen avse tiden fr.o.m. den 1 juli samma år.

2 §

Om den enskilde huvudmannen och kommunen inte kommer överens om annat, ska bidragen betalas ut med en tolfedel varje månad.

Bilaga 3

Förteckning över remissinstanser avseende betänkandet Bidrag på lika villkor (SOU 2008:8)

Efter remiss har yttrande över betänkandet avgetts av Kammarrätten i Göteborg, Länsrätten i Stockholms län, Domstolsverket, Konkurrensverket, Statskontoret, Statens skolverk, Myndigheten för skolutveckling, Danderyds kommun, Falu kommun, Gävle kommun, Göteborgs kommun, Halmstads kommun, Hudiksvalls kommun, Jönköpings kommun, Karlstads kommun, Linköpings kommun, Luleå kommun, Lunds kommun, Malmö kommun, Marks kommun, Norrköpings kommun, Skellefteå kommun, Skövde kommun, Stockholms kommun, Sundsvalls kommun, Södertälje kommun, Torsby kommun, Täby kommun, Umeå kommun, Uppsala kommun, Vellinge kommun, Västerås kommun, Örebro kommun, Östersunds kommun, Kolbäcksdalens gymnasieförbund, Sveriges Kommuner och Landsting, Svenskt Näringsliv, Företagarna, Landsorganisationen i Sverige (LO), Tjänstemännens Centralorganisation (TCO), Sveriges Skolledarförbund, Lärarnas Riksförbund, Lärarförbundet, Friskolornas Riksförbund och Teknikföretagen.

Utänför remisslistan har dessutom KFS Branschråd Utbildning, Fria Förskolors Samverkansorganisation, Föräldraalliansen Sverige, Solna kommun, Hammarö kommun och Fredrik Gustafsson inkommit med yttrande.

Skolväsendets överklagandenämnd, Centrala studiestödsnämnden och Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO) har beretts tillfälle att avge yttrande men har avstått från att yttra sig.

Bilaga 4

Förteckning över remissinstanser avseende remisspromemoria Offentliga bidrag på lika villkor (U2009/904/G)

Efter remiss har yttrande över remisspromemorian avgetts av Konkurrensverket, Statens skolinspektion, Sveriges Kommuner och Landsting och Friskolornas Riksförbund.

Statens skolverk har beretts tillfälle att avge yttrande men har avstått från att yttra sig.